

ptu politikernas
trygghetsundersökning

Politikernas trygghetsundersökning 2021

Förtroendevaldas utsatthet och oro för trakasserier, hot och våld under 2020

Brå – kunskapscentrum för rättsväsendet

Myndigheten Brå verkar för att brottsligheten minskar och tryggheten ökar i samhället. Det gör vi genom att ta fram fakta och sprida kunskap om brottslighet, brottsbekämpning och brottsförebyggande arbete, till i första hand regeringen och myndigheter inom rättsväsendet.

Publikationen finns som pdf på www.bra.se. På begäran kan Brå ta fram ett alternativt format. Frågor om alternativa format skickas till tillgangligt@bra.se

Vid citat eller användande av tabeller, figurer och diagram ska källan Brå anges. För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovspersonens tillstånd.

Författare: Anna Gavell Frenzel

Omslagsbild: Tove Hennix

urn:nbn:se:bra-1008

© Brottsförebyggande rådet 2021

Brottsförebyggande rådet, Box 1386, 111 93 Stockholm
Telefon 08-527 58 400, e-post info@bra.se, www.bra.se

Politikernas trygghetsundersökning 2021

Förtroendevaldas utsatthet och oro för trakasserier, hot och våld under 2020

Rapport 2021:13

Förord

I Politikernas trygghetsundersökning (PTU) tillfrågas ordinarie ledamöter i Sveriges riksdag och fullmäktigeförsamlingar (kommuner och regioner) om utsatthet för trakasserier, hot och våld under föregående år.

Detta är den femte jämförbara kartläggningen som Brottsförebyggande rådet (Brå) redovisar på uppdrag av regeringen. Från och med 2019 ingår PTU i den officiella statistiken. Resultaten från tidigare mättillfällen är dock producerade utifrån samma kvalitetskrav.

Datainsamlingen för PTU 2021 pågick januari–april 2021, och avser utsatthet under 2020. Detta innebär att årets undersökning avser det år under vilket covid-19-pandemin bröt ut i Sverige. I vilken mån pandemin har påverkat nivåerna av utsatthet går inte att säga.

Rapporten vänder sig i första hand till beslutsfattare inom rättsväsendet, personer som arbetar med frågor som rör hot och våld mot förtroendevalda samt personer som i sitt yrke möter förtroendevalda som blivit utsatta. Rapportens författare är Anna Gavell Frenzel, utredare vid Brå.

Brå vill rikta ett stort tack till de nästan 8 000 förtroendevalda som deltagit genom att besvara frågorna i Politikernas trygghetsundersökning 2021. Utan era svar hade Brå inte kunnat beskriva er situation eller få tillräcklig kunskap om omfattningen och utvecklingen av trakasserier, hot och våld mot förtroendevalda.

Stockholm i oktober 2021

Kristina Svartz
Generaldirektör

Thomas Hvitfeldt
Enhetschef

Innehållsförteckning

Sammanfattning	7
Utsatthet bland förtroendevalda	7
Oro bland förtroendevalda	10
Konsekvenser av utsatthet och oro.....	11
Polisanmälan och annan rapportering	12
Stöd och säkerhetsåtgärder	13
Inledning.....	15
Syfte och frågeställningar.....	17
Metod.....	19
Undersökningens utformning och genomförande	19
Frågeområden	21
Resultatredovisning	23
Tillförlitlighet.....	25
Jämförbarhet.....	30
Utsatthet bland förtroendevalda	31
Total utsatthet.....	33
Utsatthet för hot och trakasserier.....	62
Utsatthet för våld, skadegörelse och stöld	64
Utsatthet för korruptionsförsök	66
Sammanhang, förövare och motiv.....	68
Oro bland förtroendevalda	84
Oro bland samtliga förtroendevalda	84
Oro bland förtroendevalda som blivit utsatta.....	88
Konsekvenser av utsatthet och oro.....	93
Påverkan på privatlivet	94
Konsekvenser bland samtliga förtroendevalda.....	95
Konsekvenser bland förtroendevalda som blivit utsatta	98
Polisanmälan och annan rapportering.....	103

Polisanmälan	103
Erfarenheter av polisen	107
Varför händelser inte polisanmäls	109
Annand rapportering av händelser	111
Att både polisanmäla och rapportera till annan än polisen	113
Stöd och säkerhetsåtgärder	115
Kännedom om säkerhetsansvarig och handlingsplan	115
Stöd och hjälp	117
Säkerhetsåtgärder	119
Referenser	121
Bilageförteckning.....	124
Bilaga 1 Tabeller gällande utsatthet bland förtroendevalda	125
Bilaga 2 Tabeller gällande oro bland förtroendevalda	139
Bilaga 3 Tabeller gällande konsekvenser av utsatthet och oro.....	141
Bilaga 4 Tabeller gällande polisanmälan och annan rapportering ..	143
Bilaga 5 Tabeller gällande stöd och säkerhetsåtgärder.....	145

Sammanfattning

I den här rapporten redovisas de övergripande resultaten från Politikernas trygghetsundersökning (PTU) 2012–2020. Rapporten är överlag beskrivande, och djupgående analyser eller förklaringar till resultat presenteras i stället i olika fördjupningsstudier. Nedan sammanfattas rapportens resultat, uppdelat på kapitlen *Utsatthet bland förtroendevalda*, *Oro bland förtroendevalda*, *Konsekvenser av utsatthet och oro*, *Polisanmälan och annan rapportering* och *Stöd och säkerhetsåtgärder*. Av de drygt 13 400 förtroendevalda som ingick i undersökningspopulationen i PTU 2021 var det knappt 8 000 personer som deltog.

Utsatthet bland förtroendevalda

I PTU får förtroendevalda svara på frågor om självrapporterad utsatthet under det föregående kalenderåret. Det innebär att PTU 2021 behandlar utsatthet under 2020. Utsattheten redovisas i andel utsatta personer, förutom i avsnittet om sammanhang, förövare och motiv då den redovisas i andel händelser.

Total utsatthet

- Totalt uppgav 26 procent av de förtroendevalda att de under 2020 blev utsatta för någon form av hot och trakasserier, eller våld, skadegörelse och stöld.
- Andelen utsatta förtroendevalda var större under valåren 2018 och 2014, jämfört med de mellanliggande åren 2020, 2016 och 2012. Av de mellanliggande åren var andelen störst 2016. Mönstret och nivåerna är likartade för kvinnor och män, men könsskillnaden var något större 2018 och 2020, jämfört med tidigare år. År 2018 och 2020 uppgav en något större andel kvinnor än män att de utsatts.
- Totalt uppgav 14 procent av de som utsattes under 2020 att det gällde ett tillfälle, 52 procent att det skedde två–fem gånger och 34 procent att de utsattes sex gånger eller fler.
- Totalt 28 procent av de kvinnliga förtroendevalda och 25 procent av de manliga uppgav att de blev utsatta för minst en händelse under 2020.
- Yngre förtroendevalda är mest utsatta enligt enkätsvaren, och därefter minskar andelen ju äldre åldersgrupp som studeras. Av de

förtroendevalda som är 29 år eller yngre uppger 39 procent att de utsattes under 2020, jämfört med 13 procent i den äldsta åldersgruppen (70 år och äldre).

- En något större andel förtroendevalda med utländsk bakgrund uppger att de utsattes under 2020, jämfört med dem med svensk bakgrund (29 respektive 26 procent).
- Andelen utsatta under 2020 var störst inom Miljöpartiet (33 procent) och minst inom Socialdemokraterna och Kristdemokraterna (24 procent vardera). Även Sverigedemokraterna, Liberalerna, Moderaterna och Vänsterpartiet hade en något större andel utsatta än genomsnittet (26 procent), medan Centerpartiet hade en mindre andel utsatta än genomsnittet.
- Utsattheten är större bland förtroendevalda i riksdagen än i kommun- och regionfullmäktige, bland de som har uppdrag i en styrelse jämfört med fullmäktige, och bland de som har en ordförandepost.
- Andelen utsatta förtroendevalda med uppdrag inom kommunfullmäktige 2020 var störst i storstadskommunerna (Stockholm, Göteborg och Malmö), där knappt hälften (47 procent) av de förtroendevalda uppgav att de hade blivit utsatta. Andelen utsatta var minst i pendlingskommuner nära större städer, och pendlingskommuner nära mindre städer/tätorter (21 procent vardera).
- Utsattheten är större ju mer exponerade de förtroendevalda är (i vilken grad de är aktiva i sociala medier, i vilken grad de är omskrivna eller omtalade i medier och i vilken grad de upplever sig vara kända av allmänheten).

Hot och trakasserier

- År 2020 uppgav 25 procent av de förtroendevalda att de blivit utsatta för någon form av hot eller trakasserier på grund av sitt förtroendeuppdrag.
- Utsattheten för hot och trakasserier är större under valåren jämfört med de mellanliggande åren. Störst var andel under valåret 2018 (32 procent).
- Totalt uppgav 27 procent av kvinnorna och 24 procent av männen att de utsattes för hot eller trakasserier under 2020. Mönstret över tid har sett likadant ut för både kvinnor och män, men sedan 2018 är andelen högre bland kvinnor.
- Den vanligaste händelsen 2020 var hot och påhopp via sociala medier,

liksom tidigare år. Totalt 16 procent av de förtroendevalda uppgav att de utsattes för detta.

Våld, skadegörelse och stöld

- År 2020 uppgav 3,4 procent av de förtroendevalda att de blivit utsatta för någon form av våld, skadegörelse eller stöld på grund av sitt förtroendeuppdrag.
- Andelen som utsatts för detta har varit större under valåren, jämfört med de mellanliggande åren.
- Vid samtliga tidigare undersökningar har andelen utsatta varit större bland män än bland kvinnor. År 2020 var dock andelen i princip densamma (3,5 respektive 3,4 procent).
- Den vanligast förekommande formen av våld är knuffar och liknande. Det är betydligt mer ovanligt att de förtroendevalda uppger att de blivit utsatta för grövre våld i form av slag, sparkar eller liknande, eller våld med vapen.

Korruptionsförsök

- Sammantaget uppgav 2,8 procent av de förtroendevalda att de utsattes för någon form av korruptionsförsök under 2020.
- Andelen utsatta var något större 2012–2016, jämfört med 2018 och 2020.
- En större andel kvinnor än män uppgav att de utsattes för korruptionsförsök 2020 (3,1 respektive 2,6 procent). Det gäller även tidigare år, med undantag för 2018 då kvinnor och män utsattes i lika hög grad.
- Den vanligaste formen av korruptionsförsök är vänskapskorruption – att någon i den förtroendevaldas närhet försökt utnyttja deras relation för att få någon fördel.

Sammanhang, förövare och motiv

- Vid de flesta händelser under 2020 var förövaren okänd eller anonym.
- I de fall den utsatta hade en uppfattning om förövaren rör det sig oftast om en man som uppskattas vara 45–64 år gammal, som agerar ensam och som uppfattas som en förargad medborgare.
- I ungefär hälften av händelserna förknippas förövaren med någon form av grupp, enligt den utsatta personen, och då oftast en högerextremistisk eller rasistisk grupp.

- Händelsen förknippas oftast med en särskild politisk fråga som den utsatta varit engagerad i – många gånger frågor om integration, flyktingmottagande och rasism.
- I de flesta fall uppger den utsatta att förövarens främsta motiv var att förödmjuka eller förolämpa honom eller henne.
- Totalt uppgav 7 procent av de utsatta 2020 att det förekom något muntligt, skriftligt eller fysiskt angrepp av sexuell karaktär vid händelsen eller någon av händelserna. Här framkommer en tydlig könsskillnad då det var 11 procent av de utsatta kvinnorna som uppgav detta, medan motsvarande andel för män var 3,0 procent.

Oro bland förtroendevalda

Förtroendevalda får också svara på en fråga om oro under det föregående kalenderåret. Det innebär att PTU 2021 behandlar oro under 2020. Frågan handlar om ifall man känt oro för att antingen själv utsättas för brott eller liknande obehagliga händelser på grund av sitt politiska uppdrag, eller för att någon anhörig ska utsättas. Oro bland förtroendevalda redovisas i andel av alla förtroendevalda, och i andel av de utsatta personerna.

Oro bland samtliga förtroendevalda

- Totalt uppgav 24 procent av samtliga förtroendevalda att de under 2020 känt oro över att antingen själva utsättas för brott eller liknande obehagliga händelser, eller för att någon anhörig ska utsättas.
- Andelen som upplevt oro ökade 2012–2018 (från 16 till 30 procent), för att därefter minska till 24 procent 2020.
- Totalt 26 procent av de förtroendevalda kvinnorna och 23 procent av männen uppgav att de känt oro under 2020. Den högre andelen bland kvinnor framkom 2018 och kvarstod alltså även 2020.
- Andelen som upplevde oro 2020 var störst i åldersgrupperna 29 år och yngre och i gruppen 30–39 år (40 procent i respektive grupp). Motsvarande andel i den äldsta åldersgruppen (70 år och äldre) var 10 procent.
- Andelen var högre bland förtroendevalda med utländsk bakgrund, jämfört med dem med svensk bakgrund (33 respektive 24 procent).

Oro bland utsatta förtroendevalda

- Oron bland de förtroendevalda som utsattes för någon typ av händelse under 2020 fördelas efter samma mönster som bland samtliga

förtroendevalda, men ligger på högre nivåer.

- Totalt uppgav 51 procent av utsatta förtroendevalda att de under 2020 känt oro för att antingen själva utsätts för brott eller liknande obehagliga händelser, eller för att någon anhörig ska utsättas.
- Andelen utsatta som känt oro ökade 2012–2018 (från 42 till 55 procent), för att därefter minska till 51 procent 2020.
- Totalt 53 procent av de utsatta kvinnorna och 49 procent av männen uppgav att de känt oro under 2020. Denna könsskillnad ses för i princip samtliga tidigare år.
- Andelen utsatta som också känt oro är större ju yngre åldersgrupp som studeras.
- Av de utsatta med utländsk bakgrund hade 60 procent känt oro under 2020, jämfört med 49 procent av utsatta med svensk bakgrund.

Konsekvenser av utsatthet och oro

Förtroendevalda får även svara på en fråga om konsekvenserna av utsatthet och oro under det föregående kalenderåret. Det innebär att PTU 2021 behandlar konsekvenserna under 2020. Konsekvenser av utsatthet och oro redovisas i andel av de förtroendevalda totalt, och i andel av de utsatta personerna.

Konsekvenser bland samtliga förtroendevalda

- Totalt uppgav 26 procent av samtliga förtroendevalda att de under 2020 påverkats i sitt förtroendeuppdrag, antingen i sina överväganden eller i faktiska handlingar, på grund av utsatthet eller oro för att utsättas.
- Andelen som uppgav någon form av konsekvens ökade från 20 procent 2012 till 26 procent 2016. Därefter låg den på samma nivå under 2018 och 2020.
- Av kvinnorna uppgav 31 procent att de påverkades av utsatthet eller oro över att utsättas under 2020, jämfört med 23 procent av männen.
- Den vanligaste konsekvensen är att man undviker att engagera sig eller uttala sig i en specifik fråga, vilket 17 procent av samtliga förtroendevalda uppgav att de gjorde 2020. Det är främst denna typ av konsekvens som ökat över tid.

Konsekvenser bland utsatta förtroendevalda

- Konsekvenserna bland de förtroendevalda som utsattes för någon typ av händelse under 2020 fördelas enligt samma mönster som bland samtliga förtroendevalda, men ligger på högre nivåer.
- Av de som utsattes under 2020 uppgav 46 procent att de påverkats i sitt förtroendeuppdrag, antingen i sina överväganden eller i faktiska handlingar. Andelen har ökat sedan 2012 då den var 40 procent.
- Bland de utsatta kvinnorna uppgav 53 procent att de påverkades av utsatthet eller oro under 2020, jämfört med 41 procent av männen.
- Den vanligaste typen av konsekvens är att man undviker att engagera sig eller uttala sig i en specifik fråga. Bland de utsatta uppgav 32 procent att de självcensurerade sig i något sammanhang som är kopplat till förtroendeuppdraget.
- De som undvek att engagera sig eller uttala sig i en specifik fråga, på grund av utsatthet och/eller oro, uppgav att det oftast gällde rasism, invandring, migration och integration. Andra ämnen var covid-19-pandemin och vaccineringen, jämställdhet och feminism, klimatet, nedläggning av olika samhällsinrättningar, skola och vård och omsorg.

Polisanmälan och annan rapportering

I PTU undersöks även hur vanligt det är att händelser anmäls till polisen eller rapporteras till någon annan. Dessutom får de utsatta beskriva sina erfarenheter av polisen och ange varför de inte polisanmält en händelse. Resultaten presenteras i andelen händelser.

Polisanmälan

- Totalt 16 procent av händelserna som rör antingen hot och trakasserier eller våld, skadegörelse och stöld under 2020 ska ha anmälts till polisen. Resultaten visar inga könsskillnader.
- Tidigare år har andelen polisanmälda händelser varit 17–19 procent, vilket innebär att nivån 2020 är den lägsta hittills.
- Totalt 47 procent av händelserna som inkluderade våld, skadegörelse eller stöld ska ha blivit polisanmälda, jämfört med 12 procent av de som rör hot och trakasserier.

Erfarenheter av polisen

- Vid majoriteten av händelserna 2020 där de utsatta varit i kontakt med

polisen har de mycket eller ganska positiva erfarenheter av polisen (53 procent). Andelen händelser 2020 där de utsatta hade mycket eller ganska negativa erfarenheter av polisen var 21 procent.

- Det framkommer inga könsskillnader för händelser där de utsatta har mycket eller ganska positiva erfarenheter av polisen, men när det gäller mycket eller ganska negativa erfarenheter var en något större andel av händelserna riktade mot män.
- Fram till 2016 minskade andelen händelser som ledde till positiva erfarenheter av polisen (från 56 procent 2012 till 42 procent 2016). Under 2018 ökade andelen dock till 55 procent, för att därefter alltså minska till 53 procent 2020.

Varför händelser inte polisanmäls

- De utsatta som inte polisanmält händelsen uppgav oftast att de inte trodde att det skulle leda till något. Många såg också händelsen som en småsak eller bagatell, eller som en del av uppdraget som förtroendevald.
- Det var en större andel händelser riktade mot män som inte polisanmäldes för att de inte trodde att det skulle leda till något eller för att händelsen betraktades som en småsak eller bagatell, medan det var en större andel händelser riktade mot kvinnor som inte polisanmäldes för att de betraktade det som hänt som en del av sitt uppdrag.

Annan rapportering av händelser

- Totalt rapporterades 45 procent av händelserna 2020 till någon annan än polisen. Av dessa händelser var en större andel riktade mot kvinnor än mot män (47 respektive 43 procent).
- Det vanligaste var att man rapporterade händelsen till en säkerhetsansvarig, antingen inom den politiska församlingen eller inom det egna partiet.

Stöd och säkerhetsåtgärder

De förtroendevalda får även ange om de vet ifall det finns en handlingsplan för politiskt förtroendevaldas utsatthet eller en säkerhetsansvarig person att vända sig till. Dessutom får de svara på frågor om sitt behov av stöd och om de fått stöd, samt om vidtagna säkerhetsåtgärder. Referensperioden är det föregående kalenderåret (2020) förutom när det gäller säkerhetsansvarig och

handlingsplan, då frågan gäller själva svarstillfället (2021). Resultaten för stöd och hjälp presenteras i andelen händelser, medan resultaten som rör säkerhetsansvarig och handlingsplan samt säkerhetsrutiner presenteras i andelen personer.

Kännedom om säkerhetsansvarig och handlingsplan

- Totalt 20 procent av de förtroendevalda visste inte om det finns en handlingsplan eller inte, medan 16 procent inte visste om det finns en säkerhetsansvarig att vända sig till.
- Båda andelarna har minskat successivt över tid, så kännedomen har alltså ökat.
- Bland dem som inte känner till någon handlingsplan eller säkerhetsansvarig finns en större andel kvinnor än män.

Stöd och hjälp

- Totalt hade 9 procent av händelserna 2020 orsakat ett ganska eller mycket stort behov av stöd eller hjälp. Vid 26 procent av händelserna var behovet mycket eller ganska litet, och vid 66 procent fanns inget behov alls av stöd eller hjälp.
- En större andel kvinnor än män uppger att de behövt stöd och hjälp. År 2020 uppgavs ett ganska eller mycket stort behov av stöd och hjälp vid 11 procent av händelserna riktade mot kvinnor, och vid 7 procent av händelserna mot män.
- De utsatta med ett mycket eller ganska stort behov av stöd eller hjälp hade i 44 procent av fallen fått det stöd och den hjälp som de behövde. I 23 procent av fallen hade de dock inte fått något stöd alls.

Säkerhetsåtgärder

- Totalt uppgav 23 procent av de som utsattes under 2020 att man hade vidtagit säkerhetsåtgärder efteråt.
- Andelen var större bland utsatta kvinnor än bland utsatta män (28 respektive 20 procent).
- De vanligaste åtgärderna var att de utsatta ändrade sina rutiner eller sitt beteende samt att de fick information om säkerhet och försiktighet.

Inledning

Sverige har ett demokratiskt styrelseskick där medborgarna i allmänna val utser de förtroendevalda som ska representera dem i fullmäktigeförsamlingar och riksdag. Demokrati bygger på kommunikation mellan väljare och förtroendevalda; frågor ska bemötas och åsikter debatteras. Väljarna har rätt till att, och bör, ifrågasätta de förtroendevaldas åsikter och beslut, men endast på ett sådant sätt att varken förtroendevalda eller väljare känner sig hotade.

Förtroendevaldas synlighet och tillgänglighet är viktiga faktorer för att upprätthålla en god kommunikation med väljarna. Det stärker demokratin när förtroendevalda rör sig fritt mellan till exempel hemmet och arbetet, debatterar i sociala medier och deltar i torgmöten. På motsvarande sätt försvagas demokratin om tillgängligheten till de förtroendevalda minskar. Samtidigt visar tidigare resultat från PTU att ju mer exponerade förtroendevalda är, desto större är risken att utsättas för olika typer av hot och trakasserier samt våld, skadegörelse och stöld.

Att förtroendevalda utsätts för en sådan risk innebär även att det demokratiska styrelseskicket utsätts. Om förtroendevalda påverkas att agera eller besluta annorlunda än vad de först tänkt, eller till och med lämna sina uppdrag, på grund av utsatthet, riskerar det politiska systemet att förlora legitimitet. Det kan också försvåra rekryteringen av nya förtroendevalda och även på så sätt påverka representativiteten av samhället.

En annan konsekvens, som även den är allvarlig ur en demokratisk aspekt, är de fall då en förtroendevald väljer att förhålla sig passiv i stället för att engagera eller uttala sig, det vill säga en form av självcensur. Självcensur har visat sig vara ett problem även hos andra än politiker, till exempel myndighetspersoner, brottsoffer och vittnen samt journalister (Brå 2009a, Brå 2008, Brå 2005, Säpo 2009, Brå 2019b).

I kriminalstatistiken finns inga särskilda brottskoder för brott som specifikt drabbar förtroendevalda. Därför kan kriminalstatistiken inte användas till att undersöka deras utsatthet. Då anmälningsbenägenheten bland förtroendevalda dessutom visat sig vara relativt låg vad gäller att polisanmäla trakasserier, hot och våld skulle det innebära att antalet anmälda fall i kriminalstatistiken är betydligt mindre än antalet faktiska fall (Brå 2012, Brå

2014a, Brå 2015, Brå 2017, Brå 2019a). De anmälda fallen skulle därmed inte ge en representativ bild av förtroendevaldas utsatthet. Dessutom skulle kriminalstatistiken inte fånga upp en av de vanligaste påverkansformerna, trakasserier, som kan vara väldigt subtila och inte alltid utgör brott (se till exempel Brå 2005, Brå 2008, Brå 2009b och Brå 2016).

Mot bakgrund av detta gav regeringen Brå i uppdrag att utveckla en undersökning av omfattningen och utvecklingen av hot och våld mot förtroendevalda i Sverige. Uppdraget ingick som en del i åtgärd 11 i den nationella handlingsplanen för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism (Regeringen 2011). Den första kartläggningen publicerades 2012, och undersökte utsattheten under 2011 (Brå 2012)¹. Därefter har Brå fått i regeringsuppdrag att genomföra undersökningen vartannat år (2013, 2015, 2017, 2019 och 2021). Referensåret för utsattheten är kalenderåret före genomförandet.

Sommaren 2017 antog regeringen en ny handlingsplan mot hat och hot mot journalister, förtroendevalda och konstnärer (Regeringen 2017). Syftet med den nya handlingsplanen är att stärka arbetet med att förebygga och hantera hot och hat mot dessa aktörer, eftersom de anses vara särskilt utsatta i det demokratiska samtalet.

En fråga som ofta lyfts är förtroendevaldas behov av ett starkare straffrättsligt skydd, för att värna demokratin. Detta framkom även i betänkandet Jakten på makten, som genomfördes av Kommittén om hot och våld mot förtroendevalda (SOU 2006). I juni 2019 överlämnade regeringen därför en proposition (2018/19:154) till riksdagen med förslaget att det ska införas en ny särskild straffskärpningsgrund i 29 kap. 2 § brottsbalken för brott som begås mot förtroendevalda. Förslaget innebär att det som en försvårande omständighet vid bedömningen av straffvärdet särskilt ska beaktas om brottet begåtts mot en person på grund av att han eller hon, eller någon närstående, innehaft ett uppdrag som förtroendevald i stat, kommun, region, Sametinget eller Europaparlamentet. En sådan lagändring trädde i kraft den 1 januari 2020.

¹ Då den första undersökningen är att betrakta som en fullskalig pilotundersökning, görs enbart jämförelser mellan de fem efterföljande undersökningarna.

Syfte och frågeställningar

Syfte

Syftet med Politikernas trygghetsundersökning (PTU) är att mäta hur omfattning och konsekvenser av hot och trakasserier samt våld, skadegörelse och stöld mot förtroendevalda² har utvecklats över tid. Undersökningen ska kunna utgöra ett underlag för framtida åtgärder som syftar till att motverka och förebygga trakasserier, hot och våld mot förtroendevalda, både generellt och specifikt under valrörelser.

Frågeställningar

De huvudsakliga frågeställningarna i rapporten delas in i fem avsnitt. I den mån det är möjligt presenteras resultaten uppdelat på kön.

- Utsatthet bland förtroendevalda
 - I vilken utsträckning utsätts förtroendevalda för olika typer av hot och trakasserier, våld, skadegörelse och stöld samt korruptionsförsök som är relaterade till deras förtroendeuppdrag?
 - Vilka förtroendevalda utsätts, och vilka skillnader i utsatthet framkommer mellan kvinnliga och manliga förtroendevalda?
 - Hur ser utvecklingen ut över tid?
 - Hur ser omständigheterna kring händelserna ut?
- Oro bland förtroendevalda
 - I vilken utsträckning är förtroendevalda oroliga för att bli utsatta?
 - Vilka skillnader i oro framkommer mellan kvinnliga och manliga förtroendevalda?
 - Hur ser utvecklingen ut över tid?
- Konsekvenser av utsatthet och oro
 - Vilka är konsekvenserna av utsatthet samt av oro för att man själv eller någon anhörig ska utsättas?
 - Vilka skillnader vad gäller konsekvenser framkommer mellan kvinnliga och manliga förtroendevalda?
 - Hur ser utvecklingen ut över tid?
- Polisanmälan och annan rapportering
 - Hur ser anmälningsbenägenheten ut bland förtroendevalda som har

² I denna undersökning avses ledamöter i kommun- och regionfullmäktige och i riksdagen.

utsatts?

- Hur ser erfarenheterna av polisen ut?
- Vilka är de vanligaste orsakerna till att inte polisanmäla?
- Hur vanligt är det att händelser rapporteras till någon annan än polisen, och till vem anmäler man?
- Vilka skillnader i anmälningsbenägenhet framkommer mellan kvinnliga och manliga förtroendevalda?
- Hur ser utvecklingen ut över tid?
- Stöd och säkerhetsåtgärder
 - Vilken kännedom om säkerhetsansvariga och handlingsplaner har de förtroendevalda?
 - Hur vanligt är det att de förtroendevalda har behov av stöd och hjälp?
 - I vilken utsträckning får de förtroendevalda det stöd och hjälp de har behov av?
 - Hur vanligt är det att säkerhetsrutiner sätts in för de som utsatts?

Metod

I detta kapitel beskrivs metoden för Politikernas trygghetsundersökning (PTU) 2021. En mer omfattande och detaljerad redovisning av undersökningens metod ges i den fristående tekniska rapporten för Politikernas trygghetsundersökning 2021 (Brå 2021a).

Undersökningens utformning och genomförande

Datainsamlingen i PTU 2021 genomfördes januari–april 2021, genom i första hand en webbenkät och i andra hand en postenkät. Instruktioner för att besvara webbenkäten skickades med vanlig post till ledamöternas folkbokföringsadress i januari 2021. Instruktionerna innehöll information om undersökningen, ett personligt användarnamn och ett lösenord. Totalt skickades fyra påminnelser ut. Tillsammans med den tredje påminnelsen skickades en förkortad postenkät i pappersform ut.

Statistiska centralbyrån (SCB) fick i uppdrag att genomföra datainsamlingen, med den tekniska konstruktionen av webbenkäten, utskicket och registreringen och mottagandet av webb- och postenkäter. SCB gjorde även en första bearbetning och kvalitetssäkring av data. Efter att SCB levererat datamaterialet till Brå genomfördes ytterligare kvalitetssäkring av data i flera steg (mer om detta förfarande finns beskrivet i den tekniska rapporten).

Population

I Sverige finns totalt drygt 40 000 förtroendevalda, fördelat på lokal nivå (kommuner), regional nivå (regioner) och nationell nivå (riksdagen) (SCB 2020). De allra flesta är fritidspolitiker med uppdrag i olika nämnder och utskott. Det finns inte någon förteckning eller något register över dessa förtroendevalda. Däremot har Valmyndigheten ett löpande uppdaterat register över samtliga ordinarie ledamöter i kommun- och regionfullmäktige samt i riksdagen, sammanlagt drygt 14 700 personer. Detta register utgör populationen i PTU, som följaktligen är en totalundersökning³ av de förtroendevalda som är ordinarie ledamöter i fullmäktige och riksdag.

³ En totalundersökning innebär att hela den population som studeras tillfrågas om att delta i undersökningen.

Populationen i PTU 2021 baseras på uppgifter om de personer som fanns med i Valmyndighetens register "Nuvarande ledamöter" den 2 december 2020.⁴ Detta innebär att en ordinarie ledamot kan ha haft andra roller både före och efter den 2 december. En ledamot som har mer än ett uppdrag förekommer flera gånger i registret.⁵ Varje ledamot ska dock bara förekomma en gång i undersökningens register, varför dubletter rensas ut. Inte heller ledamöter i regeringen inkluderas i undersökningen.⁶ Den slutliga undersökningspopulationen uppgick till 13 422 ledamöter.

I figur 1 redovisas fördelningen av partitillhörighet i PTU 2021. Med partitillhörighet menas det parti som den förtroendevalda representerar i fullmäktige eller riksdag. I redovisningen ingår de åtta riksdagspartierna och alla andra partier med representanter i kommun- och regionfullmäktige. Partierna som inte är riksdagspartier är sammanslagna i gruppen "Övriga partier". Fördelningen mellan partierna beror både på representationen i de olika politiska församlingarna, och på svarsfrekvensen inom respektive parti. Partitillhörigheten för de som valt att delta i PTU 2021 fördelar sig på ungefär samma sätt som fördelningen ser ut i Valmyndighetens register "Nuvarande ledamöter".⁷ Det parti som utmärker sig är Sverigedemokraterna, som utgör en mindre andel av de svarande i PTU 2021, jämfört med deras andel av samtliga ledamöter i registret. Sverigedemokraterna har även en tydligt lägre svarsfrekvens.

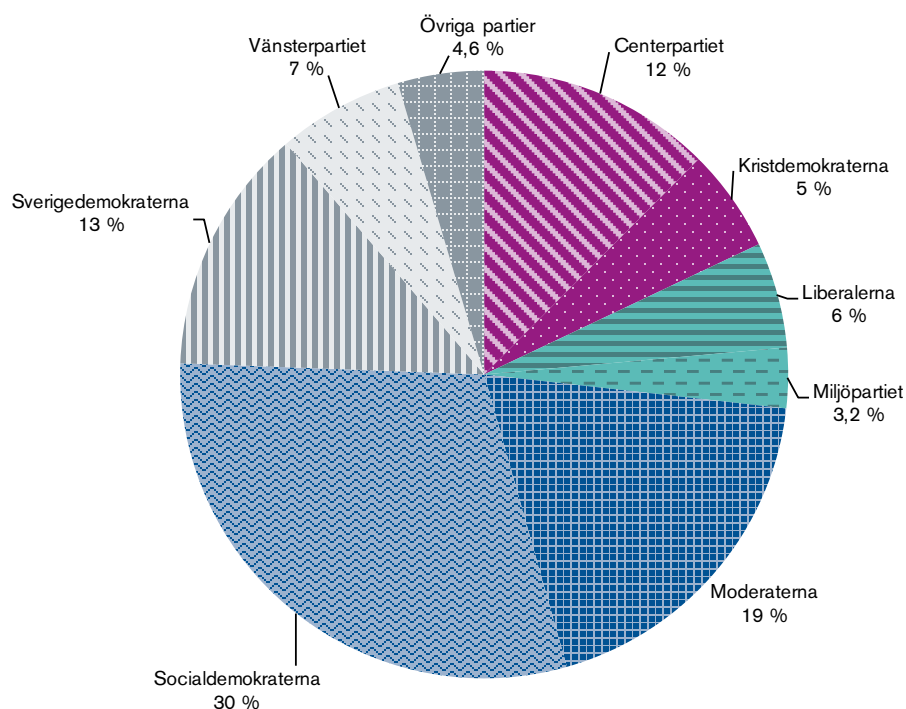
⁴ Registret innehåller endast ordinarie ledamöter och baseras på de uppdrag som finns inom fullmäktige i kommun, region och riksdag.

⁵ För ledamöter som har uppdrag i flera politiska församlingar kan det vara svårt att avgöra vilket av uppdragen som en viss obehaglig händelse kan förknippas med. Ledamöterna ombeds då besvara enkäten med tanke på samtliga sina uppdrag i fullmäktige/riksdag under föregående år.

⁶ Ledamöter i regeringen är en mycket liten grupp, som i många avseenden skiljer sig från övriga förtroendevalda. På grund av att gruppen är så pass liten hade den inte heller varit möjlig att särredovisa i resultaten.

⁷ Se tabell 4 i den tekniska rapporten (Brå 2021a) för en översikt över fördelningen av andelen svarande i rapporten och fördelningen av andelen i Valmyndighetens register "Nuvarande ledamöter".

Figur 1. Fördelning av partitillhörighet bland förtroendevalda i PTU 2021.

Frågeområden

Följande avsnitt innehåller en kort beskrivning av vilka typer av frågor som ingår i Politikernas trygghetsundersökning. En mer omfattande beskrivning av dessa frågeområden återfinns i den tekniska rapporten (Brå 2021a). Där finns även det kompletta enkätformuläret.

A. Bakgrundsförhållanden

Ur Valmyndighetens register hämtas uppgifter om politisk församling, valkrets, partitillhörighet, tillträdesdatum, avgångsdatum, kön, personnummer och adress för alla ledamöter. Förutom dessa uppgifter om bakgrundsförhållanden som framgår av Valmyndighetens register innehåller

enkäten frågar om huruvida de förtroendevalda har svensk eller utländsk bakgrund⁸ och om förtroendeuppdragets omfattning och karaktär.

B. Utsatthet

Frågeområdet om utsatthet är indelat i tre delar:

- Våld, skadegörelse och stöld
- Hot och trakasserier
- Korruptionsförsök

Våld, skadegörelse och stöld utgörs av händelser som är mer tydligt brottsliga och ingripande mot den utsatta. Den andra kategorin, *hot och trakasserier*, utgörs i stället av händelser där det kan vara svårare för de förtroendevalda att avgöra om händelserna är brottsliga. Frågorna om *korruptionsförsök* handlar om ifall den förtroendevalda utsatts för några försök till korruption, antingen genom opassande gåvor och erbjudanden, såsom särskilda förmåner som politiker (mutor i vardagligt tal), eller genom att någon i deras närhet försökt få fördelar tack vare deras relation (vänskapskorruption).

Frågeområdet inleds med ett antal screeningfrågor för att ta reda på om respondenten *någon gång* varit utsatt för olika händelser i sin egenskap av förtroendevald. Om respondenten har utsatts någon gång gäller nästa fråga om någon eller några av händelserna skedde under det föregående året (som i årets undersökning avser 2020) och hur många händelser det totalt rör sig om under det föregående året. De politiker som uppger att de under 2020 utsattes för någon eller några av de händelser som ingår i undersökningen får också följdfrågor om den senaste händelsen inom respektive kategori av händelser.

C. Oro, konsekvenser och andras utsatthet

Frågeområdet om oro, konsekvenser och andras utsatthet handlar om i vilken utsträckning de förtroendevalda upplever oro (antingen för att själva utsätts eller för att deras anhöriga ska utsättas) samt om oron fått konsekvenser för de förtroendevalda själva eller för förtroendeuppdraget.

⁸ Personer med utländsk bakgrund definieras som personer som är utrikesfödda, eller inrikes födda med två utrikesfödda föräldrar. Personer med svensk bakgrund definieras som personer som är födda i Sverige med minst en inrikes född förälder (SCB 2002).

Det ställs också frågor om huruvida de förtroendevalda har någon anhörig som blivit utsatt på grund av den förtroendevaldas politiska uppdrag, eller om den förtroendevalda känner någon annan förtroendevald som blivit utsatt på grund av sitt uppdrag.

D. Information och säkerhetsrutiner

I enkätens sista frågeområde efterfrågas om de förtroendevalda har kännedom om ifall det inom det parti eller den politiska församling där de är verksamma finns någon handlingsplan för hur man ska hantera förtroendevaldas utsatthet för brott eller liknande obehagliga händelser, samt om de har kännedom om ifall det finns någon säkerhetsansvarig att vända sig till om de blir utsatta i sin roll som förtroendevald.

Resultatredovisning

Då en del händelser som efterfrågas i PTU utgör brott och andra inte, används ordet "händelser" som benämning i rapporten. Som benämning på den person som utsatt den förtroendevalda för en händelse används genomgående ordet "förövare".⁹

Det bör noteras att skillnader som lyfts fram i rapporten inte nödvändigtvis är statistiskt säkerställda.

Notera att svarsfördelningen redovisas i procent i tabellerna. Avrundning av procenttal innebär i vissa fall att svarsandelarna inte summerar till exakt 100 procent. Andelar under 5 procent redovisas med en decimal, medan andelar på 5 procent eller större avrundas till närmaste heltal.

- När ett kryss (x) förekommer i en tabell innebär det att antalet respondenter som besvarat frågan är för litet (< 100), och därför inte kan redovisas.
- När ett bindestreck (-) förekommer i en tabell innebär det att observationer finns men att procentandelen är avrundad till 0,0.
- När en punkt (.) förekommer innebär det att observationer saknas, det vill säga att antalet är 0.
- Med (..) menas att uppgift ej finns tillgänglig eller ej kan redovisas,

⁹ Att begreppet "förövare" används i stället för "gärningsperson" beror på att det som inträffat inte alltid rör sig om ett brott, och att begreppet ska spegla den förtroendevaldas uppfattning om den person som ligger bakom händelsen.

exempelvis på grund av att en viss fråga inte var inkluderad i enkäten det året.

Referensperioder

Referensperioden för undersökningen är det föregående kalenderåret (när källan anges som PTU 2021 avses alltså utsattheten under 2020). Undantaget är grundfrågorna om de förtroendevalda har utsatts någon gång på grund av sitt politiska uppdrag, frågorna om förtroendeuppdragets omfattning och frågorna om de förtroendevaldas kännedom om eventuella handlingsplaner och säkerhetsansvariga. För de sistnämnda frågorna är referensperioden den tidpunkt då de förtroendevalda svarade på enkäten (januari–april 2021).

Redovisningsgrupper

De redovisningsgrupper som används i undersökningen är kön, ålder, svensk eller utländsk bakgrund¹⁰, region, partitillhörighet och politisk församling. Redovisningsgrupperna används i beskrivande och inte i förklarande syfte. Utifrån resultaten dras därför inte några slutsatser om utsatthetens orsakssamband, det vill säga vilken eller vilka faktorer (till exempel kön, ålder eller partitillhörighet) som påverkar risken för utsatthet.

Redovisningsenheter

I resultatredovisningen för utsatthet bör man vara uppmärksam på att redovisningsenheterna, och därmed redovisningssättet, ibland skiljer sig åt.

För att undersöka hur många förtroendevalda som utsattes för brott eller liknande händelser under 2020 efterfrågas den egna utsattheten. Resultaten redovisas i procent för att visa hur stor andel av de förtroendevalda som har utsatts.

För varje kategori händelser ställs frågan hur många gånger händelsen inträffade totalt under det föregående året (2020). Syftet är att få reda på ett ungefärligt antal händelser som de förtroendevalda har utsatts för under ett år. Uppgiften om det totala antalet händelser ska ses i ljuset av de metodologiska svårigheterna med att mäta denna typ av händelser (bland

¹⁰ Med svensk bakgrund avses här personer som är födda i Sverige, med minst en förälder född i Sverige. Med utländsk bakgrund avses utrikesfödda personer och personer som är födda i Sverige med två utrikesfödda föräldrar.

annat svårigheten att minnas exakt antal händelser, om händelserna skedde inom den tidsperiod som efterfrågas och huruvida man utsattes som politiker eller som privatperson).

De respondenter som blivit utsatta får också beskriva *den senaste händelsen* inom varje kategori av händelser. Det är dessa händelser som ligger till grund för resultaten om bland annat förövare och motiv, huvudsakligen redovisade i procent.

Tillförlitlighet

I enkätundersökningar finns det ett antal faktorer som påverkar i vilken utsträckning resultaten kan ge en korrekt bild av verkligheten. Nedan beskrivs svarsfrekvens och bortfall, som i sin tur kan delas in i externt och internt bortfall samt olika typer av mätfel.

Svarsfrekvens och bortfall

Svarsfrekvensen i PTU 2021 var 58,9 procent (tabell 1). Svarsfrekvensen i årets undersökning¹¹ var något lägre än i tidigare undersökningar (i PTU 2019 var svarsfrekvensen 59,1 procent, i PTU 2017 var den 60,3 procent och i PTU 2015 var den 62,5 procent medan den uppgick till 64,7 procent i PTU 2013). Svarsfrekvensen har alltså inte minskat i samma takt sedan PTU 2017, som den gjorde fram till den undersökningen. Av dem som deltog svarade 85 procent via webbenkäten och 15 procent via postenkäten.

Frågeundersökningar har alltid ett visst bortfall. En del beror på att det finns personer som inte vill eller inte kan delta (externt bortfall). Annat bortfall beror på att alla frågor inte besvaras av dem som deltar (internt bortfall).

Externt bortfall

Det externa bortfallet¹² för datainsamlingen 2021 uppgår till 41,1 procent av populationen. Det externa bortfallet består till största delen av icke svarande. Några få avböjde aktivt medverkan, skickade in en blank enkät, hade flyttat utan eftersändning eller var på annat sätt förhindrade att medverka.¹³

¹¹ I tabell 3 och 4 i den tekniska rapporten (Brå 2021a) redovisas fördelningen av andelen svarande i rapporten respektive andelen i populationen.

¹² Kallas även objektsbortfall.

¹³ För en utförligare beskrivning av vad bortfallet består av, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

Tabell 1. Svarefrekvens och externt bortfall för PTU 2021.

	Antal	Andel
Undersökningspopulation PTU 2021	13 422	100,0
Svarande	7 910	58,9
<i>Därav</i>		
<i>webbenkät</i>	6 708	84,8
<i>postenkät</i>	1 202	15,2
Bortfall	5 512	41,1

Externt bortfall är problematiskt om det finns skäl att tro att individer med en viss erfarenhet väljer att inte svara. I PTU framkommer bland annat att män och äldre förtroendevalda svarar i större utsträckning än kvinnor och yngre. Det faktum att det finns grupper av förtroendevalda som i lägre grad väljer att medverka i undersökningen bidrar till en viss osäkerhet vid skattningar av exakta nivåer. Skattningarna görs dock numera med hjälp av ett viktningsförfarande som kompenserar för bortfallsfelet.¹⁴ Detta medför att resultaten ändå kan betraktas som representativa för förtroendevalda i kommun- och regionfullmäktige samt i riksdagen utifrån kända bakgrundsfaktorer. Här bör dock ändå poängteras att det i den här typen av undersökningar finns andra felkällor som påverkar skattningen av nivåerna (se avsnittet om mätfel nedan).

Internt bortfall

Med internt bortfall¹⁵ menas att respondenten inte besvarar vissa frågor eller att de besvaras på ett motstridigt sätt, till exempel att två svarsalternativ markeras trots att endast ett efterfrågats.

Det interna bortfallet är betydligt lägre i webbenkäten jämfört med postenkäten eftersom många frågor i webbenkäten har så kallade hårda kontroller, vilket innebär att enkäten inte går att skicka in om dessa frågor inte besvarats. För övriga frågor kommer ett varningsmeddelande upp om respondenten försöker gå vidare i enkäten utan att besvara frågorna (mjuk

¹⁴ Viktningsförfarandet har införts fr.o.m. PTU 2021, men används även bakåt i tiden (fr.o.m. PTU 2015). Se avsnittet *Jämförbarhet* senare i kapitlet. Det är endast resultat som baseras på antal individer, och inte resultat som baseras på antal händelser, som viktas med hjälp av kalibreringsvikten. Dock har vikterna beräknats på ett något annorlunda sätt i PTU 2021, jämfört med PTU 2015-PTU 2019. En utförlig beskrivning av viktningsförfarandet, samt varför viktningsförfarandet inte kunnat användas för PTU 2013, återfinns i den tekniska rapporten (Brå 2021a).

¹⁵ Kallas även partiellt bortfall.

kontroll). För majoriteten av frågorna i webbenkäten ligger bortfallet under 2,0 procent.

I postenkäten tillkommer även ett internt bortfall för de frågor som respondenten fyllt i felaktigt (till exempel att två svarsalternativ markerats trots att endast ett har efterfrågats) eller att frågan inte fyllts i alls. Trots detta är det interna bortfallet i postenkäten litet (i genomsnitt 4,5 procent¹⁶). Det interna bortfallet för postenkäten kan dessutom endast påverka tillförlitligheten marginellt, eftersom den andel som svarat via webbenkäten är i klar majoritet (85 procent). En mer utförlig redogörelse av det interna bortfallet finns i den tekniska rapporten (Brå 2021a).

Mätfel

I enkätundersökningar är mätfel ofta den felkälla som har störst betydelse för tillförlitligheten, något som huvudsakligen orsakas av frågeformulärens utformning, av omständigheter vid svarstillfället eller av att respondenten medvetet eller omedvetet svarar fel på frågorna. Mätfelen kan leda till såväl överskattningar som underskattningar av resultaten. I denna undersökning bedöms det huvudsakliga problemet med mätfel vara respondentens vilja och möjlighet att lämna rättvisande svar.

Benägenheten att delta i undersökningen kan variera beroende på till exempel ålder och kön, men även beroende på attribut i den specifika populationen, såsom partitillhörighet och politisk församling. Svarsfrekvensen kan också variera till följd av olika partiers attityd och tillit till myndigheter. Ytterligare en aspekt är att förtroendevalda som inte har utsatts kan tänkas vara mindre engagerade i frågan, och därför välja att inte delta i undersökningen i samma utsträckning som de som har utsatts. Om så är fallet kan utsattheten komma att överskattas, särskilt i grupper med låg svarsfrekvens. Å andra sidan kan även förtroendevalda som utsatts välja att inte delta i undersökningen, till exempel för att slippa bli påmind om utsattheten eller av oro för att uppmärksamheten kan leda till ytterligare utsatthet.

Det kan vara svårt att minnas exakt när en händelse ägde rum, och därmed att avgöra om det skedde under den efterfrågade referensperioden. Detta innebär att händelser som egentligen inte borde vara med i undersökningen kan komma att redovisas.

¹⁶ Se bilaga 5 i den tekniska rapporten (Brå 2021a).

En annan möjlig risk är att den tillfrågade kan välja att tillrättalägga svaret för att ange det svar som kan antas önskvärt, exempelvis att en händelse har polisanmälts eller rapporterats till en säkerhetsansvarig fast så egentligen inte är fallet. Det är inte heller säkert att samtliga händelser som rapporteras i undersökningen drabbade de utsatta på grund av deras förtroendeuppdrag, medan andra händelser som borde ha rapporterats i stället bortförklaras som ”busstreck” eller ”slumpen”.

Vad gäller utsatthet för korruptionsförsök kan det finnas inslag av skuld känslor. Detta gör korruption till ett ämnesområde som är svårt att undersöka. I PTU efterfrågas de förtroendevaldas erfarenhet av korruptionsförsök, eftersom det upplevs som en mindre känslig fråga än en fråga om erfarenhet av faktisk korruption.

Även det faktum att de förtroendevalda inte enbart svarar som enskilda individer utan också som representanter för ett politiskt parti kan vara ett problem för validiteten i undersökningen. Det är möjligt att förtroendevalda besvarar enkäten som representanter för sitt parti och därför svarar på ett sådant sätt som kan antas gynna partiet bäst. Det kan handla om att undvika att dra medial uppmärksamhet till partiet av rädsla för att skrämja bort potentiella nya medlemmar, och i förlängningen kanske även väljare. Det kan också handla om att rapportera utsatthet i större utsträckning för att förstärka bilden av sitt parti som särskilt utsatt.

Något som också möjligtvis kan påverka den självrapporterade utsattheten i undersökningen är en ökad medvetenhet om formen och förekomsten av hot och våld. Enligt säkerhetsansvariga i landets kommuner har man arbetat aktivt med att öka denna medvetenhet under de senaste åren (SKL 2019a, SKL 2019b). Även det faktum att Politikernas trygghetsundersökning nu har genomförts flera gånger kan ha bidragit till att medvetenheten har ökat.

I undersökningen har Brå på olika sätt arbetat för att försöka begränsa flera av dessa problem. I frågorna understryks att endast händelser som personen förknippar med förtroendeuppdraget ska rapporteras. Respondenten påminns också vid ett flertal tillfällen om att endast rapportera om sådant som inträffade under det föregående året (2020) och som upplevts som hotfullt.

Av ovan nämnda skäl är det vid tolkning av resultaten viktigt att ha i åtanke att undersökningen lämpar sig bättre för att studera utvecklingen över tid

och jämföra olika grupper med förtroendevalda, än för att skatta exakta nivåer av utsatthet bland förtroendevalda.

Sammanfattande bedömning av tolkningsutrymmet

I Sverige finns totalt drygt 40 000 politiskt förtroendevalda, som verkar inom olika politiska församlingar och med olika typer av politiska uppdrag (SCB 2020). Av dem ingår ungefär en tredjedel i undersökningens population. Hur generaliserbara är då resultaten i PTU för hela gruppen förtroendevalda?

De flesta förtroendevalda i Sverige är så kallade fritidspolitiker. Det innebär att man ägnar sig åt politik vid sidan av sitt vanliga arbete, och att det endast utgår ett mindre arvode, om något alls. Enligt SCB har endast 4 procent i kommunerna hel- eller deltidsarvode, medan motsvarande andel i regionerna är 7 procent (SCB 2020). Även i PTU utövar majoriteten av de förtroendevalda sina uppdrag på fritiden (69 procent), 18 procent på deltid och 13 procent på heltid. Att det är en överrepresentation i PTU av förtroendevalda med del- och heltidsuppdrag beror på att endast de som är ordinarie ledamöter i fullmäktige och riksdag tillfrågas om att medverka i undersökningen. Det är troligt att dessa politiker utsätts i större utsträckning än politiker som inte ingår i fullmäktige. Om så är fallet kan resultaten inte helt generaliseras till alla politiskt förtroendevalda.

Av de tillfrågade förtroendevalda deltog 58,9 procent i undersökningen. Svarsfrekvensen är högre bland män än bland kvinnor, och bland personer i åldern 50 år eller äldre jämfört med yngre personer.¹⁷ Vidare är svarsfrekvensen också högre bland ledamöter som sitter i kommun- och regionfullmäktige, jämfört med de ledamöter som enbart sitter i riksdagen. Bland de olika partierna är svarsfrekvensen högst inom Liberalerna och lägst inom Sverigedemokraterna. Svarsmönstren i denna undersökning är i stort sett desamma som i föregående undersökningar.

Låg svarsfrekvens kan vara ett problem när undergrupper studeras. Det kan bli en sämre representativitet i grupper med låg svarsfrekvens, och detta blir ett problem om det finns skäl att tro att de som deltar i undersökningen i vissa avseenden (utsatthet i detta sammanhang) skiljer sig från dem som inte deltar i undersökningen. I den här undersökningen är svarsfrekvensen lägre i

¹⁷ Se tabell 3 och 4 i den tekniska rapporten (Brå 2021a) för en översikt över fördelningen av andelen svarande i rapporten respektive andelen i populationen.

vissa grupper: förtroendevalda i åldern 39 år eller yngre, riksdagsledamöter och förtroendevalda i Sverigedemokraterna. Det viktningsförfarande som används i undersökningen korrigerar dock för de kända delarna av bortfallsfelet, och medför att resultaten blir så representativa som möjligt för undersökningspopulationen som helhet.

Jämförbarhet

Från och med PTU 2021 har en kalibreringsvikt införts i undersökningen, som även kunnat beräknas för PTU 2015–PTU 2019. För PTU 2013 har dock inte denna typ av vikt kunnat beräknas.¹⁸ Detta medför att resultaten för PTU 2013 även fortsättningsvis presenteras oviktade. En analys som gjorts på övriga undersökningsår visar dock att nivåskillnaderna mellan oviktade och viktade resultat är relativt små, och mönstren som framkommer över tid är fortfarande desamma. Då det inte finns någon anledning att anta att detta inte skulle vara fallet även vad gäller PTU 2013, samt på grund av att endast smärre förändringar gjorts i årets enkät jämfört med tidigare års enkäter, anses resultaten vara jämförbara mellan PTU 2013–PTU 2021. Det är dock viktigt att vara försiktig vid analyser av exakta nivåer, samt att ha i åtanke att vissa av undersökningsåren är valår medan övriga undersökta år är mellanliggande år.

Jämförbarhet med andra källor

Jämförelser med andra källor görs generellt inte i denna rapport. Analyser och fördjupningar av resultaten görs i fristående publikationer (se till exempel Brå 2018).

¹⁸ En utförlig beskrivning av viktningsförfarandet, samt varför viktningsförfarandet inte kunnat användas för PTU 2013, återfinns i den tekniska rapporten (Brå 2021a).

Utsatthet bland förtroendevalda

I detta kapitel redovisas hur vanligt det är att förtroendevalda i Sverige uppger att de blivit utsatta för olika former av hot och trakasserier, våld, skadegörelse och stöld eller korruptionsförsök på grund av sina förtroendeuppdrag, samt vilken typ av händelser det handlar om. I redovisningen av den totala utsattheten ingår dock inte korruptionsförsök. Denna avvägning har gjorts dels på grund av att frågan handlar om händelser där den förtroendevalda själv potentiellt begått en olaglig handling genom att låta sig påverkas, dels på grund av att gränsen för vad som bör anses som korruption kan te sig flytande. Exempelvis kan en förmån vara opassande även om den inte ges för att mottagaren ska agera på ett visst sätt (SKL 2012). Kapitlet redovisar även andelen förtroendevalda som uppger att de har en anhörig som blivit utsatt med anledning av den förtroendevaldas politiska uppdrag.

För att belysa omfattningen av hot och trakasserier ställs följande fråga:

Har du på grund av ditt politiska uppdrag någon gång blivit utsatt för något av följande? Redovisa endast situationer som upplevts som hotfulla.

De händelser som efterfrågas är:

- Hotfullt uttalande öga mot öga
- Hotfullt telefonsamtal
- Hotfullt sms/mms
- Hotfullt brev/vykort
- Hotfull e-post
- Hot/påhopp via sociala medier
- Kapat internetkonto (eller falskt konto skapat i den utsattas namn)
- Uthänd på internet
- Uthängd på affisch/flygblad
- Oönskad vara beställd i den utsattas namn
- Hotfull "gåva"
- Blivit olovligen fotograferad/inspelad
- Obehagligt besök, förföljelse eller kartläggning
- Falska anmälningar
- Annan hotfull händelse

För att belysa omfattningen av våld, skadegörelse och stöld ställs följande fråga:

Har du på grund av ditt politiska uppdrag någon gång blivit utsatt för något av följande?

De händelser som efterfrågas är:

Slag, spark eller liknande
Knuff eller liknande
Våld med vapen
Anlagd brand/sprängning
Klotter
Stöld
Annan form av skadegörelse
Annan form av våld

För att belysa omfattningen av korruptionsförsök ställs följande fråga:

Har du på grund av ditt politiska uppdrag någon gång blivit utsatt för något av följande?

De händelser som efterfrågas är:

Ett opassande erbjudande om en gåva eller tjänst som syftade till att påverka dig i ditt politiska förtroendeuppdrag
Att en bekant till dig på ett opassande sätt försökt utnyttja er relation för att påverka dig i ditt politiska förtroendeuppdrag

I kapitlet redovisas även hur utsattheten har utvecklats sedan 2012.¹⁹ Mer detaljerade resultat gällande utsatthet under dessa år för samtliga förtroendevalda, och uppdelat på kvinnor och män, återfinns i tabellerna 1–19 i bilaga 1.

Vid jämförelser över tid är det viktigt att ha i åtanke att vissa av de undersökta åren är valår, medan vissa år är mellanliggande år. Det är också viktigt att komma ihåg att undersökningen studerar utsattheten bland förtroendevalda i Sveriges politiska församlingar, och att sammansättningen i dessa politiska församlingar är föränderlig över tid.

¹⁹ Med "utsatthet" menas här de förtroendevaldas självrapporterade utsatthet, i egenskap av förtroendevalda, för de typer av händelser som efterfrågas i undersökningen. Händelserna kan uppfattas som brott och/eller ha upplevts som hotfulla.

Total utsatthet

Sammantaget uppgav drygt var fjärde förtroendevald (26 procent) att de blev utsatta för någon form av hot och trakasserier, eller våld, skadegörelse och stöld under 2020 (tabell 2).²⁰

Det är en större andel förtroendevalda som uppger att de utsattes under valåren 2018 och 2014, jämfört med övriga år (tabell 2). Störst var utsattheten under valåret 2018, medan 2016 är det mellanliggande år då utsattheten var som störst.

Tabell 2. Andel (%) förtroendevalda som uppger att de utsattes under 2012–2020.

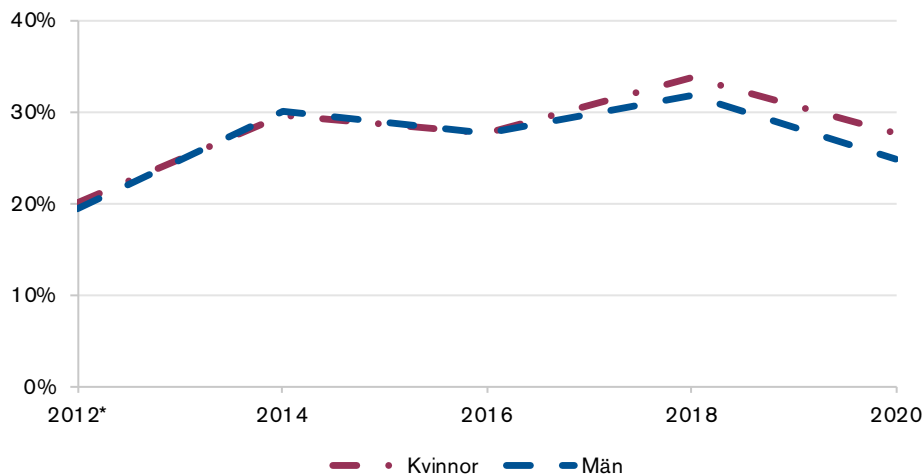
	Andel av samtliga förtroendevalda				
	2012*	2014	2016	2018	2020
Totalt	19,6	29,9	27,6	32,6	26,0

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan andelarna bland förtroendevalda för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningsförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

Totalt uppgav 28 procent av de kvinnliga förtroendevalda och 25 procent av de manliga att de blev utsatta för minst en händelse av hot och trakasserier och/eller våld, skadegörelse och stöld under 2020 (figur 2). Mönstret och nivåerna är likartade för kvinnor och män, dock framkommer en något större könsskillnad i utsattheten för 2018 och 2020, jämfört med tidigare år.

²⁰ Observera att korruptionsförsök inte ingår i beräkningen av den totala utsattheten.

Figur 2. Andel (%) förtroendevalda som uppger att de utsattes under 2012–2020. Särredovisning för de förtroendevaldas kön.

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan andelarna bland förtroendevalda för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförloppet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

Resultaten visar också att 2,8 procent av de förtroendevalda uppgav att någon anhörig²¹ hade blivit utsatt på grund av den förtroendevaldas uppdrag, vilket är på en något lägre nivå jämfört med 2014–2018, då andelen låg på 3,8–4,1 procent (tabell 3). Nivån var lägst 2012 (2,1 procent).

Tabell 3. Andel (%) förtroendevalda som uppger att en anhörig utsattes under 2012–2020.

	Andel av samtliga förtroendevalda				
	2012*	2014	2016	2018	2020
Totalt	2,1	4,1	3,8	3,8	2,8

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan andelarna bland förtroendevalda för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförloppet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

Upprepad utsatthet

Det är vanligt att de förtroendevalda som utsatts uppger att de blivit utsatta vid upprepade tillfällen. Totalt uppgav 14 procent av de som utsattes under 2020 att det skedde vid ett tillfälle (tabell 4). Drygt hälften (52 procent)

²¹ I enkäten definieras inte vad som avses med begreppet anhörig, utan det är upp till den förtroendevalda själv att definiera.

utsattes två–fem gånger, medan drygt en tredjedel (34 procent) uppgav att de utsattes sex gånger eller fler. Mönstret har sett likartat ut även tidigare år.

Tabell 4. Andel (%) av utsatta förtroendevalda som uppgger att de utsattes 1 gång, 2–5 gånger respektive 6 gånger eller fler, under 2012–2020.

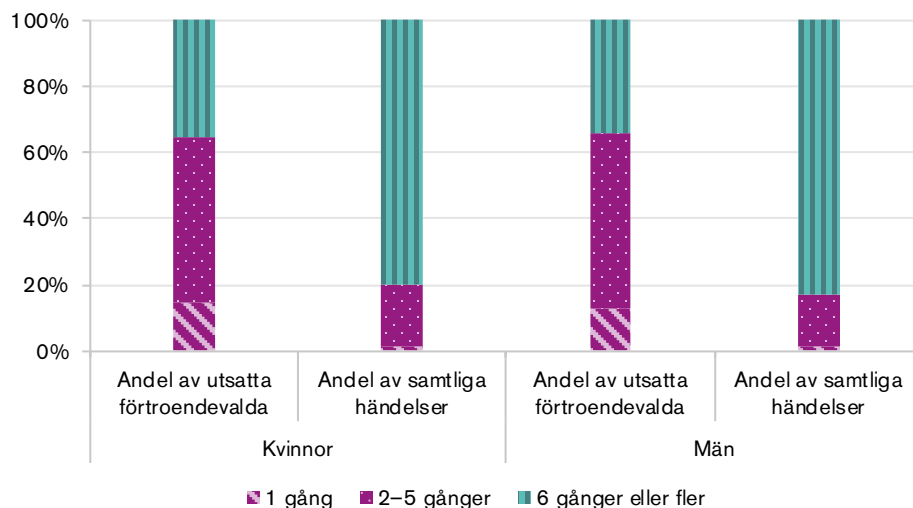
	Andel av utsatta förtroendevalda				
	2012*	2014	2016	2018	2020
1 gång	19,8	18,8	15,2	15,3	13,6
2–5 gånger	52,9	50,9	50,6	50,8	52,0
6 gånger eller fler	27,3	30,3	34,2	33,9	34,4

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan andelarna bland förtroendevalda för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförloppet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

De förtroendevalda som uppgav att de utsattes sex gånger eller fler blev tillsammans utsatta för 82 procent av samtliga händelser som uppgivits under 2020, medan de som utsattes en gång blev utsatta för 1,3 procent av alla händelser (se tabell 2 i bilaga 1). Samma mönster har framkommit även tidigare år.

Andelen förtroendevalda som uppgav att de utsattes sex gånger eller fler under 2020 är ungefär lika stor för kvinnor och män (35 respektive 34 procent) (figur 3). Mönstret var likartat 2018, däremot var andelen kvinnor som uppgav detta större än andelen män 2016 (37 respektive 32 procent, se tabell 2 i bilaga 1). År 2014 var mönstret det motsatta, då 32 procent av männen och 28 procent av kvinnorna uppgav att de utsattes sex gånger eller fler.

Figur 3. Andel (%) förtroendevalda som uppger att de utsattes 1 gång, 2–5 gånger respektive 6 gånger eller fler, i förhållande till antal händelser under 2020. Särredovisning för de förtroendevaldas kön.

Utsatthet i olika åldersgrupper

Resultaten visar att det finns stora skillnader i utsatthet mellan olika åldersgrupper. Yngre förtroendevalda uppger i störst utsträckning att de blivit utsatta. Därefter är andelen mindre ju äldre åldersgrupp som studeras.²² Av de förtroendevalda som är 29 år eller yngre uppger 39 procent att de utsattes under 2020, medan motsvarande andel i den äldsta åldersgruppen (70 år och äldre) är 13 procent (tabell 5).

Samma mönster har observerats även tidigare år. Över tid ser man dock att andelen utsatta var störst 2018 inom samtliga åldersgrupper, förutom gruppen 29 år och yngre. För denna grupp var utsattheten störst 2014.

²² Det bör dock noteras att antalet förtroendevalda i åldern 29 år eller yngre är relativt litet jämfört med andra åldersgrupper, men detta samband kan även ses i befolkningen i stort, där yngre personer är mer utsatta för brott än äldre (Brå 2021b).

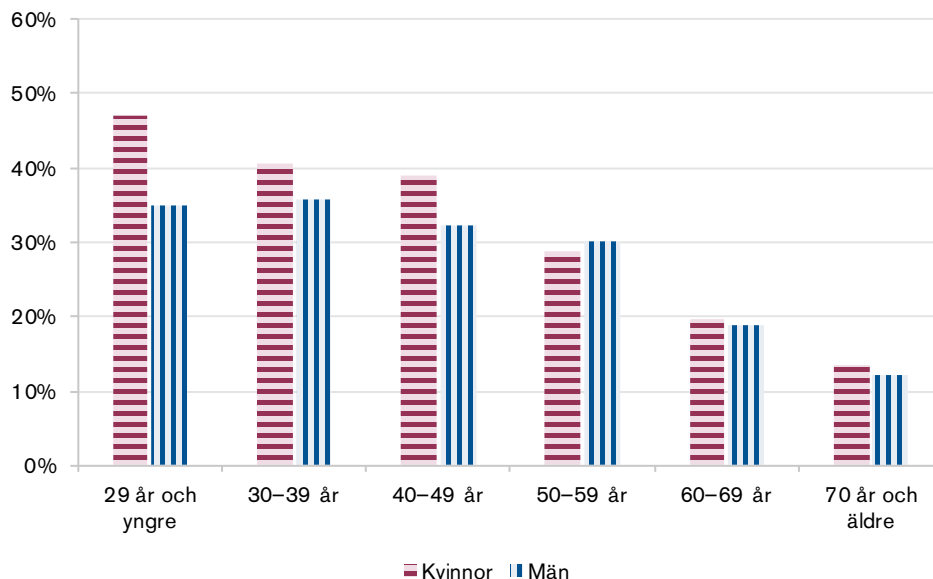
Tabell 5. Andel (%) förtroendevalda som uppger att de utsattes under 2012–2020. Totalt, samt särredovisning för de förtroendevaldas ålder.

	Andel av samtliga förtroendevalda				
	2012*	2014	2016	2018	2020
Totalt	19,6	29,9	27,6	32,6	26,0
29 år och yngre	40,0	50,4	39,7	44,3	39,0
30–39 år	28,2	38,7	37,5	41,3	37,9
40–49 år	28,2	35,1	36,5	42,4	35,2
50–59 år	22,1	28,9	30,5	33,8	29,6
60–69 år	15,6	21,4	20,3	23,9	19,3
70 år och äldre	9,9	16,5	14,5	17,5	12,6

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan andelarna bland förtroendevalda för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningsförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

Andelen förtroendevalda som uppger att de utsattes 2020 är större bland kvinnor än bland män i åldersgrupperna upp till och med 49 år (figur 4). För de äldre åldersgrupperna är andelen kvinnor och män som uppger att de utsatts mer lika. Andelen kvinnor i åldersgruppen 29 år eller yngre som uppger utsatthet hade ökat 2020 jämfört med 2018, från 38 procent 2018 till 47 procent 2020. Här bör dock noteras att gruppen förtroendevalda som är 29 år eller yngre är en väldigt liten grupp i populationen. För kvinnor i övriga åldersgrupper, och för män i samtliga åldersgrupper, hade utsattheten i stället minskat 2020 jämfört med 2018.

Figur 4. Andel (%) förtroendevalda som uppger att de utsattes under 2020. Särredovisning för de förtroendevaldas kön och ålder.

Utsatthet bland förtroendevalda med svensk kontra utländsk bakgrund

Totalt uppgav 29 procent av de förtroendevalda med utländsk bakgrund²³ att de utsattes under 2020. Motsvarande andel bland förtroendevalda med svensk bakgrund var 26 procent (tabell 6). Även vid tidigare mätillfällen har förtroendevalda med utländsk bakgrund i större utsträckning uppgett att de blivit utsatta.

Sett över tid är andelen som uppger att de utsatts mindre under de mellanliggande åren, jämfört med under valåren, oavsett bakgrund. För personer med utländsk bakgrund var utsattheten tre procentenheter mindre under det mellanliggande året 2020, jämfört med det mellanliggande året 2016 (29 respektive 32 procent).

²³ I undersökningen hade drygt 90 procent av de förtroendevalda svensk bakgrund, det vill säga var födda i Sverige med minst en förälder född i Sverige. Knappt 10 procent av de förtroendevalda hade utländsk bakgrund, det vill säga var själva utrikesfödda eller födda i Sverige med två utrikesfödda föräldrar. Det är inte möjligt att använda den sedvanliga indelningen i tre kategorier (svenskfödda med minst en svenskfödd förälder, svenskfödda med båda föräldrarna utrikesfödda respektive utrikesfödda) på grund av att kategorin svenskfödda med båda föräldrarna utrikesfödda blir för liten för att analyser ska vara möjliga.

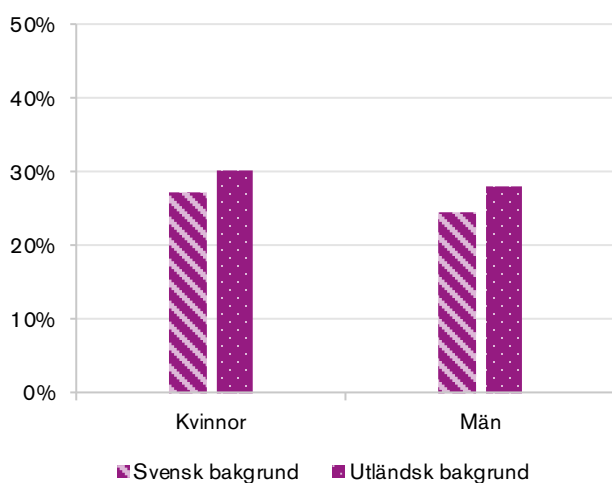
Tabell 6. Andel (%) förtroendevalda som uppger att de utsattes under 2012–2020. Totalt, samt särredovisning för svensk/utländsk bakgrund.

	Andel av samtliga förtroendevalda				
	2012*	2014	2016	2018	2020
Totalt	19,6	29,9	27,6	32,6	26,0
Svensk bakgrund	19,3	29,5	27,2	31,8	25,6
Utländsk bakgrund	23,3	34,8	31,7	39,9	29,1

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan andelarna bland förtroendevalda för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

När kvinnor och män studeras separat framkommer att det är en större andel både kvinnor och män med utländsk bakgrund (30 respektive 28 procent) som uppger att de utsatts, jämfört med förtroendevalda med svensk bakgrund (27 respektive 24 procent) (figur 5). Detta mönster har framkommit även tidigare år, med undantag för 2016 då andelen utsatta kvinnor var lika stor bland kvinnor med utländsk bakgrund som bland dem med svensk bakgrund.

Figur 5. Andel (%) förtroendevalda som uppger att de utsattes under 2020. Särredovisning för de förtroendevaldas kön och svensk/utländsk bakgrund.

Utsatthet utifrån partitillhörighet

Totalt sett är andelen förtroendevalda som uppger att de utsattes 2020 störst inom Miljöpartiet (33 procent) och minst inom Socialdemokraterna och Kristdemokraterna (24 procent vardera) (tabell 7). Även

Sverigedemokraterna, Liberalerna, Moderaterna och Vänsterpartiet har en något större andel utsatta än genomsnittet (26 procent), medan Centerpartiet och gruppen med övriga partier har en mindre andel utsatta än genomsnittet.

I samtliga tidigare undersökningar har Sverigedemokraterna uppvisat störst andel utsatta, medan det för 2020 alltså i stället är Miljöpartiet som uppvisar störst andel utsatta. Miljöpartiet har dock även tidigare år haft en större andel utsatta än genomsnittet.

Generellt är utsattheten inom partierna större under valåren jämfört med de mellanliggande åren. Det finns dock några partier som inte följer detta mönster. För Kristdemokraterna är andelen utsatta 2020 större än samtliga tidigare år, förutom valåret 2014. För Miljöpartiet är andelen utsatta 2020 större än 2012 och 2014, men mindre än 2016 och 2018. För Sverigedemokraterna är andelen utsatta 2020 den minsta jämfört med samtliga tidigare år.

Om hänsyn tas till det faktiska antalet förtroendevalda som har utsatts inom respektive parti är Socialdemokraterna och Moderaterna mest utsatta; nästan hälften av samtliga utsatta (47 procent) tillhör något av dessa två partier.

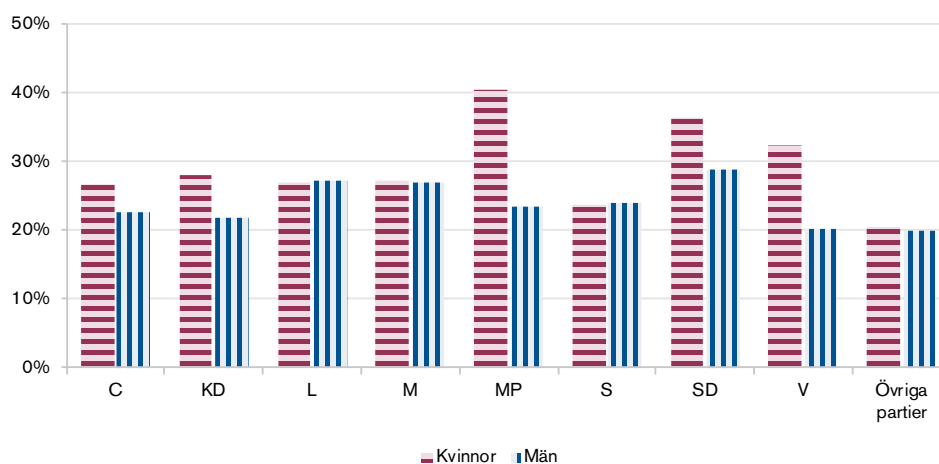
Tabell 7. Andel (%) förtroendevalda som uppger att de utsattes under 2012–2020. Totalt, samt särredovisning för partitillhörighet.

	Andel av samtliga förtroendevalda				
	2012*	2014	2016	2018	2020
Totalt	19,6	29,9	27,6	32,6	26,0
C	17,8	22,8	19,8	26,3	24,6
KD	17,1	26,3	20,5	22,4	24,3
L	17,3	31,4	26,4	32,5	27,2
M	20,1	32,5	26,0	30,5	27,1
MP	25,6	28,3	33,1	38,7	32,7
S	17,7	25,0	26,2	32,4	23,8
SD	42,5	51,2	45,1	46,1	31,2
V	24,4	35,5	31,6	35,1	26,3
Övr. partier	13,2	24,0	23,0	23,6	20,2

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan andelarna bland förtroendevalda för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

Andelen kvinnor som uppger att de utsatts är större än motsvarande andel män inom samtliga partier, förutom inom Liberalerna, Moderaterna och Socialdemokraterna, där utsattheten är jämn mellan könen (figur 6). Störst skillnad i utsatthet mellan kvinnor och män är det inom Miljöpartiet, där 41 procent av kvinnorna och 24 procent av männen uppger att de utsattes under 2020. Denna fördelning har förändrats något från år till år, men generellt är det en större andel kvinnor som uppger utsatthet inom majoriteten av partierna.

Figur 6. Andel (%) förtroendevalda som uppger att de utsattes under 2020. Särredovisning för de förtroendevaldas kön och partitillhörighet.

Andel förtroendevalda som uppger att de utsattes sex gånger eller fler under 2020 var störst inom Liberalerna, där 44 procent av de som blivit utsatta uppgav att det hänt sex gånger eller fler (tabell 8). Andelen utsatta som uppgav detta var minst inom Centerpartiet (26 procent).

Tabell 8. Fördelning över andel (%) förtroendevalda som uppger att de utsattes 1 gång, 2–5 gånger respektive 6 gånger eller fler, under 2020. Särredovisning för partitillhörighet.

	C	KD	L	MP	M	S	SD	V	Övr. partier
1 gång	19,5	17,9	11,4	14,1	11,4	11,9	14,5	13,0	12,5
2–5 gånger	54,9	54,5	44,6	52,2	53,2	54,0	48,3	47,7	52,6
6 gånger eller fler	25,6	27,6	44,0	33,7	35,4	34,1	37,1	39,3	34,9

Utsatthet utifrån politisk församling

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ. Drygt nio av tio (92 procent) förtroendevalda som ingår i PTU är ledamöter i

kommunfullmäktige; det är den största av de politiska församlingarna sett till antal förtroendevalda. Regionfullmäktige är regionernas högsta beslutande organ, medan riksdagen är det högsta beslutande organet i landet. I PTU 2021 har 13 procent av de förtroendevalda sina uppdrag i regionfullmäktige, medan 2,5 procent är riksdagsledamöter.²⁴

Utsattheten ser olika ut för ledamöterna i de tre politiska församlingarna. Den största utsattheten rapporteras av riksdagsledamöter där nästan sju av tio (67 procent) uppger att de under 2020 utsattes i sin egenskap av förtroendevalda (tabell 9). Bland förtroendevalda i regionfullmäktige låg utsattheten för samma period på 32 procent. Minst andel utsatta finns i kommunfullmäktige där en av fyra (25 procent) uppger att de utsattes för någon händelse i sin roll som förtroendevald.

Inom samtliga tre politiska församlingar är andelen som uppger att de utsatts större under valåren jämfört med de mellanliggande åren. Bland ledamöter i kommunfullmäktige och i riksdagen är andelen utsatta 2020 på samma nivå som 2016, medan andelen utsatta i regionfullmäktige är något mindre 2020 jämfört med 2016 (32 respektive 35 procent).

Tabell 9. Andel (%) förtroendevalda som uppger att de utsattes under 2012–2020. Totalt, samt särredovisning för politisk församling.

	Andel av samtliga förtroendevalda				
	2012*	2014	2016	2018	2020
Totalt	19,6	29,9	27,6	32,6	26,0
Kommunfullmäktige	18,9	29,2	26,8	31,9	25,4
Regionfullmäktige	25,2	39,5	35,5	40,4	32,1
Riksdagen	59,1	67,5	68,8	71,2	67,3

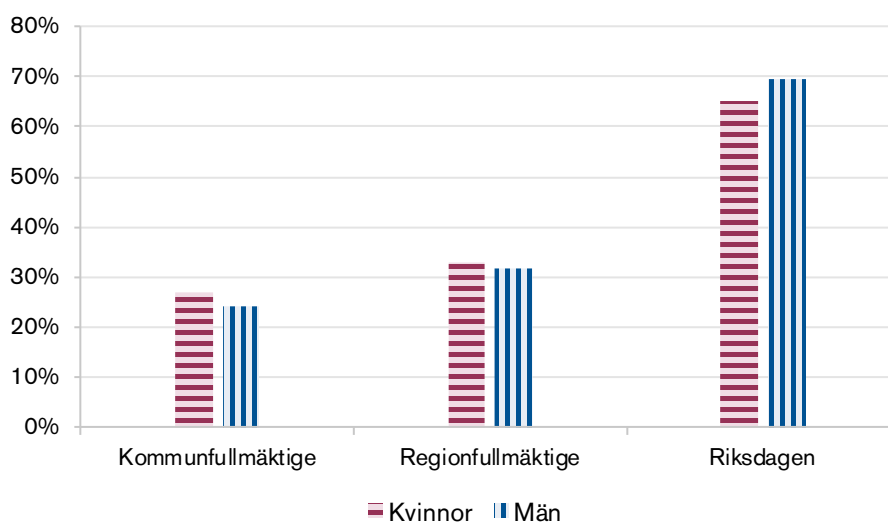
* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan andelarna bland förtroendevalda för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

Andelen kvinnor i kommunfullmäktige som uppger att de utsattes 2020 är något större än andelen män (27 respektive 24 procent) (figur 7). Bland förtroendevalda i regionfullmäktige uppger 33 procent av kvinnorna och 32

²⁴ När den förtroendevalda har uppdrag i flera politiska församlingar kan det vara svårt att veta vilken politisk församling som eventuell utsatthet ska förknippas med. Därför återfinns samtliga förtroendevalda med uppdrag i kommunfullmäktige i den redovisningsgrupp som heter kommunfullmäktige, även om dessa förtroendevalda också har uppdrag i en annan politisk församling. Detsamma gäller för regionfullmäktige och riksdag. Det innebär att samma förtroendevalda kan förekomma i flera av redovisningsgrupperna.

procent av männen att de utsattes. Bland ledamöter i riksdagen är det i stället en större andel män som uppger att de utsattes (69 respektive 65 procent). Detta mönster har framkommit även tidigare år, bortsett från 2018 då det var en större andel kvinnor än män i riksdagen som uppgav att de utsatts (se tabell 4 i bilaga 1).

Figur 7. Andel (%) förtroendevalda som uppger att de utsattes under 2020. Särredovisning för de förtroendevaldas kön och politisk församling.

Utsatthet utifrån uppdragets typ, befattning och omfattning

I varje kommun och region finns en beslutande församling: fullmäktige. Fullmäktige tillsätter i sin tur en styrelse, vars främsta uppgift är att leda och samordna förvaltningen och ha uppsikt över nämndernas verksamhet (kommunallag 2017:725).

En förtroendevald kan inneha olika befattningar inom fullmäktige, styrelsen och de nämnder som han eller hon har uppdrag i. Befattningen kan vara antingen ordförande, vice ordförande, ordinarie ledamot eller ersättare. Namnen på nämnderna, och vad som ingår i dem, varierar mellan olika kommuner och regioner. Gemensamt är dock ansvaret för centrala funktioner i samhället. Utbildningsnämnden (eller liknande) ansvarar för skolfrågor, socialnämnden (eller liknande) ansvarar för individ- och familjeomsorgen, och så vidare.

Förtroendevalda inom kommun- och regionfullmäktige fick ange vilka av de förutbestämda kategorierna av politiska förtroendeuppdrag som de hade, eller vilka som mest liknade de uppdrag som de hade, under 2020.

Utsattheten hos förtroendevalda kan variera beroende på vilken typ av uppdrag och vilken position inom uppdraget den förtroendevalda har. Utsattheten kan också skifta beroende på uppdragets omfattning.

Utsatthet utifrån typ av uppdrag

Den andel som uppger att de utsatts skiljer sig åt mellan förtroendevalda med olika uppdrag, och mellan olika positioner inom uppdraget. Var tredje (33 procent) förtroendevald med uppdrag i kommun- eller regionstyrelse uppgav att de utsattes under 2020 (tabell 10). Bland de förtroendevalda som har uppdrag i kommun- eller regionfullmäktige är det en mindre andel som uppger att de utsattes (25 procent).

Utsattheten bland förtroendevalda i kommun- eller regionstyrelse var mindre 2020 jämfört med valåret 2018, men på ungefär samma nivå som både valåret 2014 och 2016. För förtroendevalda med uppdrag i kommun- eller regionfullmäktige var utsattheten större under valåren 2014 och 2018, jämfört med de mellanliggande åren.

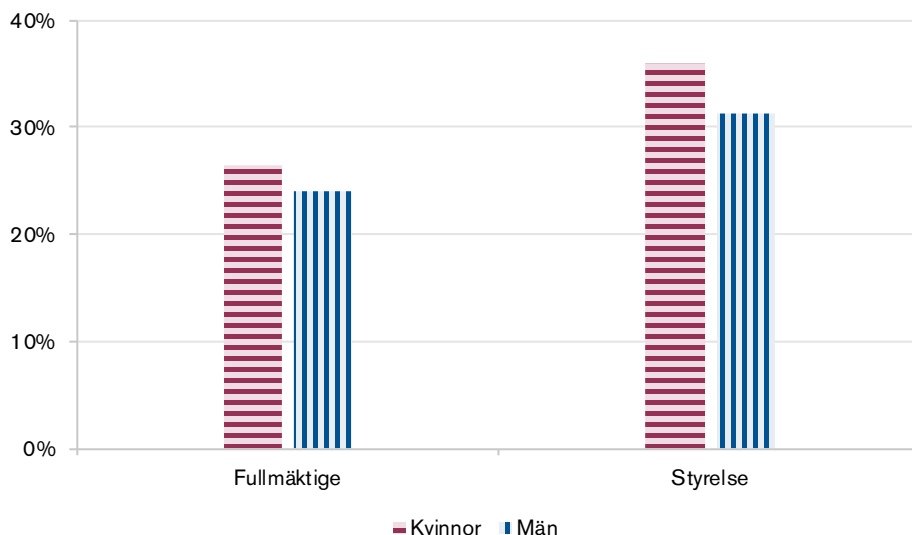
Tabell 10 Andel (%) förtroendevalda som uppger att de utsattes under 2012–2020. Totalt, samt särredovisning för uppdrag.

	Andel av samtliga förtroendevalda				
	2012*	2014	2016	2018	2020
Totalt	19,6	29,9	27,6	32,6	26,0
Fullmäktige	18,8	29,7	27,2	32,2	25,1
Styrelse	24,3	34,7	34,0	38,4	33,2

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan andelarna bland förtroendevalda för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

Det är en större andel kvinnor med uppdrag i kommun- eller regionstyrelse som uppger att de utsattes under 2020, jämfört med andelen män (36 respektive 31 procent) (figur 8). Samma mönster framkommer även för kvinnor och män i kommun- eller regionfullmäktige, dock är inte könsskillnaden lika framträdande där (27 respektive 24 procent).

Figur 8. Andel (%) förtroendevalda som uppger att de utsattes under 2020. Särredovisning för de förtroendevaldas kön och uppdrag.

Den nämnd (eller motsvarande), av samtliga nämnder i kommuner och regioner, där andelen utsatta är störst är hälso- och sjukvårdsnämnden (32 procent), medan andelen utsatta inom övriga nämnder är 23–29 procent (tabell 11). Mönstret har sett likartat ut även tidigare år.

Tabell 11. Andel (%) förtroendevalda som uppger att de utsattes under 2012–2020. Totalt, samt särredovisning för nämnd.

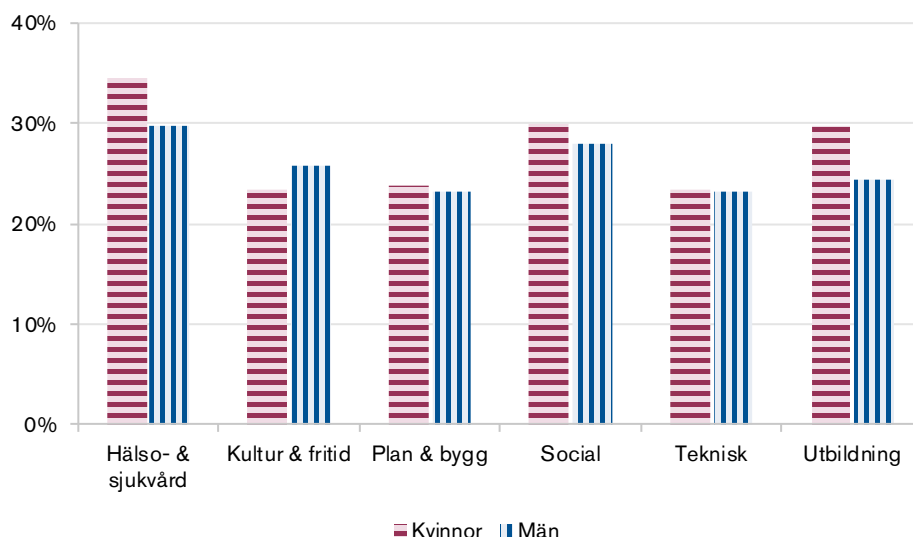
	Andel av samtliga förtroendevalda				
	2012*	2014	2016	2018	2020
Totalt	19,6	29,9	27,6	32,6	26,0
Hälso- & sjukvård	22,4	34,3	32,0	39,7	32,2
Kultur & fritid	17,8	31,0	28,4	35,9	24,7
Plan & bygg	18,8	28,5	27,1	29,9	23,4
Social	19,9	31,1	28,0	33,9	29,0
Teknisk	19,5	33,0	28,6	33,6	23,2
Utbildning	20,6	29,4	29,0	33,8	27,0

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan andelarna bland förtroendevalda för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

Bland både kvinnor och män var utsattheten 2020 störst för dem som sitter i hälso- och sjukvårdsnämnden följt av socialnämnden (30 respektive 28

procent för män, och 34 respektive 30 procent för kvinnor) (figur 9). För både kvinnor och män är hälso- och sjukvårdsnämnden den nämnd där utsattheten varit störst i princip vid varje mättillfälle (se tabell 5 i bilaga 1).

Figur 9. Andel (%) förtroendevalda som uppger att de utsattes under 2020. Särredovisning för de förtroendevaldas kön och nämnd.

Utsatthet utifrån position inom uppdraget

Den position som är mest utsatt är ordförandeposten, där 38 procent uppger att de har utsatts för någon av de händelser som efterfrågas i PTU (tabell 12). Den position som är minst utsatt är posten som ersättare, där 24 procent uppger att de utsattes under 2020. Detta mönster har observerats även tidigare år.

Oavsett position var utsattheten större under de två valåren 2014 och 2018, jämfört med de mellanliggande åren.

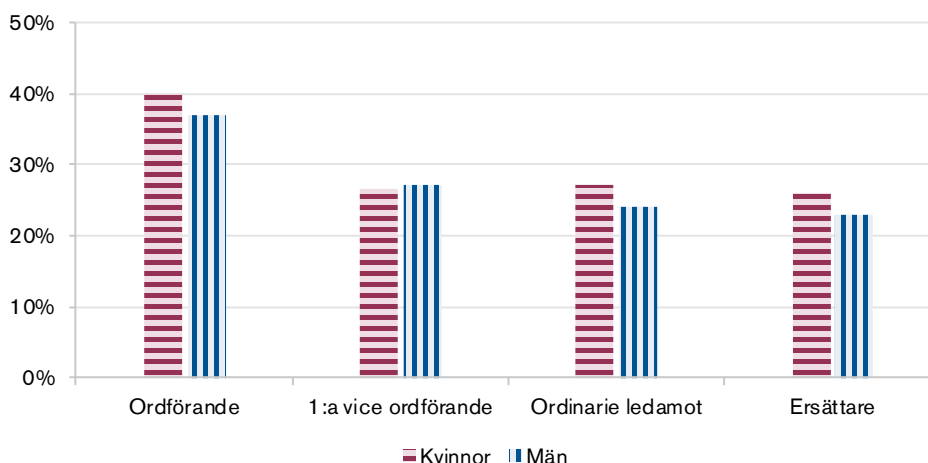
Tabell 12. Andel (%) förtroendevalda som uppger att de utsattes under 2012–2020. Totalt, samt särredovisning för position inom uppdraget.

	Andel av samtliga förtroendevalda				
	2012*	2014	2016	2018	2020
Totalt	19,6	29,9	27,6	32,6	26,0
Ordförande	30,7	39,5	38,7	43,1	38,2
1:a vice ordförande	22,6	32,7	30,9	34,7	26,9
Ordinarie ledamot	18,4	29,6	27,1	32,4	25,3
Ersättare	16,5	27,4	24,6	29,1	24,2

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan andelarna bland förtroendevalda för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

Mönstret ser likartat ut för både kvinnor och män, men det är en större andel kvinnliga ordföranden som uppger att de blivit utsatta jämfört med manliga ordföranden (40 respektive 37 procent) (figur 10). När det gäller de förtroendevalda med uppdrag som 1:a vice ordförande är andelen utsatta densamma för kvinnor och för män (27 procent vardera), medan det bland ordinarie ledamöter och ersättare är en större andel kvinnor som uppger utsatthet jämfört med männen (27 respektive 26 procent för kvinnor, och 24 respektive 23 procent för män). Både för kvinnor och för män är det även tidigare år förtroendevalda som innehar ordförandeposter som i störst utsträckning uppger att de utsatts (se tabell 6 i bilaga 1).

Figur 10. Andel (%) förtroendevalda som uppger att de utsattes under 2020. Särredovisning för de förtroendevaldas kön och position inom uppdraget.

Utsatthet utifrån uppdragets omfattning

Förutom i antalet förtroendeuppdrag kan det politiska engagemanget också mätas i den tid som läggs på förtroendeuppdraget: antingen på fritiden eller på tid motsvarande en deltid- eller heltidstjänst. Som nämnts ovan utför majoriteten av de förtroendevalda som ingår i undersökningen sina uppdrag på fritiden (69 procent), medan 18 procent är deltidspolitiker och 13 procent heltidspolitiker.

Riksdagsledamöter utgör 12 procent av samtliga heltidspolitiker. Eftersom riksdagsledamöter utövar sina uppdrag på heltid inkluderas endast ledamöter som har uppdrag i kommun- eller regionfullmäktige i analysen av utsatthet utifrån uppdragets omfattning.²⁵

Bland förtroendevalda som utövade sina uppdrag på heltid i kommun- eller regionfullmäktige uppger 53 procent att de blev utsatta under 2020 (tabell 13). Bland deltidspolitikerna och fritidspolitikerna uppger 31 respektive 18 procent detta. Detta mönster har även framkommit i samtliga tidigare undersökningar.

Tabell 13. Andel (%) förtroendevalda i kommun- och regionfullmäktige som uppger att de utsattes under 2012–2020. Totalt, samt särredovisning för uppdragets omfattning.

	Andel av samtliga förtroendevalda				
	2012*	2014	2016	2018	2020
Totalt	19,6	29,9	27,6	32,6	26,0
Heltid	52,3	57,5	53,4	61,5	53,4
Deltid	27,8	34,8	34,6	40,4	31,5
Fritid	12,9	24,3	20,2	25,9	18,2

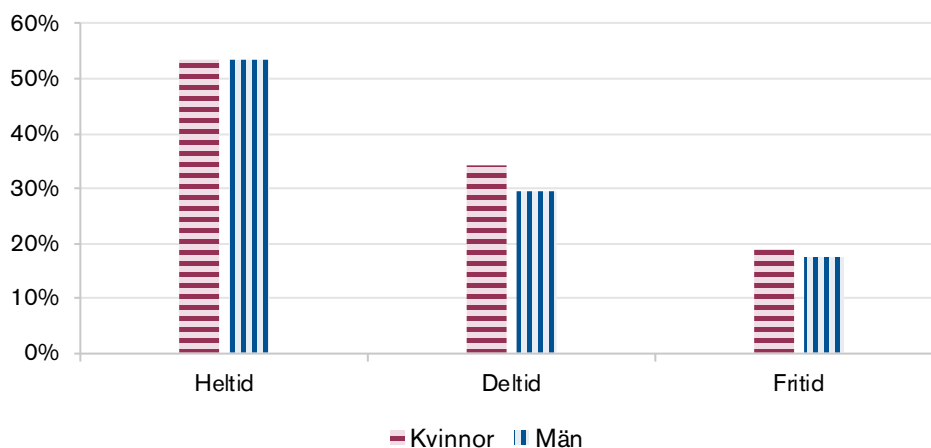
* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan andelarna bland förtroendevalda för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktning förfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

Bland deltidspolitikerna är det en större andel kvinnor än män som uppger att de utsattes under 2020 (34 respektive 30 procent) (figur 11). Denna skillnad mellan kvinnor och män framkom även tidigare år (se tabell 6 i bilaga 1). Bland förtroendevalda som utövar sitt uppdrag på heltid kontra på fritiden framkommer inte några tydliga könsskillnader för 2020. För de som utövade sitt uppdrag på heltid var andelen utsatta kvinnor större än andelen

²⁵ Utsattheten bland förtroendevalda i riksdagen redovisas i avsnittet *Utsatthet utifrån politisk församling* ovan.

män samtliga tidigare år förutom 2016, då andelen var lika mellan kvinnor och män. För de som utövade sitt uppdrag på fritiden har inga könsskillnader framkommit tidigare år.

Figur 11. Andel (%) förtroendevalda i kommun- och regionfullmäktige som uppger att de utsattes under 2020. Särredovisning för de förtroendevaldas kön och uppdragets omfattning.

Utsatthet i olika delar av landet

Utsatthet i olika kommungrupper

Andelen utsatta förtroendevalda med uppdrag inom kommunfullmäktige var störst i storstadskommunerna (Stockholm, Göteborg och Malmö), där knappt hälften (47 procent) av de förtroendevalda uppgav att de hade blivit utsatta (tabell 14).²⁶ Även pendlingskommuner nära storstäderna samt landets andra större städer har en större andel utsatta än övriga kommuner. Andelen utsatta var minst i pendlingskommuner nära större städer, och pendlingskommuner nära mindre städer/tätorter (21 procent vardera). Mönstret har sett likartat ut samtliga tidigare år.

²⁶ Kommungrupperingen baseras på befolknings- och näringsstruktur, och delar in Sveriges kommuner i nio olika grupper. För mer information, se SKL 2016. Resultaten för kommungrupper baseras på förtroendevalda i kommun- och regionfullmäktige. Redovisningen inkluderar inte riksdagsledamöter eftersom dessa representerar landet som helhet.

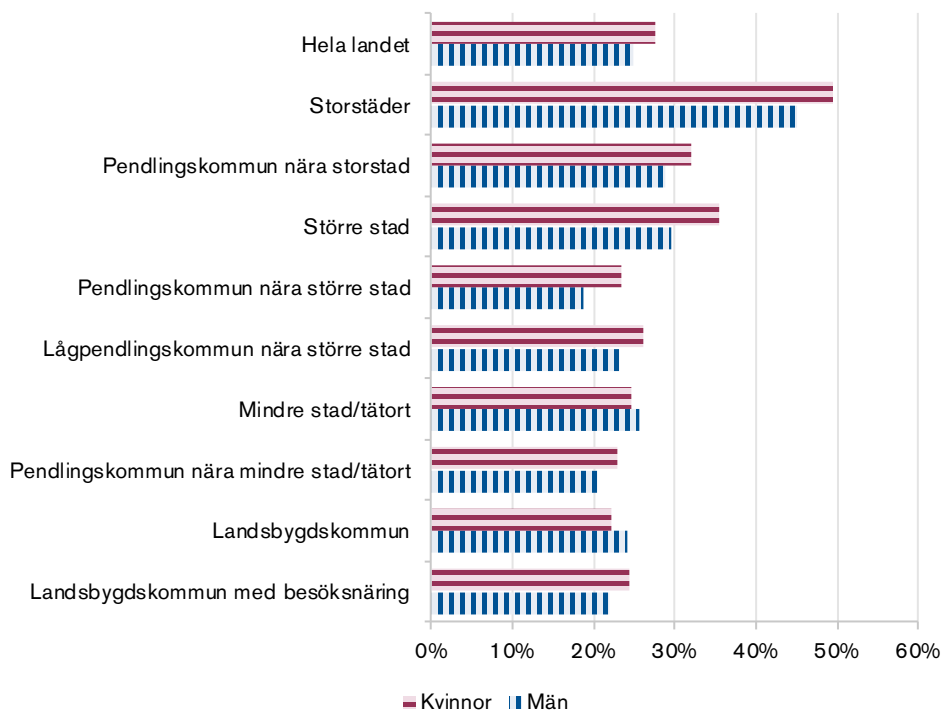
Tabell 14. Andel (%) förtroendevalda i kommun- och regionfullmäktige som uppger att de utsattes under 2012–2020. Totalt, samt särredovisning för kommungrupp.

	Andel av samtliga förtroendevalda				
	2012*	2014	2016	2018	2020
Totalt	19,6	29,9	27,6	32,6	26,0
Storstäder	39,1	60,2	52,3	53,4	47,2
Pendlingskommun nära storstad	17,7	33,4	31,5	39,0	30,2
Större stad	25,4	37,6	32,1	40,9	32,1
Pendlingskommun nära större stad	16,3	25,8	23,0	26,7	20,8
Lågpendlingskommun nära större stad	16,0	26,2	22,7	27,3	24,4
Mindre stad/tätort	23,1	33,4	30,6	33,9	25,1
Pendlingskommun nära mindre stad/tätort	15,5	21,6	22,1	28,9	21,4
Landsbygdskommun	18,9	24,9	26,3	24,7	23,3
Landsbygdskommun med besöksnäring	18,4	22,4	21,3	28,1	23,0

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan andelarna bland förtroendevalda för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

Andelen utsatta kvinnor är större än andelen utsatta män i samtliga kommungrupper förutom mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner (figur 12). Störst skillnad mellan könen finns i större städer, där 35 procent av de förtroendevalda kvinnorna och 29 procent av de förtroendevalda männen uppger att de blev utsatta under 2020.

Figur 12. Andel (%) förtroendevalda i kommun- och regionfullmäktige som uppger att de utsattes under 2020. Särredovisning för de förtroendevaldas kön och kommungrupp.

Utsatthet i olika län

Totalt sett är Blekinge, Gotland och Stockholm de län som har störst andel utsatta i kommun- och regionfullmäktige (37 procent i Blekinge och 36 procent vardera i Gotlands och Stockholms län) (tabell 15).²⁷ Här bör dock noteras att Gotland är ett litet län med betydligt färre förtroendevalda än övriga län, vilket medför att resultaten bör tolkas med försiktighet. Västernorrland och Södermanland är de län som har minst andel utsatta förtroendevalda (18 respektive 19 procent).

Vid en jämförelse över tid framkommer att Gotland, Stockholm och Blekinge län har haft en stor andel utsatta även tidigare år. Samma tydliga mönster över tid vad gäller län med liten andel utsatta har dock inte kunnat observeras.

²⁷ Resultaten på länsnivå baseras på förtroendevalda i kommun- och regionfullmäktige. Redovisningen inkluderar inte riksdagsledamöter eftersom dessa representerar landet som helhet.

Tabell 15. Andel (%) förtroendevalda i kommun- och regionfullmäktige som uppger att de utsattes under 2012–2020. Totalt, samt särredovisning för län.

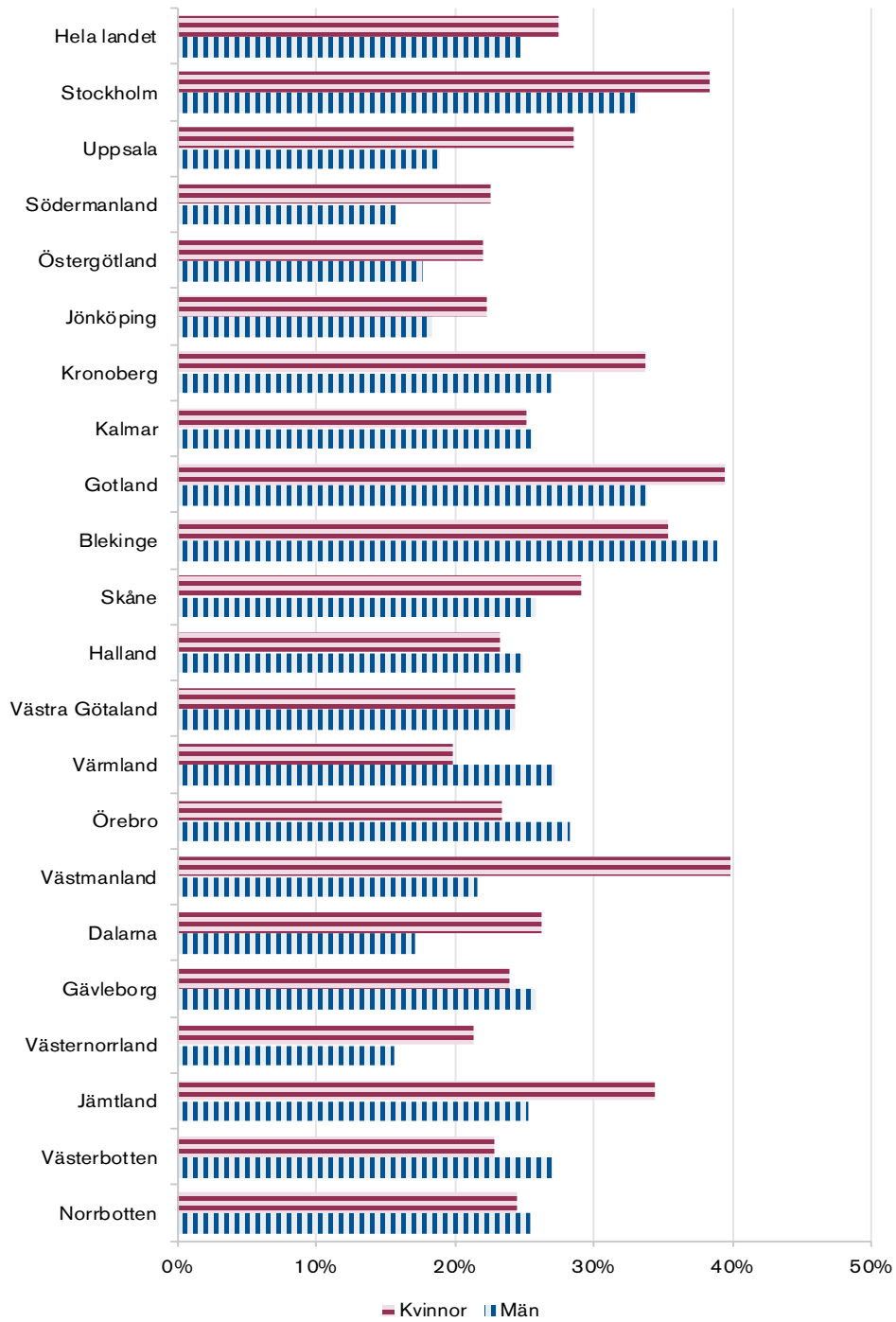
	Andel av samtliga förtroendevalda				
	2012*	2014	2016	2018	2020
Totalt	19,6	29,9	27,6	32,6	26,0
Stockholm	22,6	38,3	35,8	44,2	35,6
Uppsala	15,1	33,6	26,8	32,9	22,9
Södermanland	17,3	29,5	23,2	30,4	18,9
Östergötland	16,6	22,9	21,0	25,1	19,5
Jönköping	14,5	25,4	23,1	23,9	19,9
Kronoberg	17,5	25,5	26,0	27,9	29,6
Kalmar	19,3	25,9	27,4	30,8	25,4
Gotland	26,7	34,0	38,0	43,5	36,1
Blekinge	27,6	37,2	38,8	39,1	37,3
Skåne	22,8	34,4	31,0	34,1	27,1
Halland	14,4	21,9	27,6	27,5	24,1
Västra Götaland	18,7	29,1	27,1	33,5	24,4
Värmland	13,8	21,0	22,9	26,1	23,9
Örebro	18,3	29,0	20,4	26,7	26,0
Västmanland	16,4	28,1	25,1	34,1	30,5
Dalarna	16,1	26,0	24,1	28,3	21,1
Gävleborg	20,6	32,9	29,3	35,4	25,1
Västernorrland	18,8	25,9	25,7	29,1	18,1
Jämtland	21,2	29,4	26,0	39,2	29,5
Västerbotten	20,2	24,8	24,9	32,6	25,1
Norrbottnen	20,9	30,7	30,8	29,2	25,0

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan andelarna bland förtroendevalda för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

Utsattheten skiljer sig åt mellan kvinnor och män i olika län. Ett exempel på detta är Västmanlands län, där 40 procent av de förtroendevalda kvinnorna uppger att de blev utsatta under 2020, medan motsvarande andel bland männen är 22 procent (figur 13). Skillnaden mellan kvinnor och män är stor också i Uppsala län, där utsattheten är 29 procent bland förtroendevalda kvinnor och 19 procent bland förtroendevalda män. Det motsatta förhållandet återfinns bland annat i Värmland och Örebro län, där förtroendevalda män i större utsträckning uppger utsatthet jämfört med

förtroendevalda kvinnor (27 respektive 20 procent i Värmlands län och 28 respektive 23 procent i Örebro län).

Även tidigare år har könsskillnaderna varit relativt stora i Västmanlands län (se tabell 8 i bilaga 1). För övriga ovan nämnda exempel på län framkommer inga tydliga mönster tidigare år.

Utsatthet inom olika polisregioner

Utsattheten bland förtroendevalda 2020 var störst i region Stockholm (som även inkluderar Gotlands län), medan den var minst i region Öst (36 respektive 19 procent) (tabell 16). Detta mönster har framkommit även tidigare år.

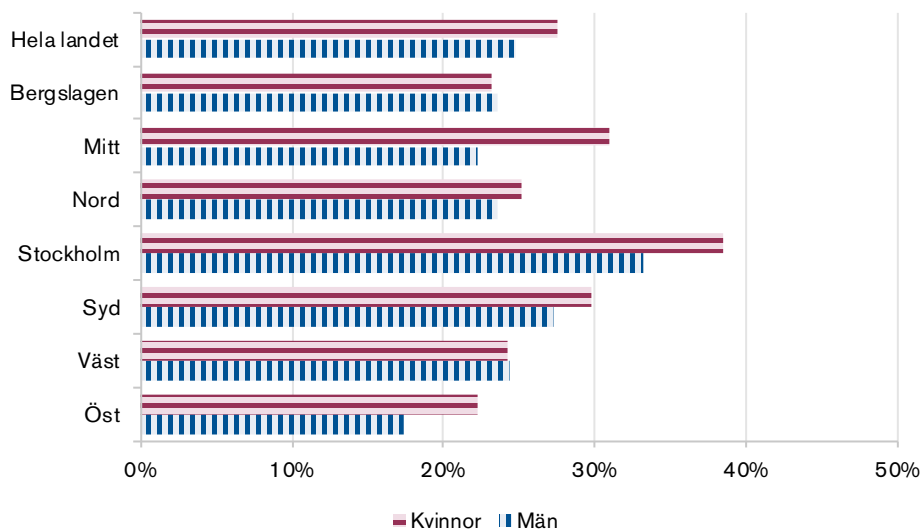
Tabell 16. Andel (%) förtroendevalda i kommun- och regionfullmäktige som uppger att de utsattes under 2012–2020. Totalt, samt särredovisning för polisregion.

	Andel av samtliga förtroendevalda				
	2012*	2014	2016	2018	2020
Totalt	19,6	29,9	27,6	32,6	26,0
Bergslagen	15,9	25,1	22,7	27,1	23,4
Mitt	17,4	31,6	27,2	34,2	26,1
Nord	20,3	27,6	27,0	32,0	24,3
Stockholm	22,9	38,1	35,9	44,1	35,6
Syd	21,9	31,7	30,4	33,1	28,3
Väst	18,1	28,0	27,2	32,6	24,3
Öst	16,0	25,5	22,3	26,0	19,5

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan andelarna bland förtroendevalda för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

I samtliga polisregioner är andelen kvinnor som uppger att de utsatts större än andelen män, förutom i polisregion Bergslagen och Väst där andelen utsatta kvinnor och män är på samma nivå (figur 14). Skillnaden mellan kvinnor och män är störst i polisregion Mitt, där andelen utsatta kvinnor är 31 procent medan motsvarande andel för männen är 22 procent. Även polisregion Stockholm uppvisar en relativt stor könsskillnad; andelen utsatta kvinnor 2020 var 38 procent medan andelen män var 33 procent. Även 2018 var könsskillnaderna relativt stora i polisregion Mitt och Stockholm (se tabell 9 i bilaga 1).

Figur 14. Andel (%) förtroendevalda i kommun- och regionfullmäktige som uppger att de utsattes under 2020. Särredovisning för de förtroendevaldas kön och polisregion.

Utsatthet kopplat till aktivitet på internet och sociala medier samt till att vara omtalad i medier och känd bland allmänheten

Politiker ska synas och finnas tillgängliga för medborgarna, och sociala medier är ett snabbt och enkelt sätt för både politiker och väljare att kommunicera. Därför är det också en arena där utsatthet förekommer. Det finns ett samband mellan i vilken utsträckning förtroendevalda är aktiva i sociala medier och deras utsatthet via dessa medier (Brå 2014c).

Aktiv på internet och sociala medier

Totalt sett bedömde 6 procent av samtliga förtroendevalda att de i mycket stor utsträckning var aktiva på internet eller i sociala medier (exempelvis genom blogg, hemsida, chattforum, Facebook eller Twitter) under 2020, medan 22 procent bedömde att de var aktiva i ganska stor utsträckning och 28 procent i ganska liten utsträckning. Vidare bedömde 26 procent att de var aktiva i mycket liten utsträckning medan 18 procent uppgav att de inte var aktiva alls på internet eller i sociala medier. Graden av aktivitet på sociala medier 2020 är snarlik vad de förtroendevalda uppgav även tidigare år. Jämfört med 2012 är det dock numera en mindre andel förtroendevalda som uppger att de inte är aktiva alls på sociala medier (18 procent uppgav detta 2020, medan motsvarande andel 2012 var 32 procent). Det framkommer inte några könsskillnader.

De som i störst utsträckning uppgav att de har varit aktiva var också de som i störst utsträckning uppgav att de blivit utsatta. Sex av tio (60 procent) av de förtroendevalda som varit aktiva i mycket stor utsträckning utsattes för minst en händelse under 2020 (tabell 17). Även de som varit aktiva i ganska stor utsträckning var mer utsatta (43 procent) än genomsnittet (26 procent). Det kan jämföras med förtroendevalda som uppgav att de inte alls varit aktiva i sociala medier, där 10 procent uppgav att de blivit utsatta. Dock är de förtroendevalda som varit aktiva i störst utsträckning en liten grupp jämfört med övriga kategorier. Detta mönster har varit likartat även tidigare år. Generellt sett är utsattheten större under valåren, oavsett hur aktiv man är på internet eller sociala medier.

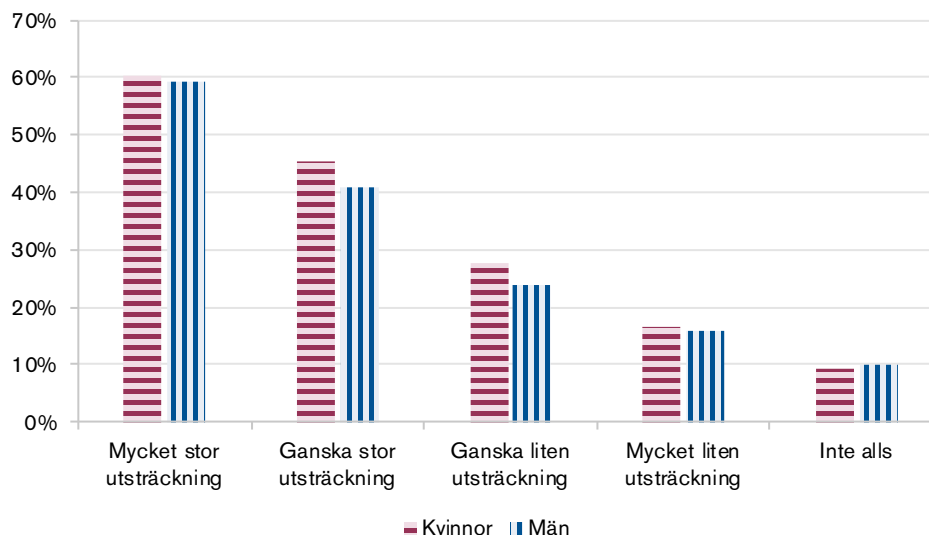
Tabell 17. Andel (%) förtroendevalda som uppgav att de utsattes under 2012–2020 utifrån grad av aktivitet på internet/sociala medier.

	Andel av samtliga förtroendevalda				
	2012*	2014	2016	2018	2020
Totalt	19,6	29,9	27,6	32,6	26,0
Mycket stor utsträckning	56,5	62,1	60,7	65,0	59,9
Ganska stor utsträckning	36,0	43,9	43,3	48,1	42,8
Ganska liten utsträckning	21,7	25,9	25,0	29,6	25,7
Mycket liten utsträckning	14,1	18,8	15,5	20,5	16,1
Inte alls	9,2	12,9	13,1	13,8	9,7

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan andelarna bland förtroendevalda för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

Samma mönster framkommer både för kvinnor och för män när resultaten särredovisas för kön (figur 15). Det är en större andel kvinnor som i ganska stor utsträckning är aktiva på internet eller sociala medier och som uppgav att de utsattes under 2020, jämfört med motsvarande andel bland männen (45 respektive 41 procent). Även i gruppen som i ganska liten utsträckning är aktiva framkommer en viss könsskillnad: 28 procent av kvinnorna och 24 procent av männen uppgav att de utsatts. Även tidigare år har könsskillnader framkommit (se tabell 10 i bilaga 1).

Figur 15. Andel (%) förtroendevalda som uppger att de utsattes under 2020 utifrån grad av aktivitet på internet/sociala medier. Särredovisning för de förtroendevaldas kön.

Omskriven eller omtalad i medier

När det gäller i vilken grad de förtroendevalda uppfattar att de är omskrivna eller omtalade i medier, uppger nästan en tredjedel (29 procent) att de uppfattar sig som omskrivna i mycket liten utsträckning, och en lika stor andel att de uppfattar sig som omskrivna i ganska liten utsträckning. Vidare uppger 16 procent att de uppfattar sig som omskrivna i ganska stor utsträckning, och 4 procent att de uppfattar sig som omskrivna i mycket stor utsträckning. Drygt var femte förtroendevald (22 procent) uppger att de inte är omskrivna i medier alls. Fördelningen har varit ungefär likadan även tidigare år. Totalt sett är det en större andel kvinnor än män som uppger att de inte var omskrivna i medier alls under 2020, eller som uppfattar sig vara omskrivna i mycket liten utsträckning. Samtidigt är det en större andel män som uppfattar sig vara omskrivna i ganska liten utsträckning, ganska stor utsträckning eller i mycket stor utsträckning.

Utsattheten är betydligt större bland de förtroendevalda som uppger att de är omskrivna eller omtalade i medier i mycket stor eller ganska stor utsträckning. Bland dem som uppgett detta i mycket stor utsträckning blev 77 procent utsatta under 2020, medan motsvarande andel är 50 procent bland de som i ganska stor utsträckning är omskrivna eller omtalade i medier (tabell 18). Bland dem som inte alls varit omskrivna eller omtalade i medier är andelen utsatta 8 procent.

Mönstret har sett likadant ut även tidigare år. Andelen utsatta bland de som i mycket stor utsträckning är omskrivna eller omtalade i medier (77 procent) är dock den högsta uppmätta nivån hittills. Utsattheten i denna grupp har ökat successivt för varje år som undersökningen genomförts.

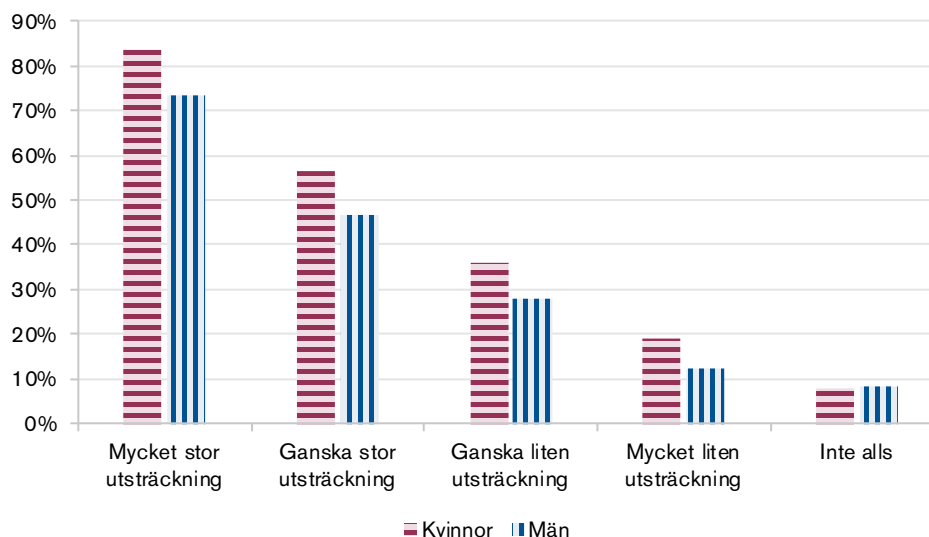
Tabell 18. Andel (%) förtroendevalda som uppger att de utsattes under 2012–2020 utifrån i hur stor utsträckning den förtroendevalda är omskriven/omtalad i medier.

	Andel av samtliga förtroendevalda				
	2012*	2014	2016	2018	2020
Totalt	19,6	29,9	27,6	32,6	26,0
Mycket stor utsträckning	61,4	64,2	69,9	71,4	76,8
Ganska stor utsträckning	37,4	48,7	52,3	55,0	50,3
Ganska liten utsträckning	19,8	30,6	28,8	36,3	31,0
Mycket liten utsträckning	9,4	18,6	15,3	23,4	15,2
Inte alls	4,2	12,0	8,4	14,0	7,9

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan andelarna bland förtroendevalda för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

Mönstret framkommer både bland kvinnor och bland män (figur 16). Det finns dock en tydlig könsskillnad, för oavsett i vilken grad den förtroendevalda är omskriven eller omtalad i medier, är andelen utsatta större bland kvinnor än bland män. Exempelvis uppger 84 procent av kvinnor som i mycket stor utsträckning är omskrivna eller omtalade i medier att de utsattes under 2020, medan motsvarande andel bland män är 73 procent. Det är bara i gruppen som inte alls varit omskrivna eller omtalade i medier som det inte framkommer några könsskillnader. Även tidigare år har könsskillnader framkommit (se tabell 10 i bilaga 1).

Figur 16. Andel (%) förtroendevalda som uppger att de utsattes under 2020 utifrån i hur stor utsträckning den förtroendevalda är omskriven/omtalad i medier. Särredovisning för de förtroendevaldas kön.

Känd bland allmänheten

De förtroendevalda fick även uppge i vilken utsträckning de bedömer att de är kända hos allmänheten. Vanligast var att de förtroendevalda är kända hos allmänheten i ganska liten utsträckning (39 procent) eller i ganska stor utsträckning (38 procent). Drygt 6 procent upplever sig som kända i mycket stor utsträckning medan 15 procent upplever sig som kända i mycket liten utsträckning. Slutligen uppger 2,8 procent att de upplever att de inte alls är kända hos allmänheten. Tidigare år har fördelningen varit ungefär densamma. Det är en något större andel kvinnor som uppger att de i mycket liten utsträckning är kända av allmänheten, medan det är en något större andel män som uppger att de i ganska stor utsträckning är kända av allmänheten.

Utsattheten är större bland förtroendevalda som bedömer att de är kända av allmänheten i mycket stor eller ganska stor utsträckning (42 respektive 32 procent) än bland dem som bedömer att de är kända i mycket liten utsträckning (15 procent) eller inte alls (11 procent) (tabell 19). Dock är det få personer totalt sett som uppgett att de inte alls är kända hos allmänheten. Mönstret har varit likartat även tidigare år.

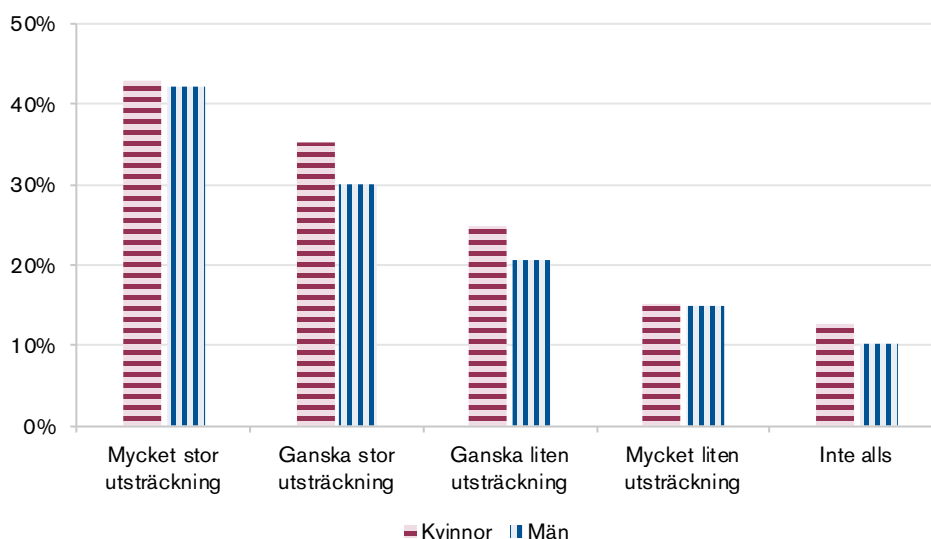
Tabell 19. Andel (%) förtroendevalda som uppger att de utsattes under 2012–2020 utifrån i hur stor utsträckning den förtroendevalda är känd bland allmänheten.

	Andel av samtliga förtroendevalda				
	2012*	2014	2016	2018	2020
Totalt	19,6	29,9	27,6	32,6	26,0
Mycket stor utsträckning	31,1	40,8	41,7	48,1	42,5
Ganska stor utsträckning	22,8	32,1	31,4	37,8	32,2
Ganska liten utsträckning	14,8	27,6	23,2	29,3	22,5
Mycket liten utsträckning	9,3	21,4	15,7	23,2	15,0
Inte alls	11,1	15,7	12,8	20,9	11,5

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan andelarna bland förtroendevalda för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförloppet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

Bland de kvinnor som svarade att de i ganska stor utsträckning, eller i ganska liten utsträckning, är kända hos allmänheten var det en större andel som uppgav att de utsattes under 2020, jämfört med bland män (35 respektive 25 procent bland kvinnor, och 30 respektive 21 procent bland män, se figur 17). Även tidigare år har könsskillnader framkommit (se tabell 10 i bilaga 1).

Figur 17. Andel (%) förtroendevalda som uppger att de utsattes under 2020 utifrån i hur stor utsträckning den förtroendevalda är känd bland allmänheten. Särredovisning för de förtroendevaldas kön.

Utsatthet för hot och trakasserier

År 2020 uppgav var fjärde förtroendevald (25 procent) att de blivit utsatta för någon form av hot eller trakasserier på grund av sitt förtroendeuppdrag (tabell 20). Sammantaget handlar det om knappt 1 700 förtroendevalda som uppger att de utsatts för knappt 18 000 händelser av hot eller trakasserier.

Sett över tid är utsattheten för hot och trakasserier större under valåren jämfört med under de mellanliggande åren. Störst andel som uppgav utsatthet uppmättes under valåret 2018 (32 procent).

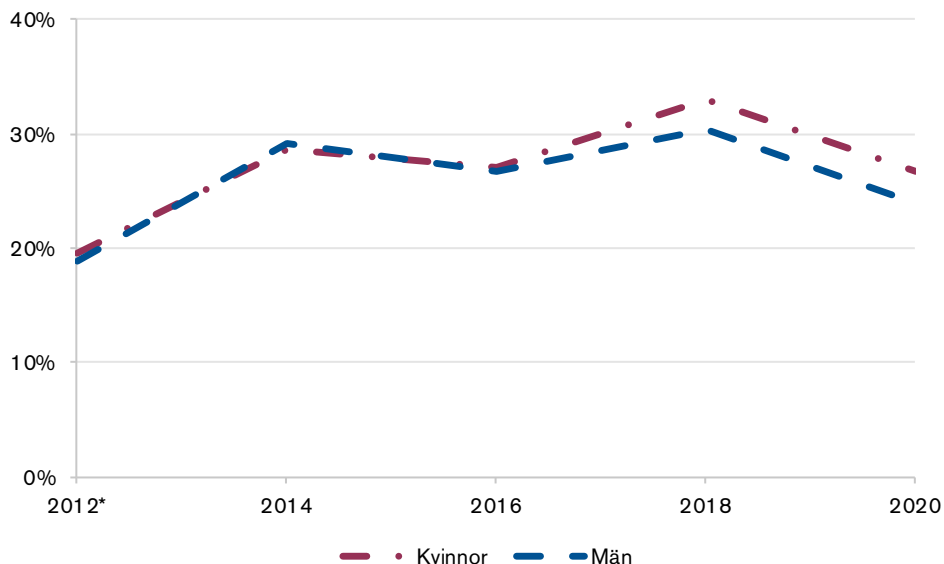
Tabell 20. Andel (%) förtroendevalda som uppger att de utsattes för hot och trakasserier under 2012–2020.

	Andel av samtliga förtroendevalda				
	2012*	2014	2016	2018	2020
Hot och trakasserier	19,1	28,8	26,8	31,6	25,2

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan andelarna bland förtroendevalda för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

Totalt uppgav 27 procent av de förtroendevalda kvinnorna och 24 procent av männen att de utsattes för hot eller trakasserier under 2020 (figur 18). Mönstret över tid har sett likadant ut för både kvinnor och män, dock uppkom en könsskillnad 2018 som inte framkommit tidigare. Denna könsskillnad kvarstod även 2020.

Figur 18. Andel (%) förtroendevalda som uppger att de utsattes för hot och trakasserier under 2012–2020. Särredovisning för de förtroendevaldas kön.

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan andelarna bland förtroendevalda för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

I tabell 11 i bilaga 1 redovisas de olika former av hot och trakasserier som efterfrågas i enkäten, samt andelen utsatta per år för respektive händelse. Den vanligaste händelsen 2020 var, i likhet med tidigare år, hot och påhopp via sociala medier, vilket 16 procent av de förtroendevalda uppgav att de utsatts för. Näst vanligast var att den förtroendevalda blivit uthängd på internet (7 procent).

För de flesta typerna av hot och trakasserier är andelen utsatta större under valåren jämfört med under de mellanliggande åren. Detta blir särskilt tydligt när det gäller de som uppger att de mötts av ett hotfullt uttalande öga mot öga, där andelen utsatta var 4,5 procent under 2020 och 11 procent under valåret 2018. Detta beror sannolikt på att förtroendevalda är ute och samtalar med människor mer frekvent under ett valår.

Bland både kvinnor och män är hot och påhopp via sociala medier vanligast. Totalt uppger 17 procent av kvinnorna och 16 procent av männen att de utsattes för detta under 2020. Även tidigare år har detta varit den vanligaste typen av händelse som förtroendevalda utsätts för. Det framkommer inte några tydliga könsskillnader för någon specifik typ av hot eller trakasserier.

Utsatthet för våld, skadegörelse och stöld

Totalt uppgav 3,4 procent av de förtroendevalda att de utsattes för våld, skadegörelse eller stöld²⁸ under 2020 (tabell 21). Totalt handlar det om knappt 230 personer som uppger att de utsattes för drygt 1 300 händelser av våld, skadegörelse eller stöld under 2020.

Sett över tid har andelen utsatta för våld, skadegörelse eller stöld varit större under valåren, jämfört med under de mellanliggande åren.

Tabell 21. Andel (%) förtroendevalda som uppger att de utsattes för våld, skadegörelse och stöld under 2012–2020.

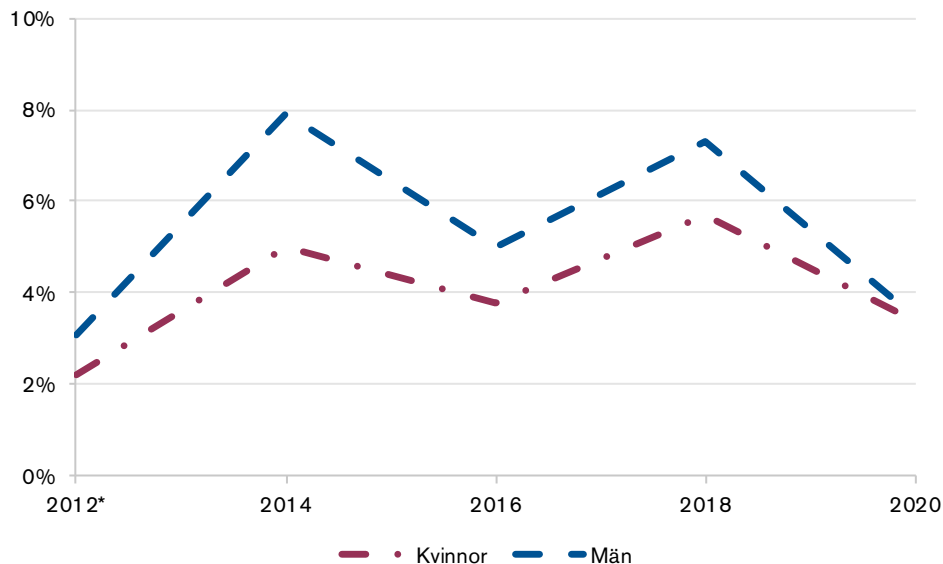
	Andel av samtliga förtroendevalda				
	2012*	2014	2016	2018	2020
Våld, skadegörelse och stöld	2,7	6,6	4,5	6,6	3,4

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan andelarna bland förtroendevalda för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

Vid samtliga tidigare undersökningar har andelen utsatta varit större bland män än bland kvinnor. Detta var dock inte fallet 2020, då andelen utsatta män uppgår till 3,5 procent och andelen kvinnor till 3,4 procent (figur 19).

²⁸ Stöld kan i sammanhanget handla om exempelvis post som har stulits från förtroendevaldas brevlådor.

Figur 19. Andel (%) förtroendevalda som uppger att de utsattes för våld, skadegörelse och stöld under 2012–2022. Särredovisning för de förtroendevaldas kön.

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan andelarna bland förtroendevalda för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförloppet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

I tabell 12 i bilaga 1 redovisas de olika former av våld, skadegörelse och stöld som efterfrågas i enkäten, samt andel utsatta per år för respektive händelse. Bland dem som utsattes för våld, skadegörelse eller stöld 2020 uppger 43 procent att de utsattes för någon form av våld mot person.²⁹ Detta var ungefär lika vanligt bland kvinnor som bland män. Den vanligast förekommande formen av våld mot person är knuffar och liknande. Det är betydligt mer ovanligt att man uppger att man blivit utsatt för grövre våld i form av slag, sparkar eller liknande, eller våld med vapen. Det är följaktligen också mycket ovanligt med sådana fysiska skador att den som utsatts behöver uppsöka sjuk- och tandvård. Mönstret är likartat över tid, och framkommer för både kvinnor och män.

När det gäller de typer av skadegörelse som efterfrågas i undersökningen var kategorin annan skadegörelse vanligast förekommande. Totalt uppgav 1,7 procent av de förtroendevalda att de utsattes för detta under 2020. Det kan

²⁹ | våld mot person ingår slag, spark, knuff eller liknande, våld med vapen eller annan form av våld.

då handla om exempelvis sönderskurna bildäck eller krossade rutor på fordon eller hem.

Utsatthet för korruptionsförsök

Sammantaget uppgav 2,8 procent av de förtroendevalda att de utsattes för någon form av korruptionsförsök under 2020 (tabell 22). Sett över tid var andelen utsatta något större 2012–2016, jämfört med 2018 och 2020.

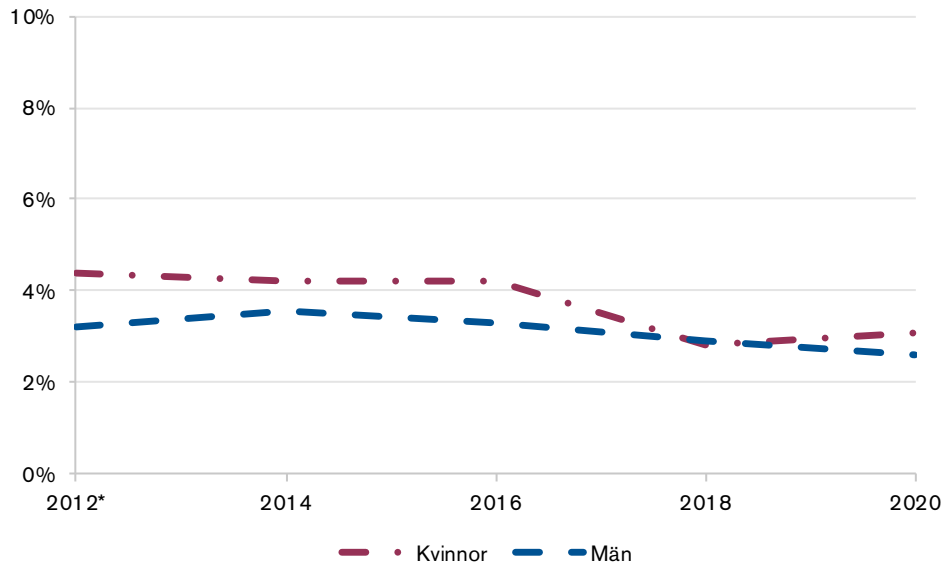
Tabell 22. Andel (%) förtroendevalda som uppgav att de utsattes för korruptionsförsök under 2012–2020.

	Andel av samtliga förtroendevalda				
	2012*	2014	2016	2018	2020
Korruptionsförsök	3,7	3,8	3,7	2,9	2,8

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan andelarna bland förtroendevalda för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningsförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

År 2020 var det en något större andel kvinnor än män som uppgav att de utsatts för korruptionsförsök (figur 20). Detta mönster har framkommit även tidigare år, med undantag för 2018 då andelen utsatta var i princip lika bland kvinnor och män.

Figur 20. Andel (%) förtroendevalda som uppger att de utsattes för korruptionsförsök under 2012–2020. Särredovisning för de förtroendevaldas kön.

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan andelarna bland förtroendevalda för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

I tabell 13 i bilaga 1 redovisas de två former av korruptionsförsök som efterfrågas i enkäten, samt andel utsatta per år för respektive händelse.

Vänskapskorruption – att någon i den förtroendevaldas närhet försökt utnyttja deras relation för någon form av fördel – är den form av korruptionsförsök som flest förtroendevalda uppger att de utsatts för (2,7 procent). I majoriteten av fallen var den som försökte utnyttja relationen en ytligt bekant till den förtroendevalda. Det var mindre vanligt att det var en vän, en anhörig, en annan förtroendevald eller en kollega som försökte påverka den förtroendevalda genom deras relation. Majoriteten av de som utsatts för vänskapskorruption uppgav att personen ville åstadkomma någon form av agerande eller aktivitet, eller få tillgång till information.

Vidare uppgav 1,0 procent av de förtroendevalda att de under 2020 fick ett opassande erbjudande om en gåva eller tjänst, det vill säga att den förtroendevalda utsattes för mutförsök. Oftast handlade det då om en måltid eller någon form av tjänst. Det var mindre vanligt att det opassande erbjudandet handlade om ett förmånligt köp, pengar, föremål eller förmånlig försäljning. Majoriteten av de som fått ett opassande erbjudande uppgav att

personen ville åstadkomma någon form av agerande eller aktivitet, eller belöna ett agerande eller passivitet.

Sammanhang, förövare och motiv

I PTU ombeds de förtroendevalda som utsatts för hot och trakasserier och/eller våld, skadegörelse och stöld att redogöra närmare för den senaste händelsen som de utsattes för under 2020 i sin egenskap av förtroendevald.³⁰ De förtroendevalda som utsatts för händelser inom båda dessa kategorier får redogöra närmare för den senaste händelsen inom båda kategorierna. Den typ av händelse som flest redogör för är hot eller påhopp via sociala medier, och det är också dessa händelser som är vanligast totalt sett. Detta innebär att redovisningen av de senaste händelserna kan antas väl representera förtroendevaldas utsatthet generellt.

Resultaten som presenteras nedan utgår från totalt 2 037 händelser under 2020. Av händelserna gäller 88 procent hot eller trakasserier och 12 procent våld, skadegörelse eller stöld. Jämfört med föregående år är det 2020 en större andel av händelserna som rör hot och trakasserier, och en något mindre andel som utgör våld, skadegörelse och stöld. Eftersom händelserna av våld, skadegörelse och stöld är relativt få görs ingen särredovisning av dessa, utan samtliga händelser ingår tillsammans i redovisningen.

Händelser som upplevs som skrämmande

Majoriteten av händelserna som skedde under 2020 uppfattades av de utsatta som inte särskilt skrämmande (52 procent), medan 18 procent av händelserna inte uppfattades som skrämmande alls (tabell 23). Samtidigt uppfattades var fjärde (24 procent) händelse som ganska skrämmande, medan 5 procent av händelserna uppfattades som mycket skrämmande.

Sett över tid har andelen händelser som upplevs som ganska eller mycket skrämmande varit större under valåren, jämfört med under de mellanliggande åren. Som exempel kan nämnas att 30 procent av händelserna 2020 upplevdes som ganska eller mycket skrämmande, medan motsvarande andel under 2018 var 36 procent.

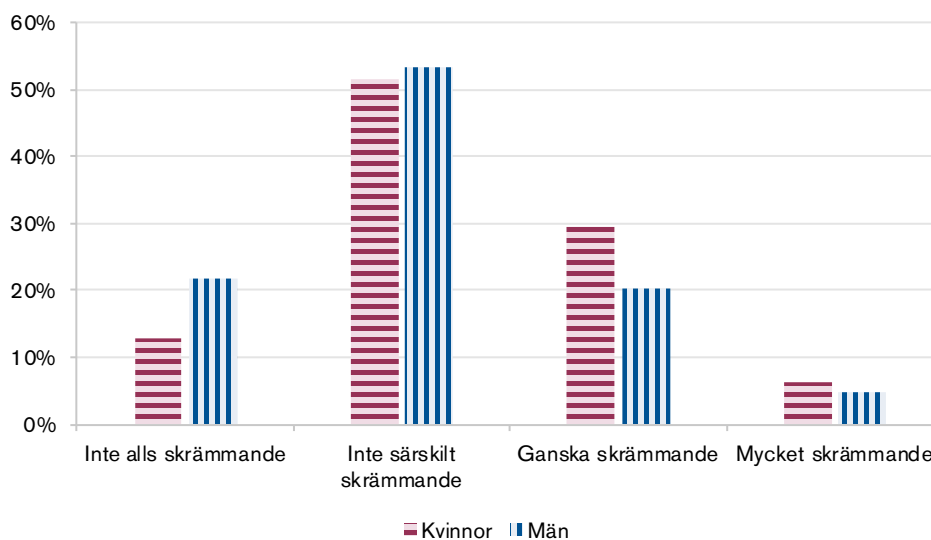
³⁰ Se kapitlet *Metod* för ett resonemang om varför just den senaste händelsen efterfrågas.

Tabell 23. Fördelning (%) av hur skrämmande den senaste händelsen under 2012–2020 upplevdes.

	Andel händelser				
	2012	2014	2016	2018	2020
Inte alls skrämmande	19,1	16,0	16,5	16,6	17,8
Inte särskilt skrämmande	49,7	47,3	49,9	47,0	52,5
Ganska skrämmande	25,9	31,2	27,7	30,5	24,3
Mycket skrämmande	5,3	5,5	5,8	5,9	5,4

Det framkommer vissa tydliga könsskillnader: en större andel händelser som var riktade mot män än mot kvinnor upplevdes som inte skrämmande alls (22 respektive 13 procent) (figur 21). Samtidigt är det en större andel händelser som riktades mot kvinnor som upplevdes som ganska skrämmande, jämfört med motsvarande andel för händelser som var riktade mot män (29 respektive 20 procent).

Figur 21. Fördelning (%) av hur skrämmande den senaste händelsen under 2020 upplevdes. Särredovisning för de förtroendevaldas kön.

När och var händelserna sker

Ett politiskt förtroendeuppdrag är inte klart avgränsat i tid och rum, och inte heller är de händelser som drabbar politiker alltid begränsade till någon särskild tid eller plats. I undersökningen ställs mer detaljerade frågor om den

senaste händelsen som de förtroendevalda utsattes för, bland annat när på året den inträffade.

Majoriteten av händelserna skedde under andra halvåret 2020. Detta är ett förväntat resultat, eftersom det är den *senaste* händelsen som de utsatta förtroendevalda fått beskriva närmare. Bland utsatta förtroendevalda var det 14 procent som utsattes en gång under 2020 (se tabell 4 ovan och tabell 2 i bilaga 1), vilket innebär att den händelsen även blir den senaste. De flesta händelserna (23 procent) inträffade i december 2020. De förtroendevalda som utsatts fick också frågan om de upplevde att utsattheten var värre under någon särskild månad, antingen genom att det skedde flera händelser eller genom att händelserna uppfattades som allvarligare. För 23 procent av händelserna uppgav de utsatta att detta stämde, och bland dessa uppgav de flesta att utsattheten var värst under just december (16 procent).

Vid 16 procent av samtliga 2 037 händelser var förövaren fysiskt närvarande.³¹ Detta är en betydligt mindre andel jämfört med valåren. År 2018 var förövaren fysiskt närvarande vid 33 procent av händelserna. Vid 54 procent av dessa händelser riktades händelsen mot manliga förtroendevalda, medan 46 procent av händelserna riktades mot kvinnliga förtroendevalda. Könsfördelningen har sett ungefär likadan ut även tidigare år.

De förtroendevalda som utsattes för en händelse där förövaren var fysiskt närvarande fick i enkäten svara på i vilket sammanhang som händelsen ägde rum. I de fall förövaren var fysiskt närvarande var det vanligast att händelsen skedde under fritiden, vilket var fallet vid 55 procent av händelserna 2020 (se tabell 15 i bilaga 1). Näst vanligast var att händelsen inträffade i samband med utövandet av förtroendeuppdraget (36 procent), medan 9 procent av händelserna skedde under arbetstid vid annat arbete än det politiska förtroendeuppdraget. Samma mönster framkom även under 2016, som också var ett mellanliggande år. Under valåren 2014 och 2018 var det dock en majoritet av händelserna som skedde i samband med utövandet av förtroendeuppdraget.

År 2020 var det en större andel händelser riktade mot kvinnor än mot män som skedde i samband med utövandet av förtroendeuppdraget (45 respektive

³¹ Det handlar då om händelser som rör: slag, spark, knuff eller liknande, våld med vapen eller annan form av våld samt hotfullt uttalande öga mot öga, att de förtroendevalda blivit olovligen fotograferad/inspelad eller blivit utsatt för obehagligt besök, förföljelse eller kartläggning. Totalt handlar det om 320 händelser.

31 procent), medan en större andel händelser mot män än mot kvinnor skedde under fritiden (59 respektive 48 procent).

Den utsattas relation till förövaren

Många gånger utsätts förtroendevalda av en anonym förövare, men den som utsätts kan ändå ha en uppfattning om förövaren. Följande avsnitt bygger på de förtroendevaldas *upplevelse eller bedömning* av förövaren/förövarna vid den senaste händelsen.³²

Vid 37 procent av händelserna var förövaren okänd eller anonym för den förtroendevalda som utsattes (till exempel vid hot eller trakasserier som sker via sociala medier eller e-post) (tabell 24). Vid ungefär var tredje händelse (29 procent) kände den utsatta till vem förövaren var. Vid ungefär var tionde händelse (11 procent) kände den utsatta förövaren väl, medan det vid 8 procent av händelserna uppges att den utsatta endast kände till förövaren på grund av att denne redan tidigare utsatt den förtroendevalda.

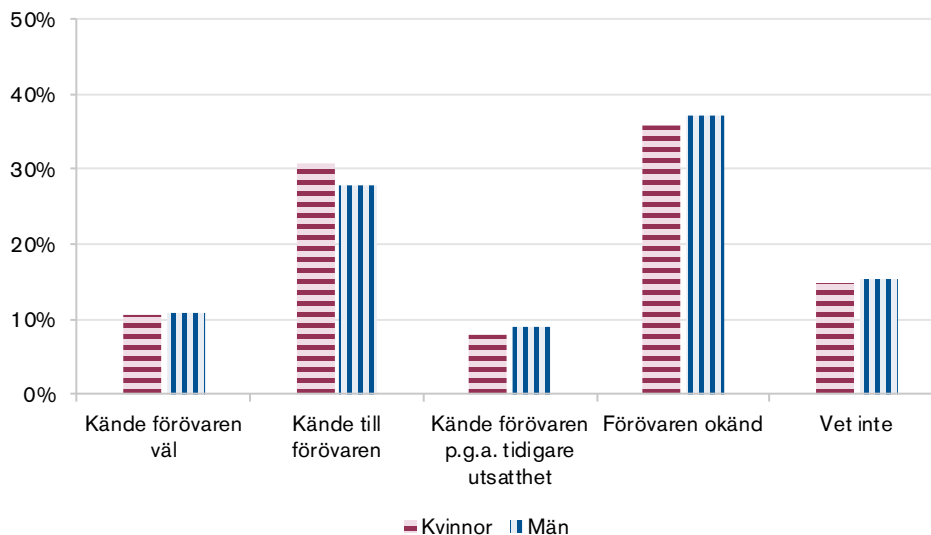
Tabell 24. Fördelning (%) av relation mellan utsatt och förövare vid händelser under 2012–2020.

	Andel händelser				
	2012	2014	2016	2018	2020
Kände förövaren väl	11,4	8,7	8,8	7,5	10,7
Kände till förövaren	27,8	23,5	25,6	23,3	29,1
Kände förövaren p.g.a. tidigare utsatthet	6,7	6,1	7,0	6,9	8,5
Förövaren okänd	43,2	44,4	39,8	46,5	36,6
Vet inte	11,0	17,3	18,8	15,9	15,1

Mönstret har sett likartat ut även tidigare år, och det framkommer inga direkta skillnader mellan kvinnor och män (figur 22).

³² Frågorna om antal förövare och förövarns kön och ålder fanns inte med i PTU 2013, vilket innebär att det inte är möjligt att göra någon jämförelse med 2012.

Figur 22. Fördelning (%) av relation mellan utsatt och förövare vid händelser under 2012–2020. Särredovisning för de förtroendevaldas kön.

Vid ungefär en tredjedel av händelserna (32 procent) uppger de förtroendevalda att de även tidigare har utsatts av samma förövare (se tabell 15 i bilaga 1). Detta är en större andel jämfört med samtliga tidigare år, då andelen var 22–27 procent. Det framkommer inga tydliga skillnader mellan kvinnor och män.

Antal förövare

Vid majoriteten av händelserna rör det sig om en ensam förövare (38 procent) eller två till tre förövare (23 procent) (tabell 25).³³ I 9 procent av händelserna var förövarna fyra eller fler. I ungefär en tredjedel av händelserna (30 procent) kunde den som utsattes inte uppskatta hur många förövare som var inblandade. Detta mönster har framkommit även tidigare år.

³³ Frågan ställdes till dem som utsattes när förövaren var fysiskt närvarande och som utsattes för något av följande: slag, spark eller liknande, knuff eller liknande, våld med vapen eller annan form av våld, hotfullt uttalande öga mot öga, olovlig fotografering/inspelning, obehagligt besök, förföljelse eller kartläggning.

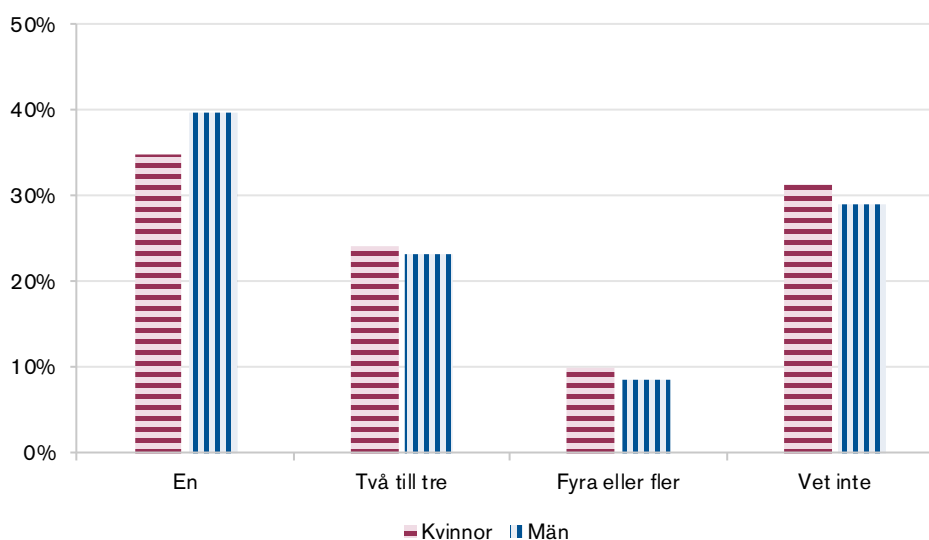
Tabell 25. Fördelning (%) av antal förövare vid händelser under 2012–2020.

	Andel händelser				
	2012	2014	2016	2018	2020
En	..	43,8	35,3	41,3	37,7
Två till tre	..	27,5	18,9	24,3	23,5
Fyra eller fler	..	18,8	10,6	15,0	9,0
Vet inte	..	9,9	35,3	19,3	29,8

(..) Uppgift ej tillgänglig.

Det rörde sig om en ensam förövare i en större andel av de händelser som riktades mot manliga förtroendevalda jämfört med händelserna som riktades mot kvinnor (40 respektive 35 procent, se figur 23).

Figur 23. Fördelning (%) av antal förövare vid händelser under 2020. Särredovisning för de förtroendevaldas kön.

Förövarens kön och ålder

Det vanligaste var att förövaren/förövarna var en man eller flera män (detta var fallet vid 51 procent av händelserna 2020), medan det i 9 procent av händelserna uppgavs vara en kvinna eller flera kvinnor (tabell 26). I 21 procent av händelserna var förövarna både män och kvinnor. I 19 procent av händelserna kunde den som utsattes inte avgöra förövarens/förövarnas kön. Fördelningen har sett i princip likadan ut även tidigare år.

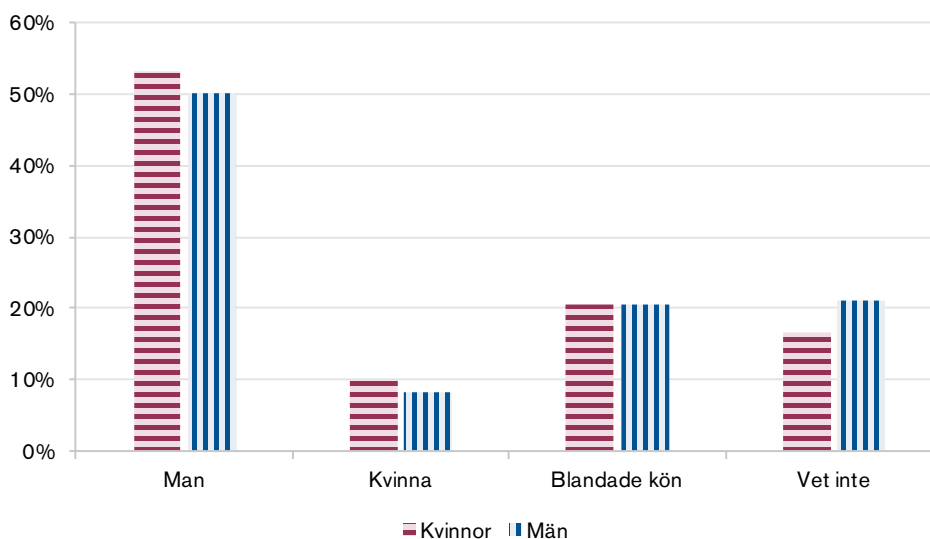
Tabell 26. Fördelning (%) av förövarens kön vid händelser under 2012–2020.

	Andel händelser				
	2012	2014	2016	2018	2020
Man	..	58,1	55,0	55,4	51,5
Kvinna	..	8,6	8,8	9,4	9,0
Blandade kön	..	14,9	13,8	17,4	20,5
Vet inte	..	18,4	22,3	17,8	19,1

(..) Uppgift ej tillgänglig.

Kvinnor svarade i något större utsträckning än män att förövaren var en man (53 respektive 50 procent av händelserna), medan en något större andel män jämfört med kvinnor svarade att de inte kunde avgöra förövarens kön (21 respektive 17 procent) (figur 24).

Figur 24. Fördelning (%) av förövarens kön vid händelser under 2020. Särredovisning för de förtroendevaldas kön.

När det gäller förövarens/förövarnas ålder kunde denna uppskattas i 76 procent av händelserna (tabell 27). Vanligast var att förövaren/förövarna var 45–64 år (det var fallet vid 34 procent av händelserna) eller 25–44 år (17 procent). Det var lika vanligt att förövaren/förövarna var 65 år eller äldre, eller av blandade åldrar (11 procent av händelserna vardera). Vid 2,7 procent av händelserna uppgav den förtroendevalda som utsattes att förövaren var yngre än 25 år. Mönstret som framkommer i årets undersökning är detsamma som tidigare år.

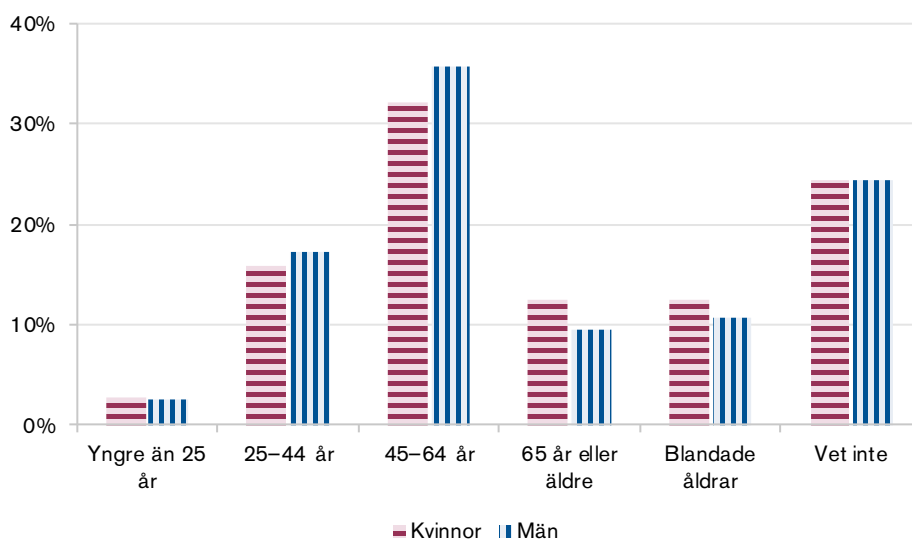
Tabell 27. Fördelning (%) av förövarens ålder vid händelser under 2012–2020.

	Andel händelser				
	2012	2014	2016	2018	2020
Yngre än 25 år	..	10,2	4,6	7,9	2,7
25–44 år	..	22,7	22,3	23,3	16,6
45–64 år	..	29,3	29,1	30,6	34,2
65 år eller äldre	..	9,2	7,9	8,9	10,7
Blandade åldrar	..	8,6	9,7	9,0	11,5
Vet inte	..	20,0	26,4	20,3	24,3

(..) Uppgift ej tillgänglig.

När det handlar om förövarens/förövarnas ålder framkommer vissa skillnader mellan kvinnor och män. Utsatta kvinnor uppgav oftare att förövaren var 65 år eller äldre jämfört med män (13 jämfört med 9 procent), medan män oftare än kvinnor uppgav att förövaren var 45–64 år (36 respektive 32 procent) (figur 25).

Figur 25. Fördelning (%) av förövarens ålder vid händelser under 2020. Särredovisning för de förtroendevaldas kön.

Typ av förövare

Utsatta förtroendevalda tillfrågades om de uppfattade förövaren som tillhörande någon av fem förvalda kategorier.³⁴ Det vanligast förekommande är att förövaren uppfattas vara en förargad medborgare, vilket uppgavs i 38 procent av händelserna (tabell 28). Det näst vanligaste är att förövaren uppfattas som en rättshaverist (22 procent). Vidare uppges förövaren vara en annan förtroendevald i 17 procent av händelserna. Det handlar då främst om förtroendevalda från ett annat parti än det egna. I 1,8 procent av händelserna uppfattades förövaren vara en näringsidkare. Den andel som inte uppfattade förövaren som tillhörande någon av nämnda kategorier uppgick till 11 procent, medan 10 procent inte hade någon uppfattning alls. Sett över tid har den förtroendevaldas uppfattning om förövaren följt detta mönster.

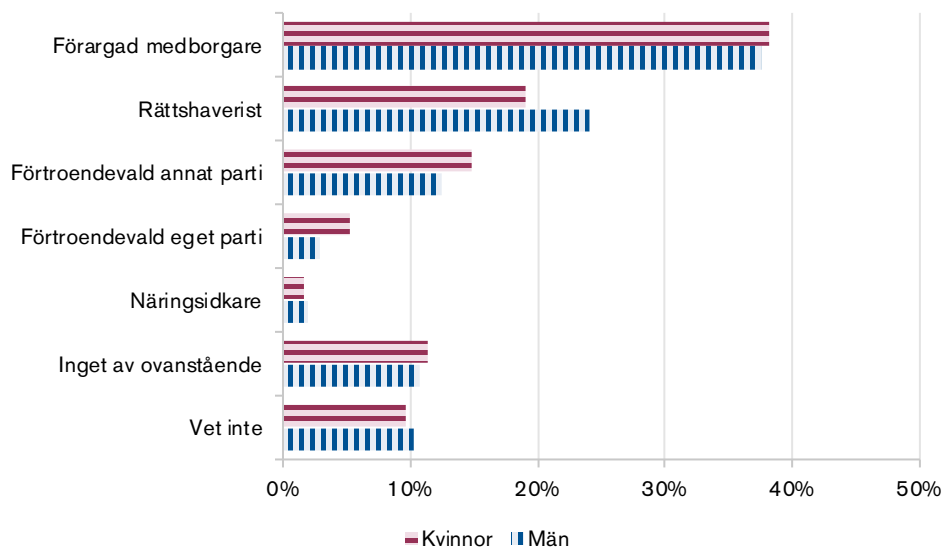
Tabell 28. Fördelning (%) av typ av förövare vid händelser under 2012–2020.

	Andel händelser				
	2012	2014	2016	2018	2020
Förargad medborgare	33,7	33,7	36,0	36,6	37,8
Rättshaverist	24,9	23,7	24,2	21,4	21,8
Förtroendevald annat parti	10,4	11,3	11,3	12,3	13,5
Förtroendevald eget parti	4,4	4,1	4,2	3,3	3,9
Näringsidkare	2,3	1,2	1,3	1,2	1,8
Inget av ovanstående	11,0	11,8	10,2	12,2	11,0
Vet inte	13,3	14,2	12,7	12,9	10,1

Det är en större andel av kvinnorna än av männen som uppger att förövaren var en annan förtroendevald, antingen från ett annat parti eller från det egna partiet (totalt 20 respektive 15 procent) (figur 26). Samtidigt är det en större andel av männen än av kvinnorna som uppger att förövaren var en rättshaverist (24 respektive 19 procent). Dessa könsskillnader har framkommit även tidigare år (se tabell 16 i bilaga 1).

³⁴ De utsatta ombads välja det svarsalternativ som bäst beskriver förövaren/förövarna.

Figur 26. Fördelning (%) av typ av förövare vid händelser under 2020. Särredovisning för de förtroendevaldas kön.

Förövarens grupptillhörighet

Utsatta förtroendevalda har också tillfrågats om de uppfattat förövaren som medlem i någon gruppering eller organisation.³⁵ Majoriteten uppfattade inte förövaren som medlem i någon av de förvalda grupperna eller organisationerna (36 procent), eller hade ingen uppfattning (16 procent) (tabell 29). Detta beror troligtvis på att en stor andel av förövarna uppfattas vara enskilda individer (förargade medborgare eller rättshaverister), och de tillhör då ingen speciell gruppering.

Bland de typer av grupper som efterfrågas är det vanligast att förövaren uppfattades tillhöra en högerextremistisk grupp, vilket var fallet vid 15 procent av händelserna 2020. Näst vanligast var att förövaren uppfattades tillhöra en vänsterextremistisk grupp (10 procent). Vidare kopplades förövaren till en lokal aktionsgrupp eller en intresseorganisation vid 9 respektive 3,4 procent av händelserna. Det är endast vid ett fåtal händelser som förövaren uppfattades tillhöra ett kriminellt nätverk (1,1 procent), en miljö- eller djurrättsorganisation (1,1 procent) eller en antifeministisk grupp

³⁵ De utsatta ombads välja det svarsalternativ som bäst beskriver förövaren/förövarna.

(0,6 procent). Slutligen uppfattades förövaren tillhöra någon annan typ av grupp vid 8 procent av händelserna 2020.

Tabell 29. Fördelning (%) av förövarens grupptillhörighet vid händelser under 2012–2020.

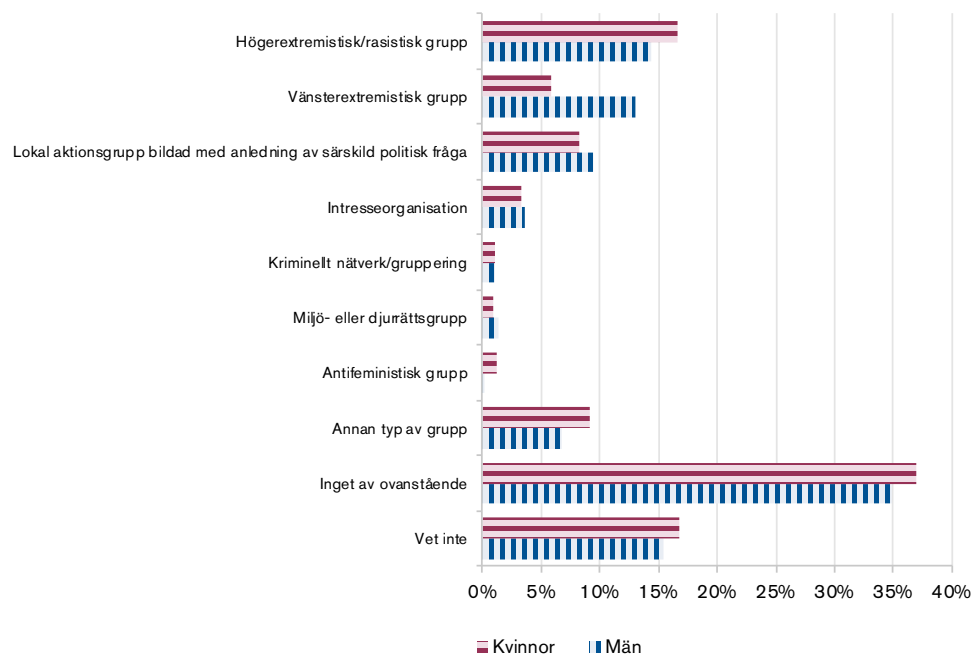
	Andel händelser				
	2012	2014	2016	2018	2020
Högerextremistisk/rasistisk grupp	12,3	17,4	20,5	22,3	15,3
Vänsterextremistisk grupp	6,9	14,9	9,9	12,0	9,9
Lokal aktionsgrupp bildad med anledning av särskild politisk fråga	9,4	6,6	9,2	5,4	8,8
Intresseorganisation	5,4	3,0	4,3	3,1	3,4
Kriminellt nätverk/gruppering	1,5	1,8	1,1	2,0	1,1
Miljö- eller djurrättsgrupp	1,0	0,8	0,6	0,9	1,1
Antifeministisk grupp	0,5	0,4	0,4	0,4	0,6
Annan typ av grupp	7,8
Inget av ovanstående	36,6	29,9	29,5	29,0	35,8
Vet inte	26,3	25,3	24,5	25,0	16,0

(..) Uppgift ej tillgänglig.

Även tidigare år har högerextremistiska grupper varit den vanligast förekommande typen av grupp som de utsatta har uppgett att förövaren tillhör. Andelen händelser som kopplas till denna typ av grupper ökade successivt för varje år 2012–2018, från 12 procent av händelserna 2012 till 22 procent 2018, för att därefter minska till 15 procent 2020.

Vid en betydligt större andel av händelserna som var riktade mot män uppfattades förövaren som vänsterextremist (13 procent) jämfört med motsvarande andel av händelserna mot kvinnor (6 procent) (figur 27). Däremot var det en större andel händelser riktade mot kvinnor än mot män där förövaren uppfattades som högerextremist (17 respektive 14 procent). I övrigt var det endast mindre skillnader mellan vilken grupp som kvinnor och män uppgav att förövaren tillhörde. Samma mönster har observerats även tidigare år (se tabell 16 i bilaga 1).

Figur 27. Fördelning (%) av förövarens grupptillhörighet vid händelser under 2020. Särredovisning för de förtroendevaldas kön.

Förövarens motiv

Ibland kan de förtroendevalda härleda utsattheten till en speciell händelse eller situation. Det kan till exempel vara ett beslut som man fattat eller en kontroversiell fråga som rör upp känslor. Det vanligast förekommande 2020 var att händelsen förknippas med intresse i en särskild politisk fråga som den förtroendevalda engagerat sig i, vilket var fallet i 24 procent av händelserna (tabell 30). Det handlar då ofta om frågor som rör integration, flyktingmottagande och rasism. Andra frågor som nämndes handlade om jämställdhet, feminism, skola, byggnadsprojekt eller sjukvård. Det är också vanligt att händelsen förknippas med ett beslut eller ett uttalande/en opinionsyttring (23 respektive 22 procent av händelserna). När det handlar om ett beslut kan det dels röra sig om beslut som fattats gällande en enskild individ, dels beslut som rör ett företag eller ett helt samhälle. Vidare förknippades 15 procent av händelserna med uppmärksamhet kring den förtroendevalda själv som person.

När utvecklingen över tid studeras framkommer att det är vanligare att utsattheten under de mellanliggande åren förknippas med ett beslut som den

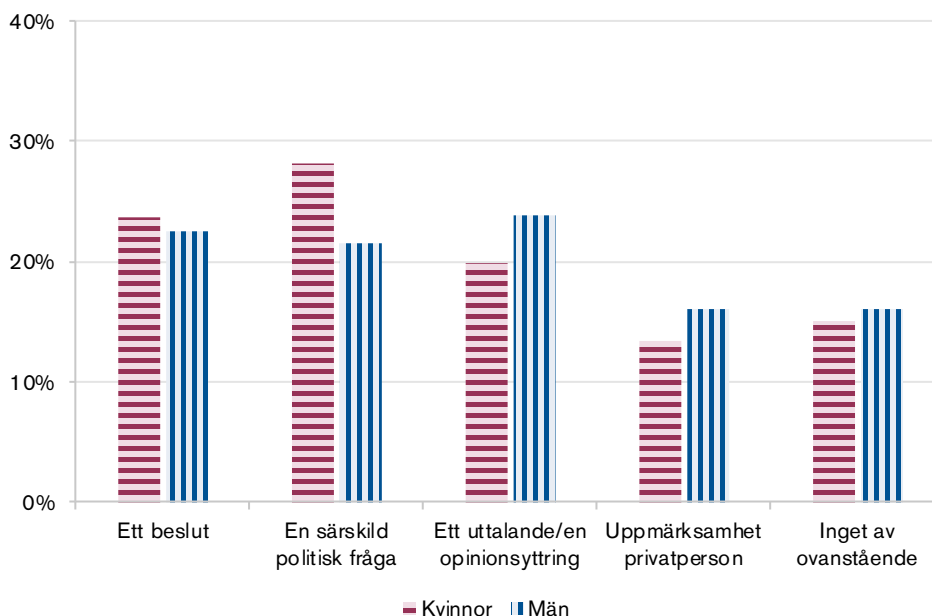
förtroendevalda tagit, medan det under valåren är vanligare att utsattheten inte förknippas med något särskilt.

Tabell 30. Fördelning (%) av vad händelser under 2012–2020 förknippades med.

	Andel händelser				
	2012	2014	2016	2018	2020
Ett beslut	28,0	15,4	21,6	14,7	23,1
En särskild politisk fråga	22,2	24,6	27,4	22,3	24,4
Ett uttalande/en opinionsyttring	19,2	21,7	22,1	24,5	22,1
Uppmärksamhet privatperson	14,8	15,8	13,7	14,0	14,8
Inget av ovanstående	15,7	22,4	15,2	24,5	15,6

Utsatta förtroendevalda kvinnor förknippar i större utsträckning än män att händelsen rörde en särskild politisk fråga som den förtroendevalda engagerat sig i (28 respektive 21 procent) (figur 28). Samtidigt förknippas en större andel av händelserna som var riktade mot män än mot kvinnor med ett uttalande eller en opinionsyttring (24 respektive 20 procent) eller med uppmärksamhet kring den förtroendevalda som person (16 respektive 13 procent). Dessa mönster har framkommit även tidigare år (se tabell 17 i bilaga 1).

Figur 28. Fördelning (%) av vad händelser under 2020 förknippades med. Särredovisning för de förtroendevaldas kön.

Muntliga, skriftliga eller fysiska angrepp av sexuell karaktär

Totalt uppger 7 procent av de som utsattes under 2020 att det förekom något muntligt, skriftligt eller fysiskt angrepp av sexuell karaktär vid händelsen eller någon av händelserna (tabell 31). Detta är en mindre andel jämfört med 2018, då frågan ställdes första gången, då 10 procent av de utsatta uppgav detta.

Tabell 31. Andel (%) av utsatta förtroendevalda som uppger att det förekom något muntligt, skriftligt eller fysiskt angrepp av sexuell karaktär vid någon av händelserna under 2012–2020.

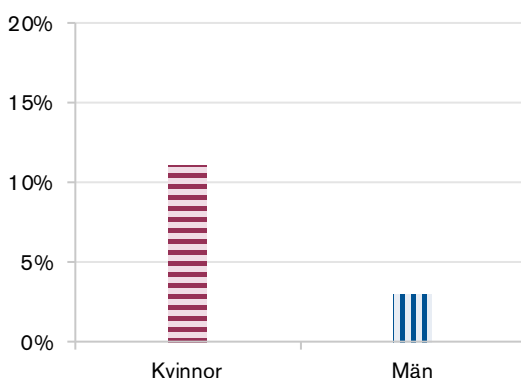
	Andel av utsatta förtroendevalda				
	2012*	2014	2016	2018	2020
Muntligt, skriftligt eller fysiskt angrepp av sexuell karaktär	9,7	6,7

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan andelarna bland förtroendevalda för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförloppet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

(..) Uppgift ej tillgänglig.

Här framkommer en tydlig könsskillnad, då det är 11 procent av de utsatta kvinnorna 2020 som uppger att det förekom muntliga, skriftliga eller fysiska angrepp av sexuell karaktär, medan motsvarande andel för män är 3,0 procent (figur 29). Denna könsskillnad framkom även 2018. Både för kvinnor och för män var det dock en större andel som uppgav detta under 2018, jämfört med 2020 (se tabell 18 i bilaga 1).

Figur 29. Andel (%) av utsatta förtroendevalda som uppger att det förekom något muntligt, skriftligt eller fysiskt angrepp av sexuell karaktär vid någon av händelserna under 2020. Särredovisning för de förtroendevaldas kön.

Vad förövaren tros vilja uppnå

I PTU tillfrågas utsatta förtroendevalda om vad förövaren tros vilja uppnå med sitt handlande. Det är alltså de förtroendevaldas upplevelse av motiven som presenteras. Vid 29 procent av händelserna uppger de förtroendevalda som utsatts att förövarens främsta motiv var att förödmjuka eller förolämpa den förtroendevalda (tabell 32).

Övriga motiv kan delas in i framåtsyftande och bakåtsyftande motiv. De framåtsyftande motiven är proaktiva, eftersom de har som syfte att påverka framtida situationer (påverka agerande/beslutsfattande eller få den förtroendevalda att sluta), medan de bakåtsyftande motiven är reaktiva, eftersom de utgår från något som redan hänt (visa missnöje eller hämnas).

År 2020 var det vanligare att förövaren bedömdes ha ett proaktivt motiv än ett reaktivt motiv (35 respektive 28 procent av händelserna). Bland de proaktiva motiven var det vanligare att förövaren försökte påverka den förtroendevaldas agerande eller beslutsfattande än att denne försökte få den förtroendevalda att sluta (23 respektive 11 procent). Bland de reaktiva motiven var det vanligare att förövaren ville visa missnöje med den förtroendevalda eller ett beslut som denne fattat, än att motivet var att hämnas för till exempel ett fattat beslut (25 respektive 2,8 procent).

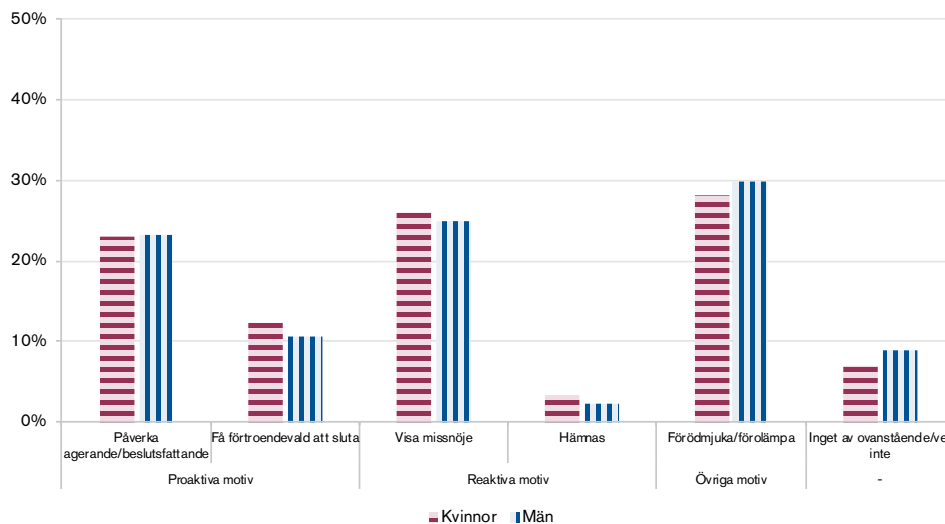
Tabell 32. Fördelning (%) av vad förövaren uppfattades vilja uppnå med sitt agerande vid händelser under 2012–2020.

		Andel händelser				
		2012	2014	2016	2018	2020
Proaktiva motiv	Påverka agerande/beslutsfattande	24,2	15,4	22,7	15,0	23,2
	Få förtroendevald att sluta	12,5	14,6	13,8	13,0	11,4
Reaktiva motiv	Visa missnöje	22,9	23,6	20,9	23,4	25,5
	Hämnas	4,3	3,0	3,6	2,9	2,8
Övriga motiv	Förödmjuka/förolämpa	27,4	33,4	29,7	36,6	29,2
	Inget av ovanstående/vet inte	8,8	10,0	9,3	9,0	8,0

När utvecklingen över tid studeras framkommer att det är vanligare att förövaren uppfattas vilja påverka den förtroendevaldas agerande eller beslutsfattande vid händelser som sker under mellanliggande år, medan det är vanligare att förövaren uppfattas vilja förödmjuka eller förolämpa den förtroendevalda vid händelser som sker under valår.

Det framkommer inte några tydliga skillnader mellan kvinnor och män när det gäller vad de utsatta tror att förövaren ville uppnå (figur 30). Tidigare år har vissa enskilda könsskillnader framkommit, men det har inte varit något tydligt mönster över tid (se tabell 19 i bilaga 1).

Figur 30. Fördelning (%) av vad förövaren uppfattades vilja uppnå med sitt agerande vid händelser under 2020. Särredovisning för de förtroendevaldas kön.

Oro bland förtroendevalda

I detta kapitel redovisas hur vanligt det är att förtroendevalda i Sverige uppger att de känt oro för att antingen själva utsätts för brott eller liknande obehagliga händelser på grund av sitt politiska uppdrag, eller för att någon anhörig ska utsättas. Oron studeras dels i hela gruppen förtroendevalda, dels i gruppen förtroendevalda som blivit utsatta för någon typ av händelse som efterfrågas i undersökningen.

Frågan i undersökningen lyder:

Har du under föregående år (2020) varit orolig för att du själv eller någon anhörig skulle bli utsatt för brott eller liknande obehagliga händelser på grund av ditt politiska förtroendeuppdrag?

Svarsalternativen är (flera alternativ kan markeras):

- Ja, oro för att själv utsätts
- Ja, oro för att anhörig ska utsätts
- Nej

I kapitlet redovisas även hur oron har utvecklats sedan 2012. Mer detaljerade resultat gällande oro under dessa år för samtliga förtroendevalda, och uppdelat på kvinnor och män, återfinns i tabell 1 i bilaga 2.

Vid jämförelser över tid är det viktigt att ha i åtanke att vissa av de undersökta åren är valår, medan vissa år är mellanliggande år. Det är också viktigt att komma ihåg att undersökningen studerar oron bland förtroendevalda i Sveriges politiska församlingar, och att sammansättningen i dessa politiska församlingar är föränderlig över tid.

Oro bland samtliga förtroendevalda

Totalt uppgav var fjärde (24 procent) av samtliga förtroendevalda att de under 2020 känt oro för att antingen själv utsätts, eller oro för att någon anhörig ska utsättas för brott eller liknande obehagliga händelser (tabell 33).

Sett över tid ökade andelen förtroendevalda som upplevt oro 2012–2018 (från 16 till 30 procent), för att därefter minska till 24 procent 2020. Oron var alltså störst under valåret 2018.

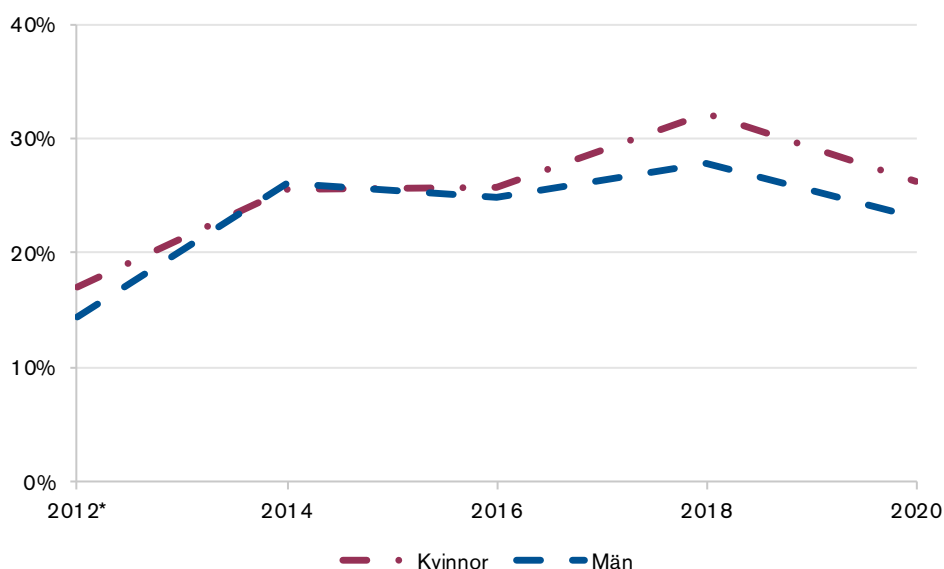
Tabell 33. Andel (%) av samtliga förtroendevalda som uppger att de känt oro under 2012–2020.

	Andel av samtliga förtroendevalda				
	2012*	2014	2016	2018	2020
Känt oro	15,5	25,8	25,3	29,7	24,5

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan andelarna bland förtroendevalda för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

Det var 26 procent av de förtroendevalda kvinnorna och 23 procent av männen som uppger att de kände oro under 2020 (figur 31). Mönstret och nivåerna är likartade för kvinnor och män, dock framkommer en könsskillnad i oron för 2018 och 2020, som inte observerades 2012–2016.

Figur 31. Andel (%) av samtliga förtroendevalda som uppger att de känt oro under 2012–2020. Särredovisning för de förtroendevaldas kön.

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan andelarna bland förtroendevalda för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

Oro i olika åldersgrupper

Det framkommer stora skillnader i oro mellan olika åldersgrupper. Andelen som upplever oro är störst i åldersgrupperna 29 år och yngre och i gruppen 30–39 år (40 procent inom respektive grupp) (tabell 34). Motsvarande andel

i den äldsta åldersgruppen (70 år och äldre) är 10 procent. Samma mönster har observerats även tidigare år.

Tabell 34. Andel (%) av samtliga förtroendevalda som uppger att de känt oro under 2012–2020. Totalt, samt särredovisning för de förtroendevaldas ålder.

	Andel av samtliga förtroendevalda				
	2012*	2014	2016	2018	2020
Totalt	15,5	25,8	25,3	29,7	24,5
29 år och yngre	37,6	47,8	49,2	49,7	39,5
30–39 år	26,0	36,3	41,6	46,7	39,5
40–49 år	26,1	34,2	35,0	39,2	35,5
50–59 år	16,8	23,8	25,0	31,1	27,6
60–69 år	10,5	14,5	16,0	17,2	15,9
70 år och äldre	7,2	12,1	11,6	10,8	10,3

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan andelarna bland förtroendevalda för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

Andelen förtroendevalda som uppger att de kände oro under 2020 är större bland kvinnor än bland män inom åldersgrupperna upp till och med 49 år. För de äldre åldersgrupperna är andelen kvinnor och män som uppger att de kände oro mer lika (figur 32). Detta är samma mönster som även framkommer när utsattheten bland förtroendevalda i olika åldersgrupper studeras.

Störst skillnad mellan könen framkommer i åldersgruppen 30–39 år, där 47 procent av kvinnorna och 34 procent av männen uppgav att de kände oro under 2020.

Figur 32. Andel (%) av samtliga förtroendevalda som uppger att de känt oro under 2020. Särredovisning för de förtroendevaldas kön och ålder.

Oro bland förtroendevalda med svensk respektive utländsk bakgrund

Totalt uppgav en tredjedel (33 procent) av de förtroendevalda med utländsk bakgrund³⁶ att de kände oro för att själva utsättas, eller för att någon anhörig ska utsättas, för brott eller liknande obehagliga händelser under 2020. Motsvarande andel bland förtroendevalda med svensk bakgrund var 24 procent (tabell 35).

Sett över tid ökade andelen med både svensk och utländsk bakgrund som uppger att de känt oro fram till 2018, för att därefter minska 2020. Samtliga år har förtroendevalda med utländsk bakgrund i större utsträckning känt oro över att själva utsättas, eller för att någon anhörig ska utsättas.

³⁶ I undersökningen hade drygt 90 procent av de förtroendevalda svensk bakgrund, det vill säga var födda i Sverige med minst en förälder född i Sverige. Knappt 10 procent av de förtroendevalda hade utländsk bakgrund, det vill säga var själva utrikesfödda eller födda i Sverige med två utrikesfödda föräldrar. Det är inte möjligt att använda den sedvanliga indelningen i tre kategorier (svenskfödda med minst en svenskfödd förälder, svenskfödda med båda föräldrarna utrikesfödda respektive utrikesfödda) på grund av att kategorin svenskfödda med båda föräldrarna utrikesfödda blir för liten för att analyser ska vara möjliga.

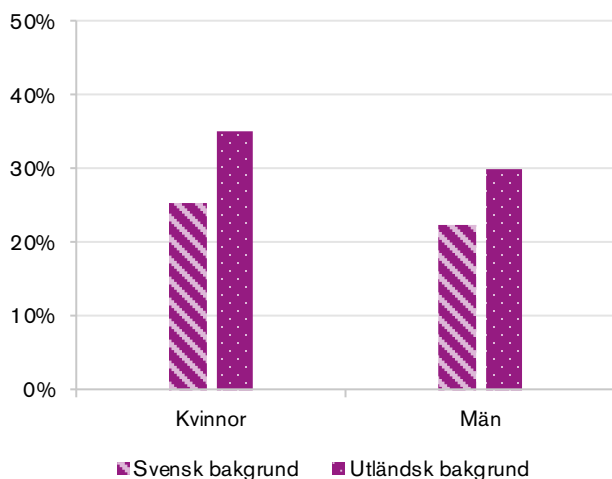
Tabell 35. Andel (%) av samtliga förtroendevalda som uppger att de känt oro under 2012–2020. Totalt, samt särredovisning för svensk/utländsk bakgrund.

	Andel av samtliga förtroendevalda				
	2012*	2014	2016	2018	2020
Totalt	15,5	25,8	25,3	29,7	24,5
Svensk bakgrund	14,8	24,9	24,4	28,4	23,6
Utländsk bakgrund	24,6	35,9	34,6	42,0	32,5

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan andelarna bland förtroendevalda för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförändringen, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

När kvinnor och män studeras separat framkommer att det är en större andel både kvinnor och män med utländsk bakgrund som uppger att de känt oro, jämfört med förtroendevalda med svensk bakgrund (figur 33). Bland kvinnor uppgav 35 procent av dem med utländsk bakgrund att de kände oro under 2020, medan motsvarande andel bland dem med svensk bakgrund är 25 procent. Bland män är andelen oroliga med utländsk bakgrund 30 procent, medan andelen med svensk bakgrund är 22 procent. Detta mönster har framkommit även tidigare år (se tabell 1 i bilaga 2).

Figur 33. Andel (%) av samtliga förtroendevalda som uppger att de känt oro under 2020. Särredovisning för de förtroendevaldas kön och svensk/utländsk bakgrund.

Oro bland förtroendevalda som blivit utsatta

Andelen utsatta förtroendevalda som uppger att de kände oro för att de själva eller någon anhörig ska utsättas för brott eller liknande obehagliga

händelser var 51 procent 2020 (tabell 36). Det är alltså en betydligt större andel, jämfört med när gruppen med samtliga förtroendevalda studeras (24 procent).

Precis som för samtliga förtroendevalda ökade oron successivt bland de som blev utsatta 2012–2018 (från 42 till 55 procent), för att därefter minska till 51 procent 2020.

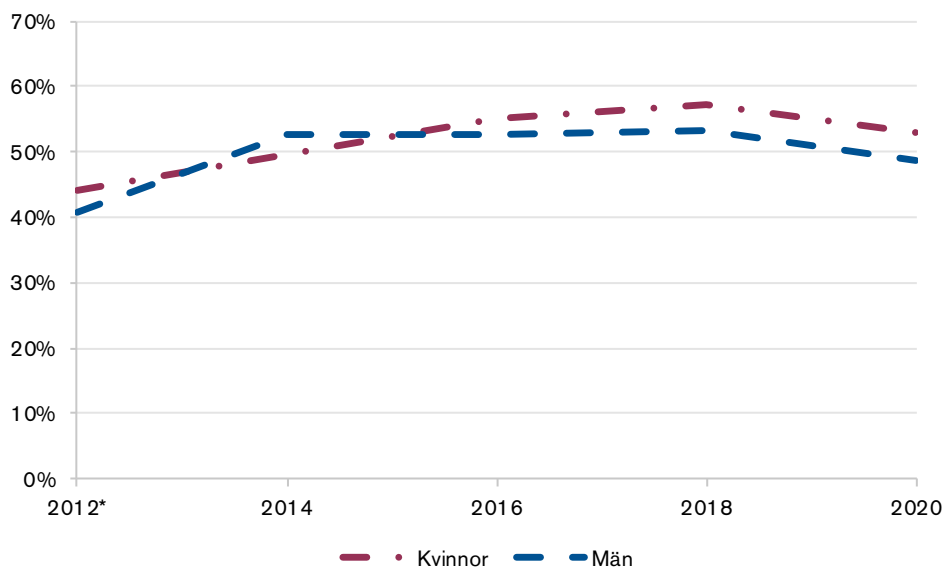
Tabell 36. Andel (%) av utsatta förtroendevalda som uppger att de känt oro under 2012–2020.

	Andel av utsatta förtroendevalda				
	2012*	2014	2016	2018	2020
Känt oro	42,3	51,4	53,8	55,1	50,7

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan andelarna bland förtroendevalda för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

Generellt sett är det en något större andel utsatta kvinnor som uppger att de känner oro (53 procent bland kvinnorna och 49 procent bland männen uppgav detta 2020) (figur 34). Bland utsatta kvinnor ökade oron successivt 2012–2018, och minskade därefter 2020. Bland utsatta män ökade oron 2012–2014, och låg därefter på samma nivå till och med 2018. Därefter minskade oron även för män något 2020.

Figur 34. Andel (%) av utsatta förtroendevalda som uppger att de känt oro under 2012–2020. Särredovisning för de förtroendevaldas kön.

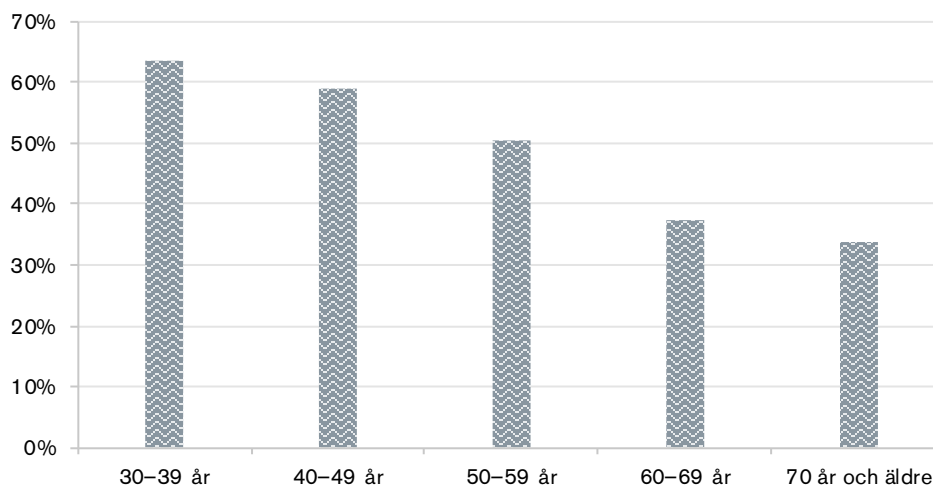
* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan andelarna bland förtroendevalda för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktning förfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

Oro i olika åldersgrupper

Även när det gäller andelen oroliga i olika åldersgrupper följer resultaten samma mönster som när man studerar andelen förtroendevalda som blivit utsatta. Andelen förtroendevalda som utsattes 2020 och som uppger oro är större ju yngre åldersgrupp som studeras. I denna analys kan dock inte åldersgruppen 29 år och yngre redovisas på grund av att antalet utsatta är för litet. För vissa åldersgrupper är det inte heller möjligt att särredovisa kvinnor och män, varför figur 35 endast redovisar andelen utsatta totalt som uppger att de kände oro under 2020. I tabell 1 i bilaga 2 särredovisas kön för de åldersgrupper där så är möjligt.

I åldersgruppen 30–39 år uppgav 64 procent av de som utsattes under 2020 att de känt sig orolig över att man själv eller någon anhörig ska utsättas. Motsvarande andel i åldersgruppen 70 år och äldre, där andelen oroliga är minst) var 34 procent. Detta mönster har framkommit även tidigare år.

Figur 35. Andel (%) av utsatta förtroendevalda som uppger att de känt oro under 2020. Särredovisning för de förtroendevaldas ålder.

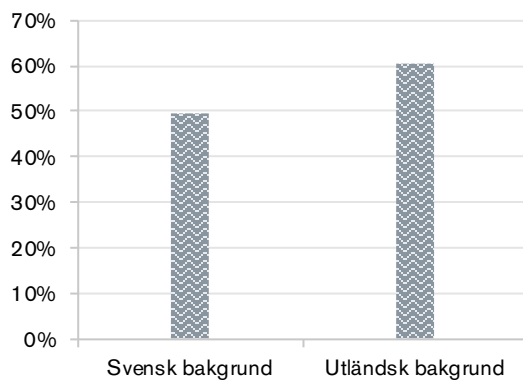
Oro bland utsatta förtroendevalda med svensk respektive utländsk bakgrund

Bland förtroendevalda som utsattes under 2020 framkommer också att andelen som känt oro är större bland personer med utländsk bakgrund³⁷, jämfört med personer med svensk bakgrund. I denna analys är det inte möjligt att särredovisa kön för personer med utländsk bakgrund på grund av att antalet utsatta med utländsk bakgrund är för litet.

Totalt uppgav 60 procent av de utsatta med utländsk bakgrund att de kände oro under 2020, medan motsvarande andel bland utsatta med svensk bakgrund är 49 procent (figur 36). Bland personer med svensk bakgrund som utsattes under 2020 uppgav 52 procent av kvinnorna och 47 procent av männen att de känt oro för att själv utsättas eller för att någon anhörig skulle bli utsatt (se tabell 1 i bilaga 2). Samma mönster, att utsatta personer med utländsk bakgrund i större utsträckning uppger att de känt oro, har framkommit även tidigare år.

³⁷ I undersökningen hade drygt 90 procent av de förtroendevalda svensk bakgrund, det vill säga var födda i Sverige med minst en förälder född i Sverige. Knappt 10 procent av de förtroendevalda hade utländsk bakgrund, det vill säga var själva utrikesfödda eller födda i Sverige med två utrikesfödda föräldrar. Det är inte möjligt att använda den sedvanliga indelningen i tre kategorier (svenskfödda med minst en svenskfödd förälder, svenskfödda med båda föräldrarna utrikesfödda respektive utrikesfödda) på grund av att kategorin svenskfödda med båda föräldrarna utrikesfödda blir för liten för att analyser ska vara möjliga.

Figur 36. Andel (%) av utsatta förtroendevalda som uppger att de känt oro under 2020. Särredovisning för svensk/utländsk bakgrund.

Generellt kan man alltså konstatera att det är samma mönster som framkommer när oron bland de förtroendevalda som utsattes för någon typ av händelse under 2020 studeras, som när samtliga förtroendevalda (oavsett om man utsattes eller inte) studeras. Dock ligger oron på en högre nivå när gruppen som utsatts studeras separat.

Konsekvenser av utsatthet och oro

I detta kapitel redovisas i vilken utsträckning förtroendevalda påverkas i sitt utövande av förtroendeuppdraget. Konsekvenserna studeras både inom gruppen samtliga förtroendevalda (oavsett om man blev utsatt eller inte) och specifikt för de förtroendevalda som blev utsatta under föregående år. Detta är en central fråga eftersom demokratin försvagas om förtroendevalda på grund av hot och våld påverkas i, eller lämnar, sina uppdrag. Det kan också bli svårare att rekrytera nya personer till förtroendeuppdrag. På samma sätt som faktisk utsatthet kan få en politiker att ändra ståndpunkt i en fråga, kan också oro för utsatthet få sådana konsekvenser.

Frågan i undersökningen lyder:

Har du någon gång under föregående år (2020) på grund av utsatthet och/eller oro

...

... övervägt att byta eller lämna ett specifikt uppdrag?

... bytt eller lämnat ett specifikt uppdrag?

... övervägt att byta eller lämna samtliga uppdrag?

... lämnat samtliga uppdrag?³⁸

... tvekat inför en åtgärd eller ett beslut?

... påverkats till att fatta annat beslut eller vidta annan åtgärd?

... undvikit att engagera dig eller uttala dig i en specifik fråga?

Svarsalternativen är:

Ja

Nej

De förtroendevalda som svarat att de undvikit att engagera sig eller uttala sig i en specifik fråga får en följdfråga där de i fritext ombeds beskriva vilken typ av fråga det gällde.

Det ställs också en fråga om ifall den utsatta upplever att händelserna under föregående år påverkat privatlivet:

Har de händelser du utsatts för under föregående år påverkat ditt privatliv?

³⁸ Det är möjligt att ha lämnat samtliga sina uppdrag men ändå ingå i undersökningen, till exempel i de fall då detta skett efter att registerutdraget till undersökningen gjordes från Valmyndighetens register. Det kan också bero på att personen lämnat samtliga sina uppdrag i en politisk församling men har kvar uppdrag i en annan, eller att man först har lämnat samtliga uppdrag som förtroendevald men därefter tagit sig an nya.

Svarsalternativen är:

Ja, mycket

Ja, delvis

Nej

I kapitlet redovisas även hur utvecklingen sett ut sedan 2012 när det gäller hur stor andel av de förtroendevalda som uppger att utsatthet och/eller oro får konsekvenser för dem. Mer detaljerade resultat gällande konsekvenser under dessa år för samtliga förtroendevalda, och uppdelat på kvinnor och män, återfinns i tabell 1 och 2 i bilaga 3.

Vid jämförelser över tid är det viktigt att ha i åtanke att vissa av de undersökta åren är valår, medan vissa år är mellanliggande år. Det är också viktigt att komma ihåg att undersökningen studerar konsekvenser av utsatthet och/eller oro bland förtroendevalda i Sveriges politiska församlingar, och att sammansättningen i dessa politiska församlingar är föränderlig över tid.

Nedan redovisas först andelen som påverkats av samtliga förtroendevalda, i syfte att ge en uppfattning om problemets omfattning på samhällsnivå. Därefter redovisas andelen utsatta förtroendevalda som påverkats, i syfte att ge en uppfattning om påverkan på individnivå.

Påverkan på privatlivet

Ungefär tre av tio förtroendevalda som utsattes under 2020 uppgav att deras privatliv hade påverkats delvis eller mycket (26 respektive 6 procent) (tabell 37). Andelen utsatta som uppger att deras privatliv påverkats mycket har varierat över åren, med som lägst 2,8 procent 2018 och som högst 5,7 procent 2020.

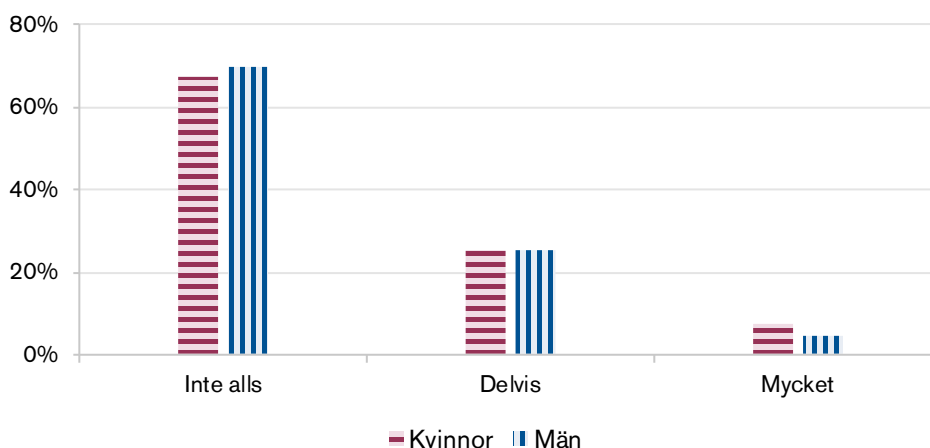
Tabell 37. Fördelning (%) av i vilken grad de utsatta förtroendevalda uppger att deras privatliv påverkats av utsattheten under 2012–2020.

	Andel av utsatta förtroendevalda				
	2012*	2014	2016	2018	2020
Privatlivet påverkats mycket	3,9	4,5	3,8	2,8	5,7
Privatlivet påverkats delvis	23,7	26,4	29,7	25,4	25,5
Privatlivet inte påverkats	72,5	69,2	66,5	71,7	68,7

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan andelarna bland förtroendevalda för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

Det är en något större andel kvinnor som uppger att deras privatliv påverkats mycket, jämfört med andelen män (7 respektive 4,5 procent) (figur 37). Denna könsskillnad har inte framkommit tidigare år (se tabell 1 i bilaga 3). Även samtliga tidigare år, förutom 2014, har andelen kvinnor som uppgett att deras privatliv påverkats mycket varit större än andelen män.

Figur 37. Fördelning (%) av i vilken grad de utsatta förtroendevalda uppger att deras privatliv påverkats av utsattheten under 2020. Särredovisning för de förtroendevaldas kön.

Konsekvenser bland samtliga förtroendevalda

Totalt uppgav drygt var fjärde (26 procent) av samtliga förtroendevalda att de under 2020 påverkades i sitt förtroendeuppdrag, antingen till överväganden eller till faktiska handlingar, på grund av utsatthet eller oro för att utsättas (tabell 38). Andelen förtroendevalda som uppgav detta ökade från 20 procent 2012 till 26 procent 2016. Därefter låg andelen stabilt på samma nivå under 2018 och 2020.

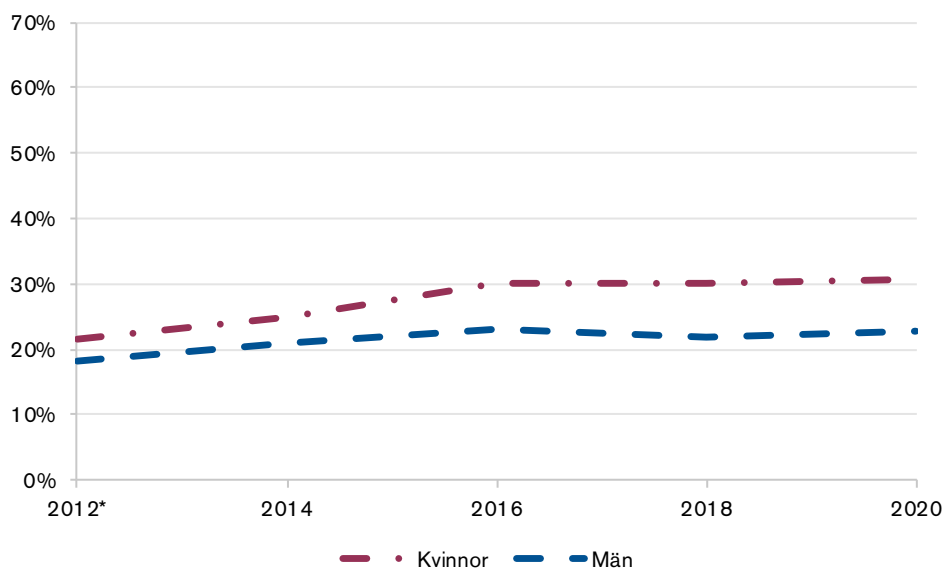
Tabell 38. Andel (%) av samtliga förtroendevalda som uppger någon form av konsekvens p.g.a. utsatthet och/eller oro under 2012–2020.

	Andel av samtliga förtroendevalda				
	2012*	2014	2016	2018	2020
Någon form av konsekvens	19,6	22,7	26,1	25,5	26,3

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan andelarna bland förtroendevalda för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

Bland de kvinnliga förtroendevalda uppgav 31 procent att de påverkades av utsatthet eller oro över att utsättas under 2020, medan motsvarande andel bland män var 23 procent (figur 38). Utvecklingen över tid ser ungefär likadan ut för både kvinnor och män, dock ökade skillnaden mellan könen 2016. Den ökade könsskillnaden bestod även 2018 och 2020.

Figur 38. Andel (%) av samtliga förtroendevalda som uppger någon form av konsekvens p.g.a. utsatthet och/eller oro under 2012–2020. Särredovisning för de förtroendevaldas kön.

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan andelarna bland förtroendevalda för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

Den vanligaste typen av konsekvens är att de förtroendevalda undviker att engagera sig eller uttala sig i en specifik fråga, vilket uppgavs av 17 procent av de förtroendevalda 2020 (tabell 39). Den näst vanligaste typen av

konsekvens är att de förtroendevalda tvekar inför en åtgärd eller ett beslut (10 procent). Det är dock nästan lika vanligt att man överväger att lämna ett specifikt uppdrag eller alla sina uppdrag (9 procent vardera). Resultaten visar också att 2,6 procent av de förtroendevalda faktiskt har fattat ett annat beslut eller vidtagit en annan åtgärd än vad som var först tänkt, medan 2,1 procent uppger att de lämnat ett specifikt uppdrag och 1,3 procent uppger att de lämnat alla sina uppdrag. Vid en jämförelse med tidigare år framkommer att det främst är andelen förtroendevalda som uppger att de undvikit att engagera sig eller uttala sig i en specifik fråga som har ökat över tid. Ökningen skedde successivt fram till och med 2018, från 12 procent 2012 till 18 procent 2018. År 2020 var andelen som uppgav detta 17 procent.

Tabell 39. Andel (%) av samtliga förtroendevalda som uppger någon form av konsekvens p.g.a. utsatthet och/eller oro under 2012–2020. Särredovisning för typ av konsekvens.

		Andel av samtliga förtroendevalda				
		2012*	2014	2016	2018	2020
Överväganden/tvekan	Övervägt att lämna specifikt uppdrag	5,7	6,9	8,6	8,0	9,2
	Övervägt att lämna samtliga uppdrag	5,2	6,6	8,2	7,4	8,6
	Tvekat inför en åtgärd eller ett beslut	8,4	8,5	10,5	9,3	9,8
Faktisk påverkan	Lämnat specifikt uppdrag	1,6	2,1	1,9	2,2	2,1
	Lämnat samtliga uppdrag	1,0	1,2	1,4	1,6	1,3
	Fattat annat beslut/vidtagit annan åtgärd	2,1	1,7	2,5	1,9	2,6
	Undvikit engagera sig/uttala sig i specifik fråga	11,9	14,7	17,5	18,2	17,5

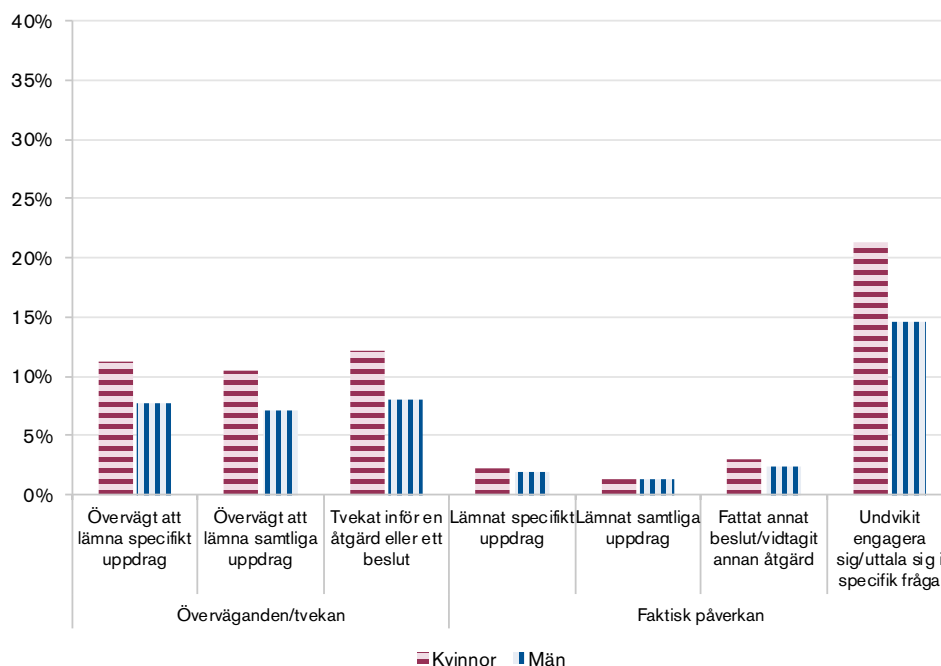
* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan andelarna bland förtroendevalda för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningens förfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

Det är en större andel kvinnor än män som uppger att de undvek att engagera sig eller uttala sig i en specifik fråga 2020 (21 respektive 15 procent) (figur 39). Det är även en större andel kvinnor än män som uppger att de tvekade inför en åtgärd eller ett beslut (12 respektive 8 procent), eller som övervägde att lämna ett specifikt uppdrag (11 respektive 8 procent) eller alla sina uppdrag (11 respektive 7 procent). Dock framkommer ingen könsskillnad när det gäller andelen förtroendevalda som uppger att de faktiskt fattade ett annat beslut eller vidtog en annan åtgärd än vad som var först tänkt, eller som lämnade ett specifikt uppdrag eller alla sina uppdrag.

Både för kvinnor och för män är det främst andelen som uppger att de undvikit att engagera sig eller uttala sig i en specifik fråga som har ökat över tid. Ökningen är dock större för kvinnor, då andelen som uppgav detta var

13 procent 2012 och 21 procent 2020. För män var motsvarande andel 11 procent 2012 och 15 procent 2020.

Figur 39. Andel (%) av samtliga förtroendevalda som uppger någon form av konsekvens p.g.a. utsatthet och/eller oro under 2020. Särredovisning för de förtroendevaldas kön och typ av konsekvens

Konsekvenser bland förtroendevalda som blivit utsatta

Bland de förtroendevalda som utsattes under 2020 uppger 46 procent att de påverkades i sitt förtroendeuppdrag, antingen till överväganden eller till faktiska handlingar (tabell 40). Totalt sett har andelen förtroendevalda som uppger detta ökat, från 40 procent 2012 till 46 procent 2020.

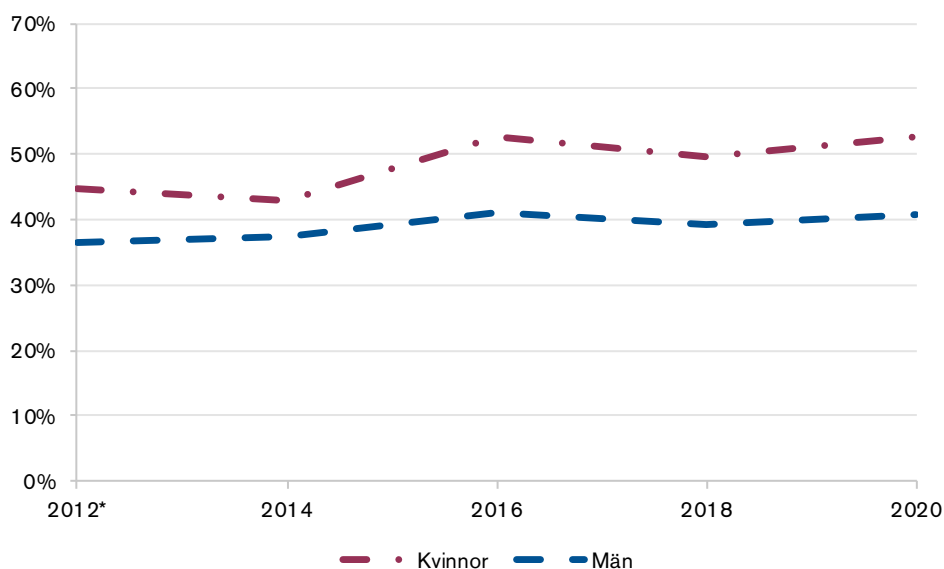
Tabell 40. Andel (%) av utsatta förtroendevalda som uppger någon form av konsekvens p.g.a. utsatthet och/eller oro under 2012–2020.

	Andel av utsatta förtroendevalda				
	2012*	2014	2016	2018	2020
Någon form av konsekvens	40,0	39,7	46,2	43,9	46,2

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan andelarna bland förtroendevalda för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

Bland de kvinnliga förtroendevalda som utsattes under 2020 uppgav 53 procent att de påverkades av detta, medan motsvarande andel bland utsatta män var 41 procent (figur 40). Bland utsatta kvinnor minskade andelen som uppgav att utsatthet och/eller oro fått konsekvenser för dem mellan 2012 och 2014, medan andelen för utsatta män var ungefär densamma båda åren. Efter 2014 har utvecklingen över tid sett likadan ut för både kvinnor och män. Precis som för konsekvenser bland samtliga förtroendevalda ökade könsskillnaden bland utsatta förtroendevalda något 2016. Denna könsskillnad bestod även 2018 och 2020.

Figur 40. Andel (%) av utsatta förtroendevalda som uppger någon form av konsekvens p.g.a. utsatthet och/eller oro under 2012–2020. Särredovisning för de förtroendevaldas kön.

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan andelarna bland förtroendevalda för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

Även när konsekvenserna bland de som utsatts studeras framkommer att den vanligaste typen av konsekvens är att de förtroendevalda undviker att engagera sig eller uttala sig i en specifik fråga. Bland utsatta förtroendevalda uppgav ungefär var tredje (32 procent) att de självcensurerade sig i något sammanhang som är kopplat till förtroendeuppdraget (tabell 41). Samtidigt uppgav 23 procent av de utsatta att de övervägt att lämna ett specifikt uppdrag, medan 21 procent uppgav att de övervägt att lämna samtliga sina uppdrag. Andelen utsatta som uppgav att de tvekat inför en åtgärd eller ett

beslut uppgår till 15 procent. Resultaten visar också att en del av de förtroendevalda som utsatts faktiskt har lämnat ett specifikt uppdrag (5 procent) eller samtliga uppdrag (3,4 procent). Samtidigt uppger 4,2 procent att de faktiskt fattat ett annat beslut eller vidtagit en annan åtgärd än vad som ursprungligen var tänkt på grund av utsattheten.

Tabell 41. Andel (%) av utsatta förtroendevalda som uppger någon form av konsekvens p.g.a. utsatthet och/eller oro under 2012–2020. Särredovisning för typ av konsekvens.

		Andel av utsatta förtroendevalda				
		2012*	2014	2016	2018	2020
Överväganden/tvekan	Övervägt att lämna specifikt uppdrag	17,8	16,5	22,1	18,7	23,0
	Övervägt att lämna samtliga uppdrag	16,9	16,3	21,3	17,0	21,1
	Tvekat inför en åtgärd eller ett beslut	16,2	14,0	17,3	16,1	15,2
Faktisk påverkan	Lämnat specifikt uppdrag	5,1	5,3	5,0	4,8	5,3
	Lämnat samtliga uppdrag	3,6	3,0	3,6	3,4	3,4
	Fattat annat beslut/vidtagit annan åtgärd	4,4	3,2	3,9	3,4	4,2
	Undvikit engagera sig/uttala sig i specifik fråga	24,9	25,6	31,3	31,4	31,7

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan andelarna bland förtroendevalda för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

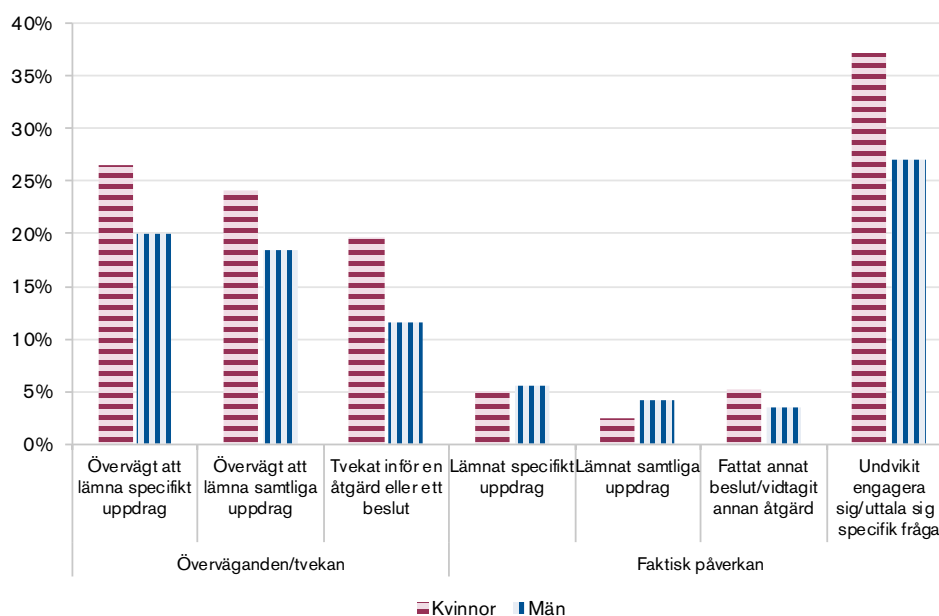
Vid en jämförelse med tidigare år framkommer att andelen utsatta förtroendevalda som uppger att de undvikit att engagera sig eller uttala sig i en specifik fråga, och andelen som övervägt att lämna ett specifikt uppdrag eller alla sina uppdrag, ökat över tid. Andelen utsatta som undvikit att engagera sig eller uttala sig i en specifik fråga har ökat från 25 procent 2012 till 32 procent 2020. Andelen utsatta som övervägt att lämna ett specifikt uppdrag har ökat från 18 till 23 procent, medan andelen utsatta som övervägt att lämna samtliga sina uppdrag har ökat från 17 till 21 procent. För övriga typer av konsekvenser syns inga tydliga skillnader över tid.

Precis som för konsekvenserna bland samtliga förtroendevalda, framkommer det att det bland utsatta förtroendevalda är en större andel kvinnor än män som uppger att de undvek att engagera sig eller uttala sig i en specifik fråga 2020 (37 respektive 27 procent) (figur 41). Det är också en större andel utsatta kvinnor än män som uppger att de tvekade inför en åtgärd eller ett beslut, som övervägde att lämna ett specifikt uppdrag eller alla sina uppdrag, eller som faktiskt fattade ett annat beslut eller vidtog en annan åtgärd än vad som först var tänkt. Samtidigt är det en större andel utsatta män än kvinnor som uppger att de lämnat samtliga sina uppdrag under 2020. Dock

framkommer ingen könsskillnad när det gäller andelen utsatta kvinnor och män som uppger att de lämnade ett specifikt uppdrag.

Bland utsatta kvinnor och män är det främst andelen som uppger att de undvikit att engagera sig eller uttala sig i en specifik fråga som har ökat över tid (se tabell 2 i bilaga 3). Ökningen är dock större för kvinnor, från 29 procent som uppgav detta 2012 till 37 procent 2020. För män var motsvarande andel 22 procent 2012 och 27 procent 2020. Även andelen utsatta som uppger att de övervägt att lämna ett specifikt uppdrag eller alla sina uppdrag har ökat något över tid för både kvinnor och män.

Figur 41. Andel (%) av utsatta förtroendevalda som uppger någon form av konsekvens p.g.a. utsatthet och/eller oro under 2012–2020. Särredovisning för de förtroendevaldas kön och typ av konsekvens.

De förtroendevalda som undvek att engagera sig eller uttala sig i en specifik fråga på grund av utsatthet och/eller oro under 2020 fick svara på vilken typ av fråga det gällde. Majoriteten uppgav frågor som handlar om rasism, invandring, migration och integration. Övriga frågor som nämndes var covid-19-pandemin och vaccineringsen, hbtqi-frågor, frågor om jämställdhet och feminism, klimatfrågor, vindkraft, djur- och lantbruksfrågor, nedläggning av olika samhällsinrättningar, skolfrågor och vård- och omsorgsfrågor. Många förtroendevalda uppgav även att det inte handlade om en specifik fråga, utan att de höll en låg profil rent allmänt. Nedan redovisas några av svaren.

"Allt som berör nya invånare i Sverige som flytt från annat land innebär att en måste ta ett djupt andetag och lägga ner massa tid på att bemöta diverse. Det är inte alltid en orkar göra det."

"Avstängning av aktivitet på grund av corona."

"Avstår ibland att kommentera kontroversiella frågor i sociala medier om jag känner att risken är större än värdet av min kommentar. Mer av en återhållsamhet än ett tystande."

"Arbetsvillkor för vårdpersonal, resurser till vården, driftsformer i vården."

"Kan inte säga specifik fråga. Det gäller hela tiden hur mycket man vill uttala sig om politiska frågor för risken för påhopp. Dock är jag inte orolig för fysiska repressalier."

"När jag har synts i tidningen så retar jag upp vissa personer. Därför har jag skrivit färre insändare i eget namn, bättre att skriva under med partiets namn."

"Tackade nej till att driva vissa profilerade djurrättsfrågor på grund av risk för oönskade konsekvenser och debatter."

"Abortfrågan och frågor gällande islamism."

"Bygg- och planärenden. Man uttalar sig inte i sociala medier då påhoppet blir för många."

"Folk är upprörda över flertal beslut. Jag skriver aldrig på sociala medier utan håller extremt låg profil eftersom man helt enkelt inte vill synas/få strålkastare på sig som person."

Polisanmälan och annan rapportering

Detta kapitel redovisar hur stor andel av händelserna som de förtroendevalda utsattes för 2020 som har polisanmälts, och hur vanligt det är att händelserna rapporterats till någon annan än polisen. Då korruptionsförsök inte ingår i redovisningen av den totala utsattheten, utan redovisas separat, görs samma typ av redovisning även i detta kapitel. Även erfarenheter av polisen samt skäl till varför de förtroendevalda väljer att inte polisanmäla presenteras.

I kapitlet redovisas även hur utvecklingen sett ut sedan 2012 när det gäller hur stor andel av händelserna som uppges ha blivit polisanmälda kontra anmälda till någon annan än polisen.

Mer detaljerade resultat gällande polisanmälan och annan rapportering samt erfarenheter av polisen för samtliga utsatta förtroendevalda, och uppdelat på kvinnor och män, återfinns i tabellerna 1–4 i bilaga 4.

Vid jämförelser över tid är det viktigt att ha i åtanke att vissa av de undersökta åren är valår, medan vissa år är mellanliggande år. Det är också viktigt att komma ihåg att undersökningen studerar utsattheten bland förtroendevalda i Sveriges politiska församlingar, och att sammansättningen i dessa politiska församlingar är föränderlig över tid.

Värt att nämnas i detta sammanhang är att Säkerhetspolisen har gett ut en handbok om personlig säkerhet, som innehåller råd och stöd till politiskt aktiva personer (Säpo 2018). Även Brå har gett ut en handbok i ämnet, som handlar om hur man som förtroendevald kan minska risken för att utsättas, men också vad man kan göra om man ändå utsätts (Brå 2014b).

Polisanmälan

Hot och trakasserier samt våld, skadegörelse och stöld

Majoriteten av händelserna som förtroendevalda utsätts för polisanmäls inte. Totalt uppges 16 procent av händelserna som rör antingen hot och trakasserier eller våld, skadegörelse och stöld 2020 ha anmälts till polisen (tabell 42). Drygt hälften av de anmälda händelserna (10 procentenheter)

polisanmälades av de förtroendevalda själva, medan övriga (6 procentenheter) polisanmälades av någon annan (se tabell 1 i bilaga 4).

Anmälningsbenägenheten ser olika ut för olika typer av brott. Händelser som inkluderar våld, skadegörelse eller stöld uppges ha blivit polisanmällda i betydligt större utsträckning än hot och trakasserier. Nästan hälften (47 procent) av händelserna 2020 som inkluderade våld, skadegörelse eller stöld uppges ha blivit polisanmällda, medan motsvarande andel för hot och trakasserier är 12 procent.

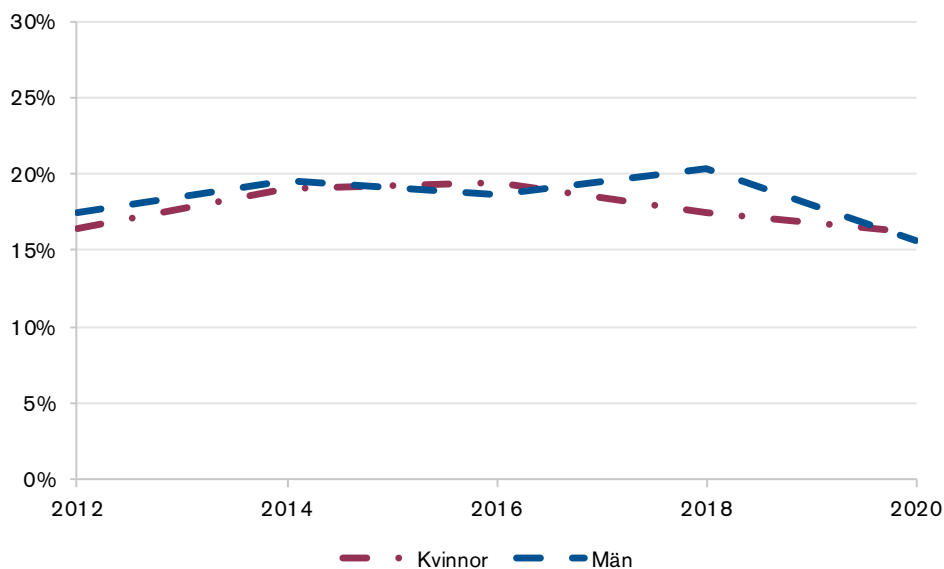
Tabell 42. Andel (%) händelser under 2012–2020 som uppges ha blivit polisanmällda. Totalt, samt särredovisning för typ av händelse.

	Andel händelser				
	2012	2014	2016	2018	2020
Totalt	17,1	19,3	19,0	19,2	15,9
Hot och trakasserier	13,9	15,3	15,5	15,0	11,7
Våld, skadegörelse och stöld	39,0	38,5	41,0	39,7	47,4

Andelen händelser som uppges ha blivit polisanmällda ökade något mellan 2012 och 2014, från 17 till 19 procent. Därefter låg andelen på en stabil nivå till och med 2018. År 2020 minskade dock andelen händelser som uppges ha blivit polisanmällda alltså till 16 procent. Andelen händelser som rör hot och trakasserier följer samma mönster som för alla händelser totalt. När händelser som rör våld, skadegörelse och stöld studeras framkommer dock att andelen händelser som uppges ha blivit polisanmällda låg på en stabil nivå på 39–41 procent åren 2012–2018, för att därefter öka till 47 procent 2020.

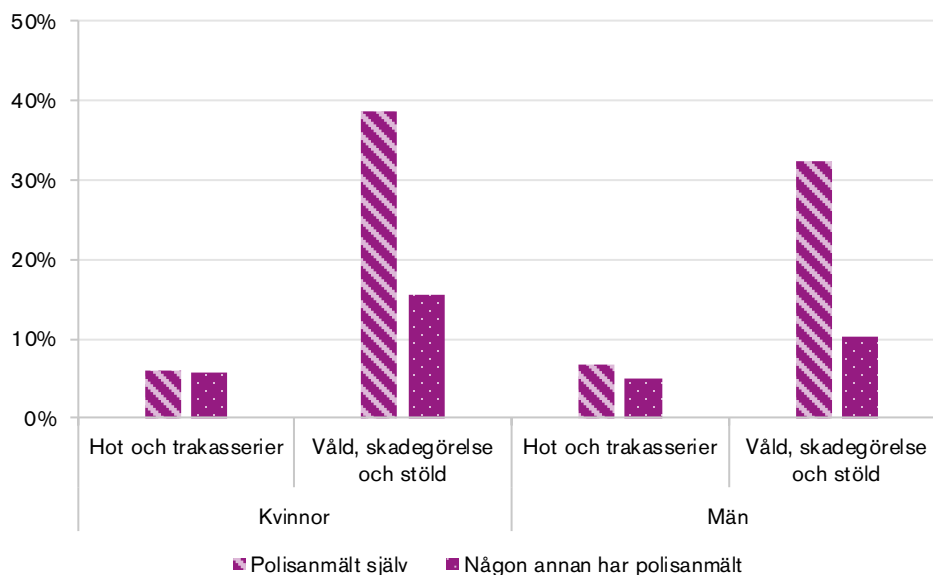
Totalt uppges 16 procent av händelserna 2020 som riktades mot kvinnor ha blivit polisanmällda (figur 42). Även för männen är denna andel 16 procent 2020. Mönstret för kvinnor och män såg likartat ut 2012–2016. År 2018 var det dock en större andel av händelserna som riktades mot manliga förtroendevalda som uppgavs ha blivit polisanmällda, jämfört med andelen händelser som riktades mot kvinnor (20 respektive 18 procent). År 2020 var dock nivån återigen lika för kvinnor och män.

Figur 42. Andel (%) händelser under 2012–2020 som uppges ha blivit polisanmälda. Särredovisning för de förtroendevaldas kön.

Bland både kvinnor och män är det vanligast förekommande att händelser som rör våld, skadegörelse och stöld polisanmäls av den förtroendevalda själv, i stället för att någon annan polisanmäler händelsen åt den utsatta (figur 43). När det gäller hot och trakasserier är det i stället ungefär lika vanligt att den utsatta själv polisanmäler händelsen, som att någon annan gör det. Detta gäller för både kvinnor och män. Hot och trakasserier är ofta relativt subtila, och kan efterlämna en obehagskänsla som är svår att sätta fingret på. Det kan också finnas en osäkerhet om vad som faktiskt utgör ett brott. Detta kan jämföras med skadegörelse och stöld, som oftare leder till försäkringsärenden där en polisanmälan kan behövas för att styrka händelsen.

Figur 43. Andel (%) händelser under 2020 som uppges ha blivit polisanmälda av den förtroendevalda själv eller av någon annan. Särredovisning för de förtroendevaldas kön och typ av händelse.

Korruptionsförsök

När det gäller korruptionsförsök (både opassande erbjudanden och vänskapskorruption) uppgav 1,7 procent av de förtroendevalda som utsattes under 2020 att de hade polisanmält händelsen. Andelen har legat relativt stabilt över tid, med som minst 1,2 procent utsatta som uppgav att de polisanmält korruptionsförsöket 2014, och som störst 1,7 procent 2020 (tabell 43). Totalt uppgav 1,2 procent av de förtroendevalda som utsattes för vänskapskorruption under 2020 att de polisanmält detta.

Då det endast är ett litet antal förtroendevalda som uppger att de utsatts för korruptionsförsök (2,8 procent av alla förtroendevalda 2020), och det följaktligen är ännu färre som besvarat uppföljningsfrågorna om korruptionsförsök, är det inte möjligt att dela upp analysen på kön.

Tabell 43. Andel (%) av förtroendevalda utsatta för korruptionsförsök under 2012–2020, som uppger att de polisanmält.

	Andel av utsatta förtroendevalda				
	2012*	2014	2016	2018	2020
Totalt	1,4	1,2	x	1,5	1,7
Opassande erbjudande	x	x	x	x	x
Vänskapskorruption	0,6	0,9	x	1,9	1,2

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan andelarna bland förtroendevalda för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

(x) Antalet respondenter som besvarat frågan är för litet (< 100) och kan därför inte redovisas.

Erfarenheter av polisen

Knappt 15 procent av de utsatta var själva i kontakt med polisen med anledning av den senaste händelsen under 2020. Andelen var lika bland både kvinnor och män.

Vid ungefär en tredjedel (31 procent) av händelserna 2020 som de förtroendevalda varit i kontakt med polisen om uppgav de att de hade mycket positiva erfarenheter av polisen (tabell 44). Samtidigt uppgavs ganska positiva erfarenheter av polisen vid 22 procent av händelserna. Vid 12 procent av händelserna hade de förtroendevalda ganska negativa erfarenheter och vid 8 procent av händelserna mycket negativa erfarenheter. Slutligen uppgavs varken positiva eller negativa erfarenheter vid 27 procent av händelserna.

Tabell 44. Fördelning (%) av erfarenheter av polisen vid händelser under 2012–2020, bland de utsatta som varit i kontakt med polisen.

	Andel händelser				
	2012	2014	2016	2018	2020
Mycket positiva	31,9	30,1	22,5	29,1	31,2
Ganska positiva	24,1	20,4	19,1	25,8	21,5
Varken positiva eller negativa	22,7	28,9	34,1	25,5	26,5
Ganska negativa	11,1	10,9	11,3	13,3	12,3
Mycket negativa	10,2	9,7	13,0	6,3	8,5

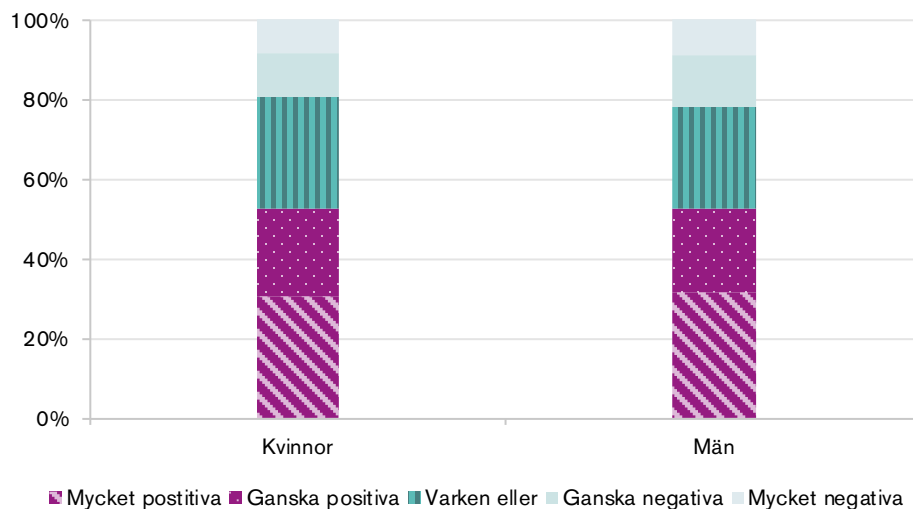
Fram till 2016 minskade andelen händelser från vilka de utsatta uppgav att de hade mycket eller ganska positiva erfarenheter av polisen successivt, från 56 procent 2012 till 42 procent 2016. Under 2018 ökade dock andelen händelser från vilka de utsatta hade positiva erfarenheter till 55 procent, för

att därefter minska till 53 procent 2020. Andelen händelser från vilka de förtroendevalda uppgav att de hade mycket eller ganska negativa erfarenheter låg på 21 procent både 2012 och 2014, för att därefter öka till 24 procent 2016. Därefter minskade andelen till 20 procent 2018, och låg 2020 på 21 procent. Andelen utsatta som svarat att de varken har positiva eller negativa erfarenheter av polisen har varierat mellan åren, från som minst 23 procent 2012 till som störst 34 procent 2016.

Totalt sett har en lika stor andel av händelserna 2020 som riktades mot kvinnor kontra män gett de förtroendevalda mycket eller ganska positiva erfarenheter av polisen (53 procent vardera) (figur 44). Samtidigt är det dock en något större andel av händelserna riktade mot män som lett till att de förtroendevalda uppger att de har mycket eller ganska negativa erfarenheter av polisen, jämfört med händelserna riktade mot kvinnor (22 respektive 19 procent).

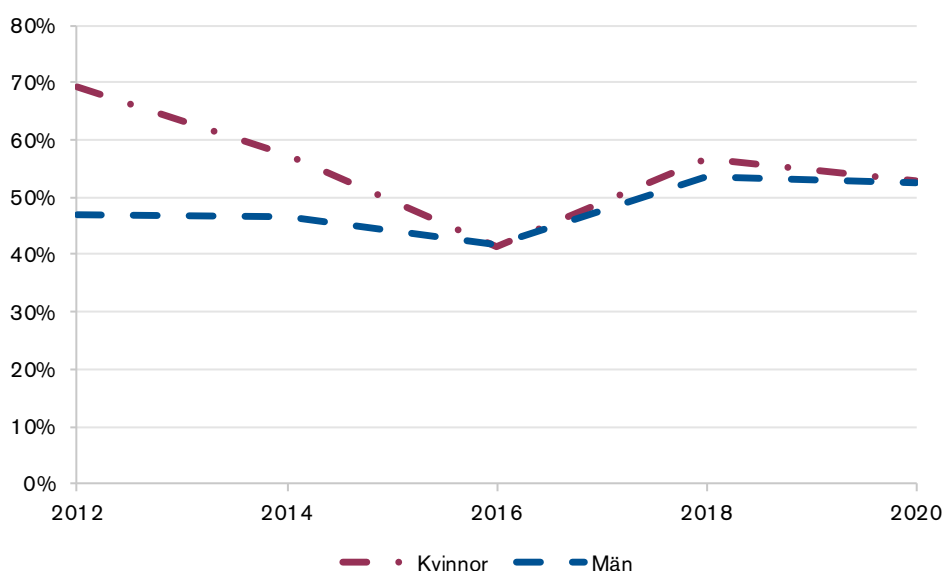
År 2012 och 2014 var det betydligt vanligare att kvinnor uppgav positiva erfarenheter av polisen jämfört med män, men sedan 2016 är denna könsskillnad inte lika framträdande (se tabell 2 i bilaga 4). Även tidigare år har det dock varit vanligare att män uppger mycket eller ganska negativa erfarenheter av polisen.

Figur 44. Fördelning (%) av erfarenheter av polisen vid händelser under 2020, bland de utsatta som varit i kontakt med polisen. Särredovisning för de förtroendevaldas kön.

Mönstret för kvinnor och män skiljer sig åt när utvecklingen över tid studeras. Andelen händelser riktade mot kvinnor från vilka de utsatta har mycket eller ganska positiva erfarenheter av polisen minskade 2012–2016, från 69 procent med positiva erfarenheter till 41 procent (figur 45). Därefter ökade andelen till 57 procent 2018, för att därefter minska till 53 procent 2020. Andelen händelser riktade mot män från vilka de utsatta har mycket eller ganska positiva erfarenheter av polisen låg på en jämn nivå 2012 och 2014 (47 procent), för att därefter minska till 42 procent 2016. Sedan ökade andelen med positiva erfarenheter till 54 procent, och stannade på ungefär samma nivå även 2020 (53 procent).

Figur 45. Andel (%) händelser där den förtroendevalda har positiva (mycket/ganska) erfarenheter av polisen under 2012–2020. Särredovisning för de förtroendevaldas kön.

Varför händelser inte polisanmäls

Utsatta förtroendevalda som uppgett att de inte polisanmälde den senaste händelsen fick uppge det främsta skälet till att detta inte gjordes. Sammantaget var den vanligaste anledningen att man inte trodde att en polisanmälan skulle leda till något, vilket uppgavs för 27 procent av händelserna som inte polisanmälades (tabell 45). Det var även vanligt att händelsen betraktades som en småsak eller bagatell eller som en del av den förtroendevaldas uppdrag (23 procent vardera). Vid 10 procent av händelserna uppgav de förtroendevalda att de själva hanterade händelsen,

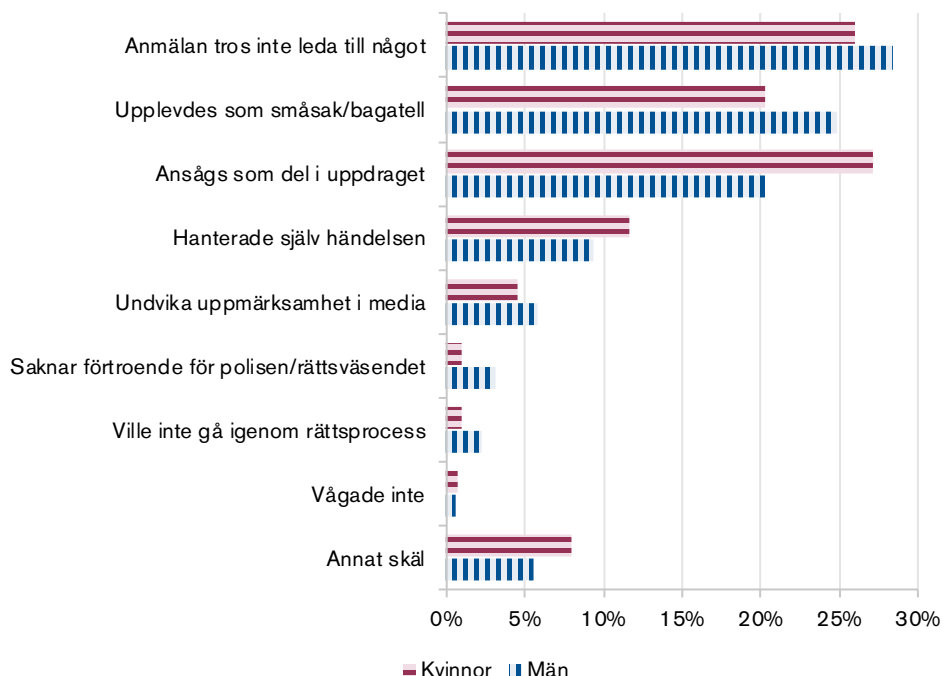
medan det främsta skälet vid 5 procent av händelserna uppgavs vara att man ville undvika uppmärksamhet i medierna. Endast i en liten andel av händelserna som inte polisanmälades uppgavs det främsta skälet vara att den förtroendevalda saknar förtroende för polisen eller rättsväsendet (2,2 procent), att man inte vill genomgå en rättsprocess (1,7 procent) eller att man inte vågar polisanmäla (0,6 procent). Mönstret har sett likadant ut även tidigare år.

Tabell 45. Fördelning (%) av skäl till att händelser under 2012–2020 inte polisanmälades.

	Andel händelser				
	2012	2014	2016	2018	2020
Anmälan tros inte leda till något	26,2	26,7	26,7	28,3	27,4
Upplevdes som småsak/bagatell	23,2	24,1	20,3	22,7	22,9
Ansågs som del i uppdraget	22,4	20,0	22,8	21,2	23,1
Hanterade själv händelsen	12,5	13,1	10,9	11,8	10,3
Undvika uppmärksamhet i media	7,2	6,5	6,9	5,4	5,2
Saknar förtroende för polisen/rättsväsendet	1,6	1,9	3,3	1,6	2,2
Ville inte gå igenom rättsprocess	1,3	1,8	2,6	2,4	1,7
Vågade inte	0,6	0,7	0,7	1,0	0,6
Annat skäl	5,0	5,2	5,6	5,5	6,5

Mönstret är relativt likartat för både kvinnor och män (figur 46). Det är dock en större andel män än kvinnor som uppger att de inte polisanmälde händelsen på grund av att de inte trodde att en polisanmälan skulle leda till något, på grund av att de betraktar händelsen som en småsak eller bagatell eller för att de saknar förtroende för polisen eller för rättsväsendet. Samtidigt är det en större andel kvinnor än män som uppger att de inte polisanmälde eftersom de betraktar händelsen som en del av sitt uppdrag eller för att de hanterade händelsen själva. Detta mönster har framkommit även tidigare år (se tabell 3 i bilaga 4).

Figur 46. Fördelning (%) av skäl till att händelser under 2020 inte polisanmälades. Särredovisning för de förtroendevaldas kön.

Annan rapportering av händelser

Förutom att vända sig till polisen finns ofta möjligheten att rapportera händelsen till en säkerhetsansvarig inom det egna partiet eller inom den politiska församlingen. Det förutsätter förstås att man redan känner till att en sådan finns och vem det är, eller att man själv tar reda på det efter att man blivit utsatt. Hur händelser hanteras kan bero på hur säkerhetsorganisationen ser ut i den politiska församlingen och inom partiet. En enkätundersökning från Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) visar att tre fjärdedelar av de svarande regionerna och kommunerna³⁹ numera har ett system för att omhänderta hot mot förtroendevalda (SKL 2019b), till skillnad från tidigare då en stor andel av framför allt kommuner, men även landsting, saknade handlingsplaner eller policydokument för att hantera hot mot förtroendevalda (SKL 2014).

³⁹ Svarsfrekvensen uppgick till 80 procent (SKL 2019b).

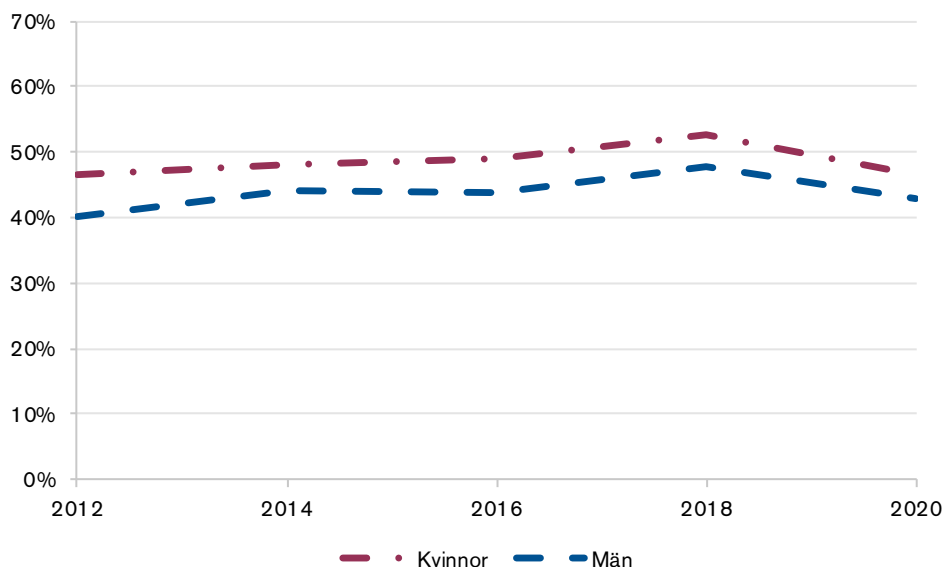
Totalt rapporterades 45 procent av händelserna 2020 till någon annan än polisen (tabell 46). Andelen händelser som rapporterats till någon annan än polisen ökade 2012–2018, från 43 procent 2012 till 50 procent 2018. Därefter minskade dock andelen till 45 procent 2020. Händelser som rör våld, skadegörelse och stöld rapporterades oftare än händelser av hot och trakasserier (57 respektive 43 procent 2020). Mönstret har sett likartat ut över tid.

Tabell 46. Andel (%) händelser under 2012–2020 som uppges ha rapporterats till någon annan än polisen. Totalt samt särredovisning för typ av händelse.

	Andel händelser				
	2012	2014	2016	2018	2020
Totalt	42,9	45,8	46,0	49,8	44,5
Hot och trakasserier	41,4	43,4	44,5	47,4	42,9
Våld, skadegörelse och stöld	53,2	57,3	54,9	62,1	57,3

En större andel av händelserna 2020 som riktades mot kvinnor uppges ha rapporterats till någon annan än polisen, jämfört med motsvarande andel bland händelser riktade mot män (47 respektive 43 procent) (figur 47). Detta gäller både för händelser som rör hot och trakasserier, och händelser som rör våld, skadegörelse och stöld (se tabell 4 i bilaga 4). Utvecklingen över tid är likartad för både kvinnor och män, och även samtliga tidigare år har det varit en större andel händelser som riktas mot kvinnor som uppges ha blivit rapporterade till någon annan än polisen.

Figur 47. Andel (%) händelser under 2012–2020 som uppges ha rapporterats till någon annan än polisen. Särredovisning för de förtroendevaldas kön.

Totalt har 43 procent av händelserna som rapporterats till någon annan än polisen rapporterats till en säkerhetsansvarig inom den politiska församlingen, medan 42 procent rapporterats till en säkerhetsansvarig inom det egna partiet (se tabell 4 i bilaga 4). Vidare har 27 procent av händelserna som rapporterats blivit rapporterade till ordföranden i fullmäktige eller liknande medan 17 procent blivit rapporterade till en personalchef eller liknande. Mönstret är likartat för både kvinnor och män.

Att både polisanmäla och rapportera till annan än polisen

Hur ser då benägenheten ut att både polisanmäla och rapportera till någon annan än polisen? Detta är intressant att studera eftersom det kan ligga nära till hands att anta att de som inte polisanmält händelsen åtminstone har rapporterat den till någon säkerhetsansvarig inom partiet eller inom den politiska församlingen, som sedan bedömer om händelsen ska polisanmännas eller inte.

Resultaten visar dock att hälften (50 procent) av de förtroendevalda som blev utsatta under 2020 varken polisanmälde eller rapporterade den senaste händelsen (tabell 47). Andelen som rapporterade utan att polisanmäla händelsen var 30 procent, medan 13 procent både rapporterade och polisanmälde händelsen. Endast 3,3 procent polisanmälde utan att även

rapportera till någon annan än polisen. Samma mönster har framkommit även tidigare år.

Det är en något större andel händelser som riktats mot män som varken polisanmälts eller rapporterats till någon annan än polisen jämfört med motsvarande andel för kvinnor (52 respektive 48 procent). Samtidigt är det en ungefär lika stor andel händelser riktade mot kvinnor som både blivit polisanmälda och rapporterade till någon annan än polisen, som motsvarande andel för män (13 respektive 12 procent).

Tabell 47. Andel (%) händelser som polisanmälts eller ej, respektive även rapporterats till annan än polisen eller ej, under 2020. Totalt, samt särredovisning för de förtroendevaldas kön.

	Andel händelser totalt		Andel händelser riktade mot kvinnor		Andel händelser riktade mot män	
	Ej		Ej		Ej	
	rapporterat	Rapporterat	rapporterat	Rapporterat	rapporterat	Rapporterat
Ej polisanmält	49,9	29,9	47,7	31,7	51,7	28,5
Polisanmält	3,3	12,5	3,5	12,7	3,2	12,4

Stöd och säkerhetsåtgärder

I detta kapitel redovisas hur vanligt det är att förtroendevalda i Sverige uppger att de haft behov av stöd och hjälp, och i vilken utsträckning de fått stöd och hjälp. Behovet av stöd och hjälp kan variera beroende på vem som har utsatts, vad personen har utsatts för och vem som är förövaren (Brå 2008). Det redovisas även vem eller vilka som detta stöd kommit från, och vilka eventuella säkerhetsåtgärder som vidtagits.

I kapitlet redovisas även andelen förtroendevalda som saknar kännedom om ifall det finns en handlingsplan för politiskt förtroendevaldas utsatthet för trakasserier, hot eller våld, och andelen som saknar kännedom om ifall det finns någon säkerhetsansvarig inom det egna partiet eller inom den politiska församlingen som de kan vända sig till vid utsatthet för trakasserier, hot eller våld.

Mer detaljerade resultat gällande stöd och säkerhetsåtgärder samt kännedom om handlingsplan och säkerhetsansvarig för samtliga utsatta förtroendevalda, och uppdelat på kvinnor och män, återfinns i tabellerna 1–3 i bilaga 5.

Vid jämförelser över tid är det viktigt att ha i åtanke att vissa av de undersökta åren är valår, medan vissa år är mellanliggande år. Det är också viktigt att komma ihåg att undersökningen studerar utsattheten bland förtroendevalda i Sveriges politiska församlingar, och att sammansättningen i dessa politiska församlingar är föränderlig över tid.

Kännedom om säkerhetsansvarig och handlingsplan

Samtliga förtroendevalda i undersökningen tillfrågades om det finns någon handlingsplan för politiskt förtroendevaldas utsatthet för trakasserier, hot eller våld. De tillfrågades också om det finns någon säkerhetsansvarig inom det egna partiet eller inom den politiska församlingen som de kan vända sig till vid utsatthet för trakasserier, hot eller våld.

En femtedel av de förtroendevalda (20 procent) svarade att de inte visste om det finns en handlingsplan eller inte, medan 16 procent uppgav att de inte visste om det finns en säkerhetsansvarig att vända sig till (tabell 48). Både andelen förtroendevalda som saknar kännedom om handlingsplan och

andelen som saknar kännedom om säkerhetsansvarig har minskat successivt över tid.

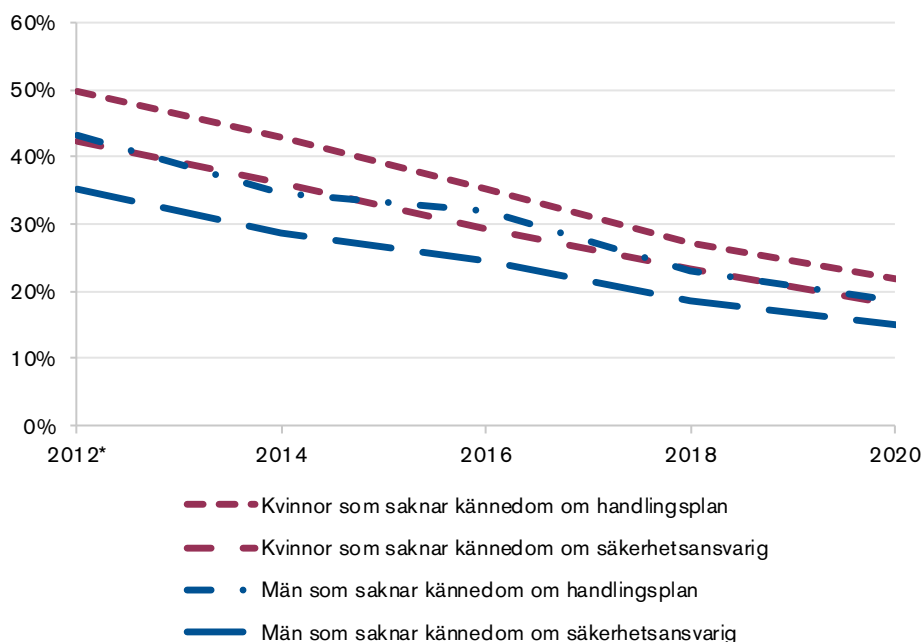
Tabell 48. Andel (%) förtroendevalda som uppger att de saknar kännedom om eventuell handlingsplan samt säkerhetsansvarig att vända sig till under 2012–2020.

	Andel av samtliga förtroendevalda				
	2012*	2014	2016	2018	2020
Saknar kännedom om handlingsplan	46,0	38,2	33,4	25,0	20,0
Saknar kännedom om säkerhetsansvarig	38,2	31,9	26,5	20,6	16,3

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan andelarna bland förtroendevalda för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

Det är en större andel kvinnor som uppger att de saknar kännedom både om handlingsplan och om säkerhetsansvarig, jämfört med andelen män (22 respektive 18 procent av kvinnorna uppger detta, jämfört med 19 respektive 15 procent av männen) (figur 48). Denna könsskillnad har framkommit även tidigare år.

Figur 48. Andel (%) förtroendevalda som uppger att de saknar kännedom om eventuell handlingsplan respektive säkerhetsansvarig att vända sig till under 2012–2020. Särredovisning för de förtroendevaldas kön.

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan andelarna bland förtroendevalda för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

Stöd och hjälp

Utsatta förtroendevalda tillfrågades i vilken utsträckning de haft behov av stöd eller hjälp i samband med händelsen. Vid majoriteten (66 procent) av händelserna kände de utsatta inget behov alls av stöd eller hjälp, medan de vid 26 procent av händelserna kände ett mycket litet eller ganska litet behov (se tabell 2 i bilaga 5). Totalt uppges det dock vid 9 procent av händelserna att de utsatta kände ett ganska stort eller mycket stort behov av stöd eller hjälp. Mönstret har sett likartat ut även tidigare år.

Det är en större andel av händelserna som riktades mot kvinnor än mot män som lett till att de utsatta uppger att de haft behov av stöd och hjälp. År 2020 uppgavs ett mycket eller ganska stort behov av stöd och hjälp vid 11 procent av händelserna riktade mot kvinnor, och vid 7 procent av händelserna riktade mot män. Även tidigare år har denna könsskillnad framkommit.

Vid 44 procent av händelserna för vilka de utsatta hade ett mycket eller ganska stort behov av stöd eller hjälp uppger de utsatta att de fått det stöd och den hjälp som motsvarar behovet (tabell 49). Vid en tredjedel (33 procent) av händelserna för vilka de utsatta hade ett mycket eller ganska stort behov av stöd eller hjälp uppges att de fått stöd i liten utsträckning, medan det vid knappt en fjärdedel (23 procent) av händelserna uppges att de inte fått något stöd alls.

Det är en större andel av utsatta män med stort behov av stöd eller hjälp som uppger att de inte fått något stöd alls, jämfört med andelen kvinnor (29 respektive 18 procent).

Tabell 49. Andel (%) händelser där de förtroendevalda uppger att de fått stöd och hjälp som motsvarade deras behov under 2020. Totalt, samt särredovisning för de förtroendevaldas kön.

Behov av stöd	Fått stöd (i vilken utsträckning)			
	Stor (mycket/ganska)	Liten (mycket/ganska)	Inte alls	Andel totalt
Samtliga				
Stort (mycket/ganska)	43,9	32,9	23,1	100,0
Litet (mycket/ganska)	25,7	47,9	26,4	100,0
Inte alls	6,4	9,0	84,6	100,0
Kvinnor				
Stort (mycket/ganska)	48,4	33,7	17,9	100,0
Litet (mycket/ganska)	26,6	49,3	24,1	100,0
Inte alls	8,7	8,7	82,6	100,0
Män				
Stort (mycket/ganska)	38,5	32,1	29,5	100,0
Litet (mycket/ganska)	24,6	46,3	29,1	100,0
Inte alls	4,9	9,3	85,8	100,0

Totalt uppger 60 procent av de som fått stöd eller hjälp att de har fått det från en annan förtroendevald, medan 35 procent uppger att de fått stödet från partiorganisationen (se tabell 2 i bilaga 5). Det är också relativt vanligt att man får stöd från en partner, anhörig eller vän eller från en säkerhetsansvarig (31 procent vardera). Fördelningen har sett ungefär likadan ut även tidigare år.

Säkerhetsåtgärder

Säkerhetsåtgärder kan vidtas för att förhindra utsatthet, men också för att öka tryggheten. Det kan röra sig om åtgärder som vidtas av de utsatta själva, men det kan också vara sådana som vidtas av polisen eller en säkerhetsansvarig.

Totalt uppger knappt var fjärde (23 procent) förtroendevald som utsattes under 2020 att säkerhetsåtgärder vidtogs (tabell 50). Andelen som uppgav detta var mindre 2012 (19 procent), men har därefter legat på ungefär samma nivå som 2020, bortsett från 2018 då 27 procent av de som utsattes uppgav att säkerhetsåtgärder vidtagits.

Av de som utsattes 2020 uppgav 28 procent av kvinnorna och 20 procent av männen att någon form av säkerhetsåtgärder vidtagits (se tabell 3 i bilaga 5). Även 2016 och 2018 var andelen större bland kvinnor än bland män, medan det motsatta förhållandet rådde 2012 och 2014.

Tabell 50. Andel (%) av utsatta förtroendevalda som uppger att det vidtagits säkerhetsåtgärder till följd av utsattheten under 2012–2020. Totalt, samt särredovisning för typ av säkerhetsåtgärd.

	Andel av utsatta förtroendevalda				
	2012*	2014	2016	2018	2020
Totalt	18,8	22,1	22,8	26,8	23,2
Ändrat rutiner och beteende	10,5	11,4	12,0	13,0	13,8
Fått information om säkerhet/försiktighet	7,8	10,4	9,5	14,0	8,7
Fått nytt hemligt telefonnummer	1,5	0,8	1,0	0,7	0,8
Fått/skaffat överfallslarm	2,5	2,2	2,9	2,0	2,9
Fått skyddade personuppgifter	.	0,3	0,1	0,1	0,4
Bytt bostad	0,5	0,8	0,2	0,1	0,4
Ansökt om kontaktförbud	0,3	0,4
Andra säkerhetsåtgärder	6,4	7,4	7,5	7,2	7,7

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan andelarna bland förtroendevalda för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningsförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

(.) Observationer saknas, d.v.s. antalet är 0.

(..) Uppgift ej tillgänglig.

De vanligaste åtgärderna var att de utsatta ändrade sina rutiner eller sitt beteende (14 procent) och att de fick information om säkerhet och försiktighet (9 procent). En mindre andel av de utsatta uppgav att de fick, eller själva skaffade, ett överfallslarm (2,9 procent). Det är mer ovanligt att

den utsatta byter till hemligt telefonnummer, får skyddade personuppgifter, byter bostad eller ansöker om kontaktförbud. Totalt uppgav 8 procent av de utsatta att det vidtogs andra säkerhetsåtgärder än de som nämnts ovan.

Då det endast är ett fåtal utsatta som uppger att de mer känsliga typerna av säkerhetsåtgärder vidtagits särredovisas inte kön för de olika typerna av säkerhetsåtgärder.

Referenser

Brottsförebyggande rådet, Brå (2005). *Otillåten påverkan riktad mot myndighetspersoner*. Rapport 2005:18. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2008). *Otillåten påverkan mot brottsoffer och vittnen*. Rapport 2008:8. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2009a). *Polisens möte med organiserad brottslighet*. Rapport 2009:7. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2009b). *Otillåten påverkan mot åklagare och domare*. Rapport 2009:13. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2012). *Politikernas trygghetsundersökning 2012. Förtroendevaldas utsatthet och oro för hot, våld och trakasserier*. Rapport 2012:14. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2014a). *Politikernas trygghetsundersökning 2013. Utsatthet och oro för trakasserier, hot och våld*. Rapport 2014:9. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2014b). *Att förhindra och hantera incidenter mot förtroendevalda*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2014c). *Politikernas trygghetsundersökning 2012–2013. Fördjupning*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2015). *Politikernas trygghetsundersökning 2015. Förtroendevaldas utsatthet under valåret 2014*. Rapport 2015:23. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2016). *Otillåten påverkan mot myndighetspersoner*. Rapport 2016:13. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2017). *Politikernas trygghetsundersökning 2017. Förtroendevaldas utsatthet och oro för trakasserier, hot och våld 2016*. Rapport 2017:9. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2018). *Kvinnors och mäns utsatthet som politiker*. Kortanalys 4/2018. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2019a). *Politikernas trygghetsundersökning 2019*. Rapport 2019:15. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2019b). *Tystnadskulturer*. Rapport 2019:10. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2021a). *Politikernas trygghetsundersökning 2021. Teknisk rapport*. Rapport 2021:14. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2021b). *Nationella trygghetsundersökningen (NTU) 2021*. Rapport 2021:11. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Proposition 2018/19:154. *Brott mot förtroendevalda*. Stockholm: Justitiedepartementet.

Regeringen (2011). *Handlingsplan för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism*. Regeringens skrivelse 2011/12:44. Stockholm: 2011.

Regeringen (2017). *Till det fria ordets försvar – åtgärder mot utsatthet för hot och hat bland journalister, förtroendevalda och konstnärer*. Stockholm: 2017.

Statens offentliga utredningar, SOU (2006). *Jakten på makten*. SOU 2006:46. Betänkande av Kommittén om hot och våld mot förtroendevalda. Stockholm: Fritzes.

Statistiska centralbyrån, SCB (2002). MIS 2002:3. *Personer med utländsk bakgrund. Riktlinjer för redovisning i statistiken*. Örebro: Statistiska centralbyrån.

Statistiska centralbyrån, SCB (2020). *Förtroendevalda i kommuner och regioner 2019. Demokratistatistik rapport 26*. Stockholm: Sveriges Kommuner och Regioner.

Sveriges Kommuner och Landsting, SKL (2012). *Om mutor och jäv. Vägledning för anställda inom kommuner, landsting och regioner*. Stockholm: Sveriges Kommuner och Landsting.

Sveriges Kommuner och Landsting, SKL (2014). *Hot och våld mot förtroendevalda. En skrift inom demokratiområdet*. Stockholm: Sveriges Kommuner och Landsting.

Sveriges Kommuner och Landsting, SKL (2016). *Kommungruppsindelning 2017*. Stockholm: Sveriges Kommuner och Landsting.

Sveriges Kommuner och Landsting, SKL (2019a). *Så styrs en kommun*. Hämtat från Sveriges Kommuner och Landstings webbplats: <https://skr.se/demokratiledningstyrning/politiskstyrningfortroendevalda/kommunaltselfstyresastyrskommunenochregionen/sastyrskommunen.735.html>. Publicerat den 22 mars 2021. Hämtat den 13 september 2021.

Sveriges Kommuner och Landsting, SKL (2019b). *Hot och hat mot förtroendevalda. Enkätundersökning 2018*. Stockholm: Sveriges Kommuner och Landsting.

Säkerhetspolisen, Säpo (2009). *Otillåten påverkan mot medier*. Stockholm: Författningsskydds enheten, Säkerhetspolisen.

Säkerhetspolisen, Säpo (2018). *Personlig säkerhet*. Stockholm: Säkerhetspolisen.

Bilageförteckning

Bilaga 1	Tabeller gällande utsatthet bland förtroendevalda.....	125
Bilaga 2	Tabeller gällande oro bland förtroendevalda.....	139
Bilaga 3	Tabeller gällande konsekvenser av utsatthet och oro.....	141
Bilaga 4	Tabeller gällande polisanmälan och annan rapportering	143
Bilaga 5	Tabeller gällande stöd och säkerhetsåtgärder	145

Bilaga 1 Tabeller gällande utsatthet bland förtroendevalda

Tabell 1. Andel (%) förtroendevalda som uppger att de utsattes under 2012–2020. Totalt, samt särredovisning för de förtroendevaldas kön, ålder och svensk/utländsk bakgrund.

	Andel av samtliga förtroendevalda					Kvinnor					Män				
	2012*	2014	2016	2018	2020	2012*	2014	2016	2018	2020	2012*	2014	2016	2018	2020
Totalt	19,6	29,9	27,6	32,6	26,0	20,1	29,6	27,7	33,6	27,5	19,3	30,1	27,6	31,7	24,8
Ålder															
29 år och yngre	40,0	50,4	39,7	44,3	39,0	36,3	45,2	33,1	37,6	47,0	43,3	54,1	44,6	49,0	35,0
30–39 år	28,2	38,7	37,5	41,3	37,9	26,4	38,9	40,2	46,2	40,7	29,6	38,5	35,3	37,0	35,7
40–49 år	28,2	35,1	36,5	42,4	35,2	29,4	33,9	37,8	44,3	38,9	27,2	36,1	35,4	40,8	32,2
50–59 år	22,1	28,9	30,5	33,8	29,6	22,5	28,5	29,0	33,2	28,9	21,8	29,2	31,7	34,2	30,2
60–69 år	15,6	21,4	20,3	23,9	19,3	15,3	21,9	20,2	24,5	19,8	15,8	21,1	20,5	23,5	19,0
70 år och äldre	9,9	16,5	14,5	17,5	12,6	9,4	12,3	12,9	16,5	13,4	10,1	18,7	15,5	18,1	12,2
Svensk/utländsk bakgrund¹															
Svensk bakgrund	19,3	29,5	27,2	31,8	25,6	19,6	29,2	27,8	33,2	27,2	19,1	29,7	26,9	30,8	24,5
Utländsk bakgrund	23,3	34,8	31,7	39,9	29,1	24,6	32,7	27,9	38,9	30,1	22,0	36,7	35,4	41,0	28,1

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan siffror för resterande år presenteras viktade.

För mer information om viktningförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

¹ Personer med utländsk bakgrund definieras som personer som är utrikesfödda, eller inrikes födda med två utrikesfödda föräldrar. Personer med svensk bakgrund definieras som personer som är födda i Sverige med minst en inrikes född förälder.

Tabell 2. Andel (%) av utsatta förtroendevalda som uppger att de utsattes 1 gång, 2–5 gånger respektive 6 gånger eller fler, under 2012–2020. Totalt, samt särredovisning för de förtroendevaldas kön.

	Utsatta 2012*			Utsatta 2014			Utsatta 2016			Utsatta 2018			Utsatta 2020		
	1 gång	2–5 gånger	6 gånger eller fler	1 gång	2–5 gånger	6 gånger eller fler	1 gång	2–5 gånger	6 gånger eller fler	1 gång	2–5 gånger	6 gånger eller fler	1 gång	2–5 gånger	6 gånger eller fler
Samtliga															
Andel av utsatta förtroendevalda	19,8	52,9	27,3	18,8	50,9	30,3	15,2	50,6	34,2	15,3	50,8	33,9	13,6	52,0	34,4
Andel av samtliga händelser	2,1	18,4	79,5	2,4	20,8	76,8	1,5	15,9	82,7	1,5	15,6	83,0	1,3	17,1	81,6
Kvinnor															
Andel av utsatta förtroendevalda	19,7	53,7	26,6	19,6	52,4	28,0	15,1	48,1	36,8	13,7	50,8	35,5	14,7	50,1	35,2
Andel av samtliga händelser	2,2	19,9	77,9	2,3	19,5	78,2	1,6	16,9	81,5	1,4	16,8	81,8	1,6	18,6	79,8
Män															
Andel av utsatta förtroendevalda	19,8	52,3	27,9	18,2	49,7	32,1	15,3	52,4	32,3	16,6	50,8	32,6	12,6	53,6	33,8
Andel av samtliga händelser	2,1	17,4	80,6	2,5	22,0	75,5	1,4	15,3	83,3	1,5	14,7	83,8	1,1	16,2	82,7

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan siffror för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

Tabell 3. Andel (%) förtroendevalda som uppger att de utsattes under 2012–2020. Totalt, samt särredovisning för de förtroendevaldas kön och partitillhörighet.

	Andel av samtliga förtroendevalda					Kvinnor					Män				
	2012*	2014	2016	2018	2020	2012*	2014	2016	2018	2020	2012*	2014	2016	2018	2020
Totalt	19,6	29,9	27,6	32,6	26,0	20,1	29,6	27,7	33,6	27,5	19,3	30,1	27,6	31,7	24,8
Parti															
C	17,8	22,8	19,8	26,3	24,6	18,0	23,3	21,9	29,7	26,6	17,6	22,3	18,0	23,2	22,7
KD	17,1	26,3	20,5	22,4	24,3	16,7	28,4	19,3	25,6	28,0	17,3	24,7	21,4	20,1	21,9
L	17,3	31,4	26,4	32,5	27,2	19,9	33,3	25,9	35,5	27,0	15,4	30,0	26,9	30,1	27,3
M	20,1	32,5	26,0	30,5	27,1	22,6	33,5	26,9	30,8	27,2	18,7	31,9	25,4	30,3	27,0
MP	25,6	28,3	33,1	38,7	32,7	30,1	29,5	33,2	39,8	40,5	21,6	27,1	32,9	37,5	23,6
S	17,7	25,0	26,2	32,4	23,8	17,6	25,5	25,8	32,4	23,8	17,7	24,5	26,5	32,4	23,9
SD	42,5	51,2	45,1	46,1	31,2	37,0	50,0	46,6	49,6	36,4	43,7	51,5	44,7	44,5	29,0
V	24,4	35,5	31,6	35,1	26,3	26,7	38,2	36,7	38,1	32,5	22,4	32,7	26,4	31,8	20,2
Övriga partier	13,2	24,0	23,0	23,6	20,2	8,7	23,4	29,3	24,8	20,6	15,4	24,3	19,3	22,8	20,0

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan siffror för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

Tabell 4. Andel (%) förtroendevalda som uppger att de utsattes under 2012–2020. Totalt, samt särredovisning för de förtroendevaldas kön och politisk församling.

	Andel av samtliga förtroendevalda					Kvinnor					Män				
	2012*	2014	2016	2018	2020	2012*	2014	2016	2018	2020	2012*	2014	2016	2018	2020
Totalt	19,6	29,9	27,6	32,6	26,0	20,1	29,6	27,7	33,6	27,5	19,3	30,1	27,6	31,7	24,8
Politisk församling															
Kommunfullmäktige	18,9	29,2	26,8	31,9	25,4	19,3	28,8	27,0	32,7	27,1	18,6	29,4	26,7	31,2	24,2
Regionfullmäktige	25,2	39,5	35,5	40,4	32,1	25,6	38,6	32,7	40,1	32,8	24,9	40,2	38,2	40,6	31,6
Riksdagen	59,1	67,5	68,8	71,2	67,3	56,8	66,7	67,0	74,9	65,3	60,9	68,1	70,6	67,4	69,5

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan siffror för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

Tabell 5. Andel (%) förtroendevalda som uppger att de utsattes under 2012–2020. Totalt, samt särredovisning för de förtroendevaldas kön och uppdrag.

	Andel av samtliga förtroendevalda					Kvinnor					Män				
	2012*	2014	2016	2018	2020	2012*	2014	2016	2018	2020	2012*	2014	2016	2018	2020
Totalt	19,6	29,9	27,6	32,6	26,0	20,1	29,6	27,7	33,6	27,5	19,3	30,1	27,6	31,7	24,8
Uppdrag															
Fullmäktige	18,8	29,7	27,2	32,2	25,1	19,6	29,4	27,3	32,8	26,5	18,2	30,0	27,2	31,8	24,0
Styrelse	24,3	34,7	34,0	38,4	33,2	26,9	34,8	33,9	39,1	35,9	22,6	34,7	34,0	37,9	31,3
Nämnd eller motsvarande¹															
Hälsa- & sjukvård	22,4	34,3	32,0	39,7	32,2	23,0	31,3	34,2	39,5	34,5	21,9	37,1	29,9	40,0	29,7
Kultur & fritid	17,8	31,0	28,4	35,9	24,7	19,0	28,3	24,4	35,1	23,4	16,8	33,2	31,6	36,5	25,7
Plan & bygg	18,8	28,5	27,1	29,9	23,4	22,3	25,5	27,1	30,1	23,7	17,3	29,8	27,1	29,8	23,3
Social	19,9	31,1	28,0	33,9	29,0	19,5	29,5	27,6	34,4	29,9	20,5	33,1	28,6	33,2	27,9
Teknisk	19,5	33,0	28,6	33,6	23,2	24,5	32,4	31,3	34,5	23,4	17,2	33,3	27,4	33,3	23,1
Utbildning	20,6	29,4	29,0	33,8	27,0	21,3	29,8	29,1	36,2	29,8	20,0	29,1	28,9	31,5	24,3

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan siffror för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

¹ Då respondenterna består av ledamöter i fullmäktige kan resultatet för nämnderna endast i viss mån generaliseras till samtliga politiker inom nämnden.

Tabell 6. Andel (%) förtroendevalda som uppger att de utsattes under 2012–2020. Totalt, samt särredovisning för de förtroendevaldas kön, position samt förtroendeuppdragets omfattning.

	Andel av samtliga förtroendevalda					Kvinnor					Män				
	2012*	2014	2016	2018	2020	2012*	2014	2016	2018	2020	2012*	2014	2016	2018	2020
Totalt	19,6	29,9	27,6	32,6	26,0	20,1	29,6	27,7	33,6	27,5	19,3	30,1	27,6	31,7	24,8
Position															
Ordförande	30,7	39,5	38,7	43,1	38,2	36,7	45,0	42,8	46,0	39,9	27,7	36,3	35,8	41,1	36,9
1:a vice ordförande	22,6	32,7	30,9	34,7	26,9	24,4	32,6	32,8	39,7	26,6	21,4	32,8	29,5	31,1	27,1
Ordinarie ledamot	18,4	29,6	27,1	32,4	25,3	19,0	28,8	26,4	32,6	27,0	17,9	30,2	27,7	32,2	24,0
Ersättare	16,5	27,4	24,6	29,1	24,2	16,4	27,9	24,3	30,0	25,9	16,6	27,0	24,8	28,5	22,8
Förtroendeuppdragets omfattning¹															
Heltid	52,3	57,6	53,4	61,6	53,4	61,8	60,5	53,3	63,5	53,6	46,1	55,4	53,6	60,2	53,3
Deltid	27,8	34,7	34,6	40,5	31,5	31,3	38,1	36,7	45,4	34,1	25,8	32,6	33,1	36,7	29,7
Fritid	12,9	24,3	20,2	25,9	18,2	12,8	23,3	19,7	26,2	19,2	13,1	25,2	20,6	25,6	17,5

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan siffror för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

¹ I denna redovisning ingår enbart förtroendevalda i kommun- och regionfullmäktige.

Tabell 7. Andel (%) förtroendevalda i kommun- och regionfullmäktige som uppger att de utsattes under 2012–2020. Totalt, samt särredovisning för de förtroendevaldas kön och kommungrupp.

	Andel av samtliga förtroendevalda					Kvinnor					Män				
	2012*	2014	2016	2018	2020	2012*	2014	2016	2018	2020	2012*	2014	2016	2018	2020
Hela landet	19,6	29,9	27,6	32,6	26,0	20,1	29,6	27,7	33,6	27,5	19,3	30,1	27,6	31,7	24,8
Kommungrupp															
Storstäder	39,1	60,2	52,3	53,4	47,2	46,0	57,0	50,2	53,5	49,5	32,3	63,6	54,4	53,3	45,0
Pendlingskommun nära storstad	17,7	33,4	31,5	39,0	30,2	18,7	31,8	31,5	41,0	31,9	16,9	34,6	31,4	37,5	28,9
Större stad	25,4	37,6	32,1	40,9	32,1	29,6	33,2	30,5	43,3	35,4	22,1	41,0	33,4	38,8	29,5
Pendlingskommun nära större stad	16,3	25,8	23,0	26,7	20,8	14,6	24,8	24,1	25,5	23,5	17,4	26,5	22,2	27,5	18,7
Lågpendlingskommun nära större stad	16,0	26,2	22,7	27,3	24,4	15,5	28,3	22,3	29,9	26,0	16,3	24,6	23,0	25,3	23,2
Mindre stad/tätort	23,1	33,4	30,6	33,9	25,1	21,3	35,1	31,9	33,1	24,6	24,4	32,0	29,5	34,6	25,5
Pendlingskommun nära mindre stad/tätort	15,5	21,6	22,1	28,9	21,4	16,4	22,1	22,5	30,7	22,8	14,9	21,3	21,9	27,5	20,4
Landsbygdskommun	18,9	24,9	26,3	24,7	23,3	16,0	23,2	23,9	23,6	22,2	21,0	26,2	28,2	25,6	24,1
Landsbygdskommun med besöksnäring	18,4	22,4	21,3	28,1	23,0	23,2	23,4	22,4	33,4	24,3	14,8	21,7	20,5	24,1	21,9

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan siffror för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

Tabell 8. Andel (%) förtroendevalda i kommun- och regionfullmäktige som uppger att de utsattes under 2012–2020. Totalt, samt särredovisning för de förtroendevaldas kön och län.

	Andel av samtliga förtroendevalda					Kvinnor					Män				
	2012*	2014	2016	2018	2020	2012*	2014	2016	2018	2020	2012*	2014	2016	2018	2020
Hela landet	19,6	29,9	27,6	32,6	26,0	20,1	29,6	27,7	33,6	27,5	19,3	30,1	27,6	31,7	24,8
Län															
Stockholm	22,6	38,3	35,8	44,2	35,6	27,4	38,3	37,7	46,8	38,4	18,8	38,3	34,4	42,0	33,2
Uppsala	15,1	33,6	26,8	32,9	22,9	16,2	34,8	27,6	36,2	28,5	14,2	32,7	26,1	30,3	18,9
Södermanland	17,3	29,5	23,2	30,4	18,9	19,8	26,8	24,1	30,5	22,6	15,2	31,6	22,5	30,4	15,8
Östergötland	16,6	22,9	21,0	25,1	19,5	14,7	27,1	18,3	26,8	22,0	17,8	20,1	22,8	23,7	17,7
Jönköping	14,5	25,4	23,1	23,9	19,9	11,4	18,1	18,7	21,3	22,3	16,3	30,4	26,1	25,9	18,3
Kronoberg	17,5	25,5	26,0	27,9	29,6	16,7	23,2	23,7	33,3	33,7	18,1	27,2	27,8	24,2	26,9
Kalmar	19,3	25,9	27,4	30,8	25,4	15,9	24,9	25,9	32,8	25,2	21,3	26,6	28,6	29,2	25,6
Gotland	26,7	34,0	38,0	43,5	36,1	18,2	45,1	51,9	51,1	39,5	34,8	26,6	25,3	37,7	33,9
Blekinge	27,6	37,2	38,8	39,1	37,3	32,5	45,6	36,8	33,4	35,3	23,7	30,9	40,4	44,1	38,9
Skåne	22,8	34,4	31,0	34,1	27,1	19,0	31,2	33,5	32,3	29,1	25,2	36,6	29,4	35,2	25,9
Halland	14,4	21,9	27,6	27,5	24,1	12,7	20,2	26,4	26,5	23,2	15,7	23,2	28,7	28,4	24,9
Västra Götaland	18,7	29,1	27,1	33,5	24,4	19,3	30,0	26,2	36,1	24,4	18,2	28,4	27,8	31,6	24,3
Värmland	13,8	21,0	22,9	26,1	23,9	13,6	15,7	24,7	24,5	19,8	13,9	25,3	21,3	27,5	27,2
Örebro	18,3	29,0	20,4	26,7	26,0	25,2	32,7	18,6	29,9	23,4	13,0	25,9	22,0	24,1	28,3
Västmanland	16,4	28,1	25,1	34,1	30,5	22,5	32,9	31,6	43,7	39,8	11,7	24,1	19,8	26,5	21,6
Dalarna	16,1	26,0	24,1	28,3	21,1	18,3	25,6	26,6	32,4	26,3	14,5	26,3	22,2	25,2	17,1
Gävleborg	20,6	32,9	29,3	35,4	25,1	22,3	28,2	24,7	34,4	23,9	19,5	36,8	33,6	36,3	25,9
Västernorrland	18,8	25,9	25,7	29,1	18,1	15,7	21,9	22,1	29,7	21,3	21,2	29,1	29,0	28,6	15,7
Jämtland	21,2	29,4	26,0	39,2	29,5	17,0	31,9	25,6	34,7	34,5	25,2	27,7	26,4	43,2	25,3
Västerbotten	20,2	24,8	24,9	32,6	25,1	20,3	23,6	23,7	28,3	22,9	20,0	25,6	25,8	36,8	27,0
Norrbotten	20,9	30,7	30,8	29,2	25,0	21,3	35,6	34,0	32,1	24,5	20,6	26,8	28,0	26,6	25,4

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan siffror för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

Tabell 9. Andel (%) förtroendevalda i kommun- och regionfullmäktige som uppger att de utsattes under 2012–2020. Totalt, samt särredovisning för de förtroendevaldas kön och polisregion.

	Andel av samtliga förtroendevalda					Kvinnor					Män				
	2012*	2014	2016	2018	2020	2012*	2014	2016	2018	2020	2012*	2014	2016	2018	2020
Hela landet	19,6	29,9	27,6	32,6	26,0	20,1	29,6	27,7	33,6	27,5	19,3	30,1	27,6	31,7	24,8
Polisregion															
Bergslagen	15,9	25,1	22,7	27,1	23,4	18,5	24,1	23,7	28,8	23,2	13,9	25,9	21,8	25,7	23,6
Mitt	17,4	31,6	27,2	34,2	26,1	20,3	31,8	27,7	37,8	31,0	15,3	31,4	26,8	31,2	22,3
Nord	20,3	27,6	27,0	32,0	24,3	19,0	28,3	26,8	30,8	25,1	21,4	27,0	27,2	33,1	23,6
Stockholm	22,9	38,1	35,9	44,1	35,6	26,9	38,6	38,6	47,0	38,4	19,6	37,7	33,9	41,7	33,2
Syd	21,9	31,7	30,4	33,1	28,3	19,6	30,2	30,9	32,7	29,7	23,3	32,8	30,1	33,4	27,3
Väst	18,1	28,0	27,2	32,6	24,3	18,3	28,6	26,2	34,6	24,2	17,9	27,6	27,9	31,1	24,4
Öst	16,0	25,5	22,3	26,0	19,5	15,1	23,9	19,9	25,8	22,3	16,6	26,7	24,0	26,2	17,4

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan siffror för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

Tabell 10. Andel (%) förtroendevalda som uppger att de utsattes under 2012–2020. Totalt, samt särredovisning för de förtroendevaldas kön, grad av aktivitet på internet/sociala medier samt i vilken utsträckning de är omskrivna/omtalade i medier respektive kända bland allmänheten.

	Andel av samtliga förtroendevalda					Kvinnor					Män				
	2012*	2014	2016	2018	2020	2012*	2014	2016	2018	2020	2012*	2014	2016	2018	2020
Totalt	19,6	29,9	27,6	32,6	26,0	20,1	29,6	27,7	33,6	27,5	19,3	30,1	27,6	31,7	24,8
Aktiv på internet/sociala medier															
Mycket stor utsträckning	56,5	62,1	60,7	65,0	59,9	62,7	64,5	61,1	68,1	60,4	51,6	60,5	60,3	62,3	59,4
Ganska stor utsträckning	36,0	43,9	43,3	48,1	42,8	36,5	44,2	42,8	52,2	45,2	35,6	43,7	43,6	45,0	40,9
Ganska liten utsträckning	21,7	25,9	25,0	29,6	25,7	24,9	25,2	26,1	30,0	27,7	19,4	26,4	24,2	29,3	24,0
Mycket liten utsträckning	14,1	18,8	15,5	20,5	16,1	12,4	18,1	13,1	18,3	16,5	15,1	19,3	17,3	22,1	15,7
Inte alls	9,2	12,9	13,1	13,8	9,7	7,9	11,2	12,7	12,5	9,3	10,2	14,2	13,4	14,7	10,0
Omskriven/omtalad i medier															
Mycket stor utsträckning	61,4	64,2	69,9	71,4	76,8	73,0	65,0	72,6	84,0	83,9	56,3	63,8	68,7	65,1	73,2
Ganska stor utsträckning	37,4	48,7	52,3	55,0	50,3	43,3	54,9	57,1	61,0	56,5	34,5	45,3	49,2	51,1	46,7
Ganska liten utsträckning	19,8	30,6	28,8	36,3	31,0	24,5	32,7	31,6	39,8	35,9	17,0	29,1	27,0	33,8	27,7
Mycket liten utsträckning	9,4	18,6	15,3	23,4	15,2	10,1	18,3	17,4	24,2	18,8	8,7	18,9	13,6	22,7	12,3
Inte alls	4,2	12,0	8,4	14,0	7,9	3,9	12,6	6,8	14,3	7,8	4,6	11,4	10,1	13,8	8,1
Känd bland allmänheten															
Mycket stor utsträckning	31,1	40,8	41,7	48,1	42,5	32,4	43,7	40,3	50,4	43,0	30,4	39,4	42,5	46,8	42,2
Ganska stor utsträckning	22,8	32,1	31,4	37,8	32,2	24,7	32,4	32,8	40,9	35,3	21,7	31,8	30,4	35,7	30,1
Ganska liten utsträckning	14,8	27,6	23,2	29,3	22,5	15,8	27,8	24,9	30,7	24,8	14,0	27,4	21,8	28,2	20,7
Mycket liten utsträckning	9,3	21,4	15,7	23,2	15,0	9,6	21,4	15,0	24,3	15,1	9,0	21,4	16,6	22,0	14,8
Inte alls	11,1	15,7	12,8	20,9	11,5	12,0	7,2	4,7	18,7	12,8	10,0	25,0	22,8	23,3	10,2

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan siffror för resterande år presenteras viktade.

För mer information om viktningförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

Tabell 11. Andel (%) förtroendevalda som uppger att de utsattes för hot och trakasserier under 2012–2020. Totalt, samt särredovisning för de förtroendevaldas kön.

	Andel av samtliga förtroendevalda					Kvinnor					Män				
	2012*	2014	2016	2018	2020	2012*	2014	2016	2018	2020	2012*	2014	2016	2018	2020
Totalt hot och trakasserier¹	19,1	28,8	26,8	31,6	25,2	19,6	28,6	27,1	33,0	26,8	18,8	29,1	26,7	30,4	24,0
Hot/påhopp via sociala medier	8,0	13,9	15,2	17,7	16,4	8,4	13,8	16,2	19,5	17,0	7,8	13,9	14,5	16,2	15,9
Hotfullt e-post	5,0	5,4	6,7	5,7	5,8	5,7	5,5	7,6	6,4	6,7	4,4	5,3	6,0	5,2	5,1
Uthängd på internet	4,8	6,3	7,1	7,6	7,2	4,7	5,5	6,9	8,2	7,3	4,9	7,0	7,3	7,1	7,2
Hotfullt uttalande öga mot öga	4,7	10,7	6,8	11,3	4,5	4,3	9,4	6,6	11,4	4,7	4,9	11,7	7,0	11,2	4,4
Hotfullt telefonsamtal	4,4	5,0	5,2	3,8	3,7	4,6	5,3	5,7	4,2	4,6	4,3	4,8	4,8	3,4	2,9
Hotfullt brev/vykort	2,5	2,8	2,8	2,3	1,8	2,7	3,0	3,0	2,3	2,2	2,3	2,7	2,6	2,3	1,6
Olovligen fotograferad/inspelad	1,4	3,8	3,1	4,7	1,9	1,6	3,2	3,3	4,3	2,0	1,2	4,3	3,0	5,1	1,9
Obehagligt besök/förföljelse	1,3	2,3	2,1	2,0	1,9	1,3	2,5	2,4	2,1	2,3	1,3	2,2	2,0	1,8	1,5
Hotfullt sms/mms	1,3	1,8	2,4	2,2	2,6	1,2	1,8	2,8	2,7	2,7	1,3	1,8	2,1	1,9	2,4
Falska anmälningar	0,8	1,1	1,3	1,3	1,1	0,6	0,9	1,2	1,0	1,0	1,0	1,3	1,4	1,5	1,1
Oönskad vara beställd i ditt namn	0,7	0,8	1,0	0,7	0,6	0,6	0,7	0,8	0,7	0,5	0,7	0,9	1,1	0,8	0,7
Kapat internetkonto (eller skapat falskt i ditt namn)	0,4	0,6	0,9	1,0	0,6	0,6	0,7	1,0	1,2	0,7	0,3	0,6	0,8	0,8	0,5
Uthängd på affisch/flygblad	0,4	0,8	0,5	0,9	0,4	0,2	0,8	0,4	0,9	0,2	0,5	0,8	0,5	0,9	0,6
Hotfull "gåva"	0,1	0,2	0,1	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,3	0,1	-	0,1	0,1	0,1	0,1
Annan hotfull händelse	2,0	3,4	2,7	2,9	1,7	2,1	3,2	2,8	2,7	2,1	1,9	3,6	2,6	3,0	1,4

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan siffror för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

¹ En förtroendevald kan ha blivit utsatt för flera av händelserna och därför ingå flera gånger i tabellen, men ingår bara en gång i den totala andelen utsatta.

(-) Observationer finns men andelen är avrundad till 0,0.

Tabell 12. Andel (%) förtroendevalda som uppger att de utsattes för våld, skadegörelse och stöld under 2012–2020. Totalt, samt särredovisning för de förtroendevaldas kön.

	Andel av samtliga förtroendevalda					Kvinnor					Män				
	2012*	2014	2016	2018	2020	2012*	2014	2016	2018	2020	2012*	2014	2016	2018	2020
Totalt våld, skadegörelse och stöld¹	2,7	6,6	4,5	6,6	3,4	2,2	5,0	3,8	5,7	3,4	3,1	7,9	5,0	7,3	3,5
Knuff eller liknande	0,8	2,3	1,5	1,9	0,9	0,5	1,5	1,2	1,7	0,7	1,0	2,9	1,8	2,1	1,0
Slag, spark eller liknande	0,1	0,6	0,3	0,3	0,1	0,1	0,3	0,1	0,2	0,1	0,2	0,7	0,3	0,5	0,1
Våld med vapen	-	0,1	-	-	-	0,1	0,1	-	.	-	-	-	0,1	0,1	-
Annan form av våld	0,5	1,3	0,9	1,7	0,7	0,6	1,0	1,0	1,9	0,8	0,4	1,5	0,8	1,6	0,5
Klotter	0,6	1,6	0,9	1,5	0,6	0,4	1,1	0,7	1,1	0,5	0,7	2,0	1,1	1,8	0,7
Anlagd brand/sprängning	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,4	0,1	0,1	0,1
Annan skadegörelse	1,3	2,7	1,8	2,4	1,7	1,1	1,9	1,4	1,7	1,7	1,4	3,3	2,1	2,9	1,7
Stöld	0,3	0,6	0,5	0,4	0,3	0,2	0,5	0,4	0,3	0,4	0,3	0,7	0,5	0,5	0,3

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan siffror för resterande år presenteras viktade.

För mer information om viktningsförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

¹ En förtroendevald kan ha blivit utsatt för flera av händelserna och därför ingå flera gånger i tabellen, men ingår bara en gång i den totala andelen utsatta.

(-) Observationer finns men andelen är avrundad till 0,0.

(.) Observationer saknas, d.v.s. antalet är 0.

Tabell 13. Andel (%) förtroendevalda som uppger att de utsattes för korruptionsförsök under 2012–2020. Totalt, samt särredovisning för de förtroendevaldas kön.

	Andel av samtliga förtroendevalda					Kvinnor					Män				
	2012*	2014	2016	2018	2020	2012*	2014	2016	2018	2020	2012*	2014	2016	2018	2020
Totalt korruptionsförsök¹	3,7	3,8	3,7	2,9	2,8	4,4	4,2	4,2	2,8	3,1	3,2	3,5	3,3	2,9	2,6
Opassande erbjudande	1,9	1,3	1,9	1,2	1,0	2,4	1,2	2,0	1,0	1,0	1,5	1,4	1,8	1,4	1,1
Vänskapskorruption	3,4	3,4	3,3	2,6	2,7	4,1	4,0	4,1	2,8	3,1	2,8	3,0	2,6	2,4	2,3

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan siffror för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

¹ En förtroendevald kan ha blivit utsatt för flera av händelserna och därför ingå flera gånger i tabellen, men ingår bara en gång i den totala andelen utsatta.

Tabell 14. Fördelning (%) av hur skrämmande den senaste händelsen under 2012–2020 upplevdes. Totalt, samt särredovisning för de förtroendevaldas kön.

	Andel händelser totalt					Andel händelser riktade mot kvinnor					Andel händelser riktade mot män				
	2012	2014	2016	2018	2020	2012	2014	2016	2018	2020	2012	2014	2016	2018	2020
Uppfattade händelsen som skrämmande															
Inte alls skrämmande	19,1	16,0	16,5	16,6	17,8	12,9	12,4	11,4	12,5	12,8	23,5	18,6	20,2	19,7	21,8
Inte särskilt skrämmande	49,7	47,3	49,9	47,0	52,5	51,7	47,3	47,7	43,0	51,4	48,3	47,2	51,4	50,1	53,4
Ganska skrämmande	25,9	31,2	27,7	30,5	24,3	28,6	33,8	32,9	37,5	29,5	24,0	29,4	24,1	25,1	20,2
Mycket skrämmande	5,3	5,5	5,8	5,9	5,4	6,8	6,5	7,9	7,0	6,4	4,2	4,8	4,3	5,1	4,7

Tabell 15. Fördelning (%) av sammanhang då händelsen inträffade, relation mellan utsatt och förövare, om den förtroendevalda tidigare blivit utsatt av samma förövare, antal förövare, förövarens kön samt förövarens ålder vid händelser under 2012–2020. Totalt, samt särredovisning för de förtroendevaldas kön.

	Andel händelser totalt					Andel händelser riktade mot kvinnor					Andel händelser riktade mot män				
	2012	2014	2016	2018	2020	2012	2014	2016	2018	2020	2012	2014	2016	2018	2020
Sammanhang då händelsen inträffade															
Aktivitet i samband med politiskt förtroendeuppdrag	..	58,0	53,8	74,8	36,4	..	59,1	63,2	76,6	45,2	..	57,3	48,5	73,5	30,8
Arbets tid, annat typ av arbete	..	6,8	8,5	4,7	8,8	..	6,3	3,9	3,9	6,5	..	7,2	11,0	5,3	10,3
Under fritiden	..	35,1	37,7	20,5	54,8	..	34,6	32,9	19,4	48,4	..	35,5	40,4	21,3	58,9
Den utsattas relation till förövaren															
Kände förövaren väl	11,4	8,7	8,8	7,5	10,7	9,6	8,8	9,8	7,0	10,7	12,7	8,7	8,0	7,9	10,7
Kände till förövaren	27,8	23,5	25,6	23,3	29,1	29,5	26,3	25,4	25,7	30,7	26,6	21,5	25,8	21,5	27,9
Kände förövaren p.g.a. tidigare utsatthet	6,7	6,1	7,0	6,9	8,5	6,1	6,3	7,6	6,8	8,0	7,0	5,9	6,5	6,9	8,9
Förövaren okänd	43,2	44,4	39,8	46,5	36,6	44,7	42,0	40,5	45,6	35,9	42,0	46,1	39,4	47,1	37,1
Vet inte	11,0	17,3	18,8	15,9	15,1	10,0	16,6	16,7	14,9	14,7	11,7	17,8	20,3	16,6	15,4
Tidigare utsatt av samma förövare som vid den senaste händelsen															
Ja	21,6	22,9	27,0	22,5	31,9	20,7	22,1	27,8	23,6	32,8	22,3	23,4	26,4	21,6	31,2
Nej	48,9	51,4	43,8	53,6	41,8	50,1	53,7	44,7	53,9	43,3	48,0	49,8	43,2	53,4	40,6
Vet inte	29,5	25,7	29,2	23,9	26,3	29,2	24,1	27,5	22,5	23,9	29,6	26,8	30,4	25,0	28,3
Antal förövare															
En	..	43,8	35,3	41,3	37,7	..	46,6	40,8	46,0	34,8	..	42,5	32,2	38,4	39,6
Två till tre	..	27,5	18,9	24,3	23,5	..	21,1	17,7	24,4	24,1	..	30,5	19,6	24,3	23,1
Fyra eller fler	..	18,8	10,6	15,0	9,0	..	17,3	10,0	14,0	9,9	..	19,5	10,9	15,7	8,4
Vet inte	..	9,9	35,3	19,3	29,8	..	15,0	31,5	15,6	31,2	..	7,5	37,4	21,7	28,9
Förövarens kön															
Man	..	58,1	55,0	55,4	51,5	..	58,6	58,5	57,9	53,1	..	57,7	52,6	53,5	50,1
Kvinna	..	8,6	8,8	9,4	9,0	..	10,6	9,4	10,6	9,9	..	7,1	8,4	8,4	8,3
Blandade kön	..	14,9	13,8	17,4	20,5	..	14,3	14,5	17,2	20,4	..	15,4	13,3	17,6	20,6
Vet inte	..	18,4	22,3	17,8	19,1	..	16,5	17,6	14,3	16,6	..	19,8	25,7	20,5	21,0
Förövarens ålder															
Yngre än 25 år	..	10,2	4,6	7,9	2,7	..	6,5	2,7	5,8	2,7	..	12,7	5,8	9,4	2,6
25–44 år	..	22,7	22,3	23,3	16,6	..	19,2	22,7	24,2	15,8	..	25,1	22,1	22,7	17,2
45–64 år	..	29,3	29,1	30,6	34,2	..	35,1	31,2	32,8	32,1	..	25,4	27,8	29,0	35,7
65 år eller äldre	..	9,2	7,9	8,9	10,7	..	10,5	8,8	8,7	12,5	..	8,3	7,3	9,1	9,5
Blandade åldrar	..	8,6	9,7	9,0	11,5	..	8,4	11,1	9,9	12,5	..	8,8	8,8	8,4	10,7

OBS: tabellen fortsätter på nästa sida.

	Andel händelser totalt					Andel händelser riktade mot kvinnor					Andel händelser riktade mot män				
	..	20,0	26,4	20,3	24,3	..	20,2	23,6	18,6	24,4	..	19,8	28,1	21,5	24,3
Vet inte	..	20,0	26,4	20,3	24,3	..	20,2	23,6	18,6	24,4	..	19,8	28,1	21,5	24,3

(..) Uppgift ej tillgänglig.

Tabell 16. Fördelning (%) av typ av förövare och förövarens grupptillhörighet vid händelser under 2012–2020. Totalt, samt särredovisning för de förtroendevaldas kön.

	Andel händelser totalt					Andel händelser riktade mot kvinnor					Andel händelser riktade mot män				
	2012	2014	2016	2018	2020	2012	2014	2016	2018	2020	2012	2014	2016	2018	2020
Typ av förövare															
Förargad medborgare	33,7	33,7	36,0	36,6	37,8	34,6	34,6	38,8	38,8	38,2	33,0	33,0	34,0	34,9	37,5
Rättshaverist	24,9	23,7	24,2	21,4	21,8	23,8	21,3	20,8	17,8	19,0	25,7	25,4	26,6	24,2	24,0
Förtroendevald annat parti	10,4	11,3	11,3	12,3	13,5	10,9	11,1	12,6	14,2	14,8	10,1	11,4	10,4	10,9	12,5
Förtroendevald eget parti	4,4	4,1	4,2	3,3	3,9	6,0	5,5	4,7	4,6	5,2	3,2	3,1	3,9	2,4	2,9
Näringsidkare	2,3	1,2	1,3	1,2	1,8	2,2	0,9	1,0	1,0	1,7	2,4	1,4	1,6	1,4	2,0
Inget av ovanstående	11,0	11,8	10,2	12,2	11,0	10,4	12,7	10,3	12,3	11,3	11,5	11,3	10,1	12,1	10,8
Vet inte	13,3	14,2	12,7	12,9	10,1	12,1	14,0	11,9	11,3	9,7	14,1	14,3	13,2	14,1	10,3
Förövarens grupptillhörighet															
Högerextremistisk/rasistisk grupp	12,3	17,4	20,5	22,3	15,3	12,6	18,8	23,5	23,7	16,6	12,1	16,5	18,4	21,1	14,4
Vänsterextremistisk grupp	6,9	14,9	9,9	12,0	9,9	4,2	7,4	5,1	7,0	5,9	8,8	20,1	13,2	15,9	13,0
Lokal aktionsgrupp bildad med anledning av särskild politisk fråga	9,4	6,6	9,2	5,4	8,8	9,8	7,0	9,2	5,8	8,2	9,1	6,4	9,2	5,0	9,4
Intresseorganisation	5,4	3,0	4,3	3,1	3,4	4,8	2,5	3,6	2,8	3,3	5,9	3,4	4,8	3,3	3,6
Kriminellt nätverk/gruppering	1,5	1,8	1,1	2,0	1,1	1,6	1,5	1,4	1,7	1,1	1,4	2,0	0,9	2,2	1,1
Miljö- eller djurrättsgrupp	1,0	0,8	0,6	0,9	1,1	0,9	0,5	0,3	0,7	0,9	1,1	0,9	0,8	1,0	1,3
Antifeministisk grupp	0,5	0,4	0,4	0,4	0,6	1,2	0,6	0,7	0,9	1,2	0,1	0,2	0,2	0,1	0,2
Annan typ av grupp	7,8	9,1	6,8
Inget av ovanstående	36,6	29,9	29,5	29,0	35,8	38,1	33,7	31,2	31,0	37,0	35,6	27,2	28,3	27,5	34,8
Vet inte	26,3	25,3	24,5	25,0	16,0	26,9	28,0	24,9	26,4	16,7	25,9	23,4	24,2	23,9	15,4

(..) Uppgift ej tillgänglig.

Tabell 17. Fördelning (%) av vad händelser under 2012–2020 förknippades med. Totalt, samt särredovisning för de förtroendevaldas kön.

	Andel händelser totalt					Andel händelser riktade mot kvinnor					Andel händelser riktade mot män				
	2012	2014	2016	2018	2020	2012	2014	2016	2018	2020	2012	2014	2016	2018	2020
Vad den utsatta förknippade händelsen med															
Ett beslut	28,0	15,4	21,6	14,7	23,1	30,4	16,9	24,8	14,7	23,7	26,4	14,4	19,4	14,8	22,6
En särskild politisk fråga	22,2	24,6	27,4	22,3	24,4	22,8	25,6	28,0	24,9	28,1	21,8	23,8	26,9	20,2	21,5
Ett uttalande/en opinionsyttring	19,2	21,7	22,1	24,5	22,1	17,3	20,3	21,4	23,6	19,8	20,6	22,7	22,6	25,1	23,8
Uppmärksamhet privatperson	14,8	15,8	13,7	14,0	14,8	13,7	14,3	11,7	12,1	13,4	15,5	16,9	15,0	15,5	16,0
Inget av ovanstående	15,7	22,4	15,2	24,5	15,6	15,7	22,9	14,0	24,7	15,0	15,7	22,1	16,1	24,4	16,1

Tabell 18. Andel (%) av utsatta förtroendevalda som uppger att det förekom något muntligt, skriftligt eller fysiskt angrepp av sexuell karaktär vid någon av händelserna under 2012–2020. Totalt, samt särredovisning för de förtroendevaldas kön.

	Andel av utsatta förtroendevalda					Kvinnor					Män				
	2012*	2014	2016	2018	2020	2012*	2014	2016	2018	2020	2012*	2014	2016	2018	2020
Händelser där det förekom muntligt, skriftligt eller fysiskt angrepp av sexuell karaktär	9,7	6,7	13,8	11,1	6,4	3,0

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan siffror för resterande år presenteras viktade.

För mer information om viktningförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

(..) Uppgift ej tillgänglig.

Tabell 19. Fördelning (%) av vad förövaren uppfattades vilja uppnå med sitt agerande vid händelser under 2012–2020. Totalt, samt särredovisning för de förtroendevaldas kön.

	Andel händelser totalt					Andel händelser riktade mot kvinnor					Andel händelser riktade mot män				
	2012	2014	2016	2018	2020	2012	2014	2016	2018	2020	2012	2014	2016	2018	2020
Vad den utsatta uppfattade att förövaren ville uppnå															
Påverka agerande/beslutsfattande	24,2	15,4	22,7	15,0	23,2	24,6	16,8	22,4	14,8	23,1	23,8	14,4	22,9	15,2	23,2
Få förtroendevald att sluta	12,5	14,6	13,8	13,0	11,4	10,3	8,3	13,2	11,0	12,3	14,0	19,0	14,1	14,6	10,7
Visa missnöje	22,9	23,6	20,9	23,4	25,5	24,6	23,4	20,8	25,6	26,1	21,6	23,7	21,1	21,7	25,0
Hämnas	4,3	3,0	3,6	2,9	2,8	4,2	3,4	3,6	2,4	3,3	4,4	2,8	3,6	3,3	2,3
Förödmjuka/förolämpa	27,4	33,4	29,7	36,6	29,2	27,0	36,4	29,2	36,4	28,2	27,6	31,3	30,0	36,8	29,9
Inget av ovanstående	3,2	3,4	2,2	2,7	2,2	4,2	4,8	3,2	3,3	2,2	2,4	2,3	1,6	2,2	2,1
Vet inte	5,6	6,6	7,1	6,3	5,8	4,9	6,8	7,6	6,5	4,8	6,1	6,5	6,7	6,2	6,6

Bilaga 2 Tabeller gällande oro bland förtroendevalda

Tabell 1. Andel (%) av samtliga förtroendevalda, respektive av utsatta förtroendevalda, som uppger att de känt oro under 2012–2020. Totalt, samt särredovisning för de förtroendevaldas kön, ålder och svensk/utländsk bakgrund.

	Andel av samtliga förtroendevalda					Kvinnor					Män				
	2012*	2014	2016	2018	2020	2012*	2014	2016	2018	2020	2012*	2014	2016	2018	2020
Oro bland samtliga förtroendevalda															
Totalt	15,5	25,8	25,3	29,7	24,5	17,0	25,5	25,8	32,2	26,2	14,5	26,1	24,8	27,8	23,2
Oro i relation till ålder															
29 år och yngre	37,6	47,8	49,2	49,7	39,5	38,8	45,9	55,3	50,0	45,6	36,7	49,3	44,8	49,5	36,6
30–39 år	26,0	36,3	41,6	46,7	39,5	25,7	37,6	43,6	53,9	47,3	26,3	35,2	40,0	40,5	33,6
40–49 år	26,1	34,2	35,0	39,2	35,5	27,3	34,4	38,3	42,1	38,9	25,0	34,0	32,4	36,6	32,7
50–59 år	16,8	23,8	25,0	31,1	27,6	18,9	21,7	23,4	32,0	26,8	15,0	25,6	26,3	30,4	28,3
60–69 år	10,5	14,5	16,0	17,2	15,9	10,7	13,6	14,8	17,3	15,8	10,3	15,1	16,9	17,2	15,9
70 år och äldre	7,2	12,1	11,6	10,8	10,3	7,4	7,4	10,1	11,0	10,6	7,1	14,6	12,5	10,8	10,2
Oro i relation till svensk/utländsk bakgrund¹															
Svensk bakgrund	14,8	24,9	24,4	28,4	23,6	16,1	24,8	25,0	31,6	25,2	13,8	25,0	24,0	26,0	22,5
Utländsk bakgrund	24,6	35,9	34,6	42,0	32,5	25,5	31,3	33,8	39,0	35,1	23,6	40,0	35,4	45,0	29,9
	Andel av utsatta förtroendevalda					Kvinnor					Män				
	2012*	2014	2016	2018	2020	2012*	2014	2016	2018	2020	2012*	2014	2016	2018	2020
Oro bland utsatta förtroendevalda															
Totalt	42,3	51,4	53,8	55,1	50,7	44,2	49,7	55,2	57,3	53,0	40,9	52,6	52,8	53,3	48,8
Oro i relation till ålder															
29 år och yngre	x	63,5	x	67,7	x	x	x	x	x	x	x	63,7	x	x	x
30–39 år	52,4	56,9	67,6	67,3	63,6	x	55,9	67,7	67,5	x	x	57,7	67,6	67,0	59,8
40–49 år	53,9	59,0	61,4	61,3	59,0	54,1	60,5	62,3	63,6	60,3	53,7	57,8	60,6	59,1	57,6
50–59 år	38,4	47,0	50,6	56,0	50,4	40,3	42,9	52,9	57,5	51,7	36,9	50,2	48,8	54,8	49,4
60–69 år	33,6	36,5	39,0	38,5	37,5	36,6	31,6	35,3	41,3	37,9	31,6	39,8	41,8	36,6	37,2
70 år och äldre	33,6	41,0	37,9	29,1	33,8	x	x	x	x	x	x	45,5	37,1	31,9	31,8
Oro i relation till svensk/utländsk bakgrund¹															
Svensk bakgrund	40,5	49,9	52,8	53,9	49,5	42,4	48,6	53,7	57,4	51,9	39,2	50,8	52,2	51,1	47,5
Utländsk bakgrund	58,3	62,9	63,1	65,0	60,4	x	56,0	x	58,2	x	x	68,6	59,5	71,3	x

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan siffror för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

¹ Personer med utländsk bakgrund definieras som personer som är utrikesfödda, eller inrikes födda med två utrikesfödda föräldrar.

OBS: tabellens
förklaringar fortsätter på
nästa sida.

Personer med svensk bakgrund definieras som personer som är födda i Sverige med minst en inrikes född förälder.
(x) Antalet respondenter som besvarat frågan är för litet (< 100) och kan därför inte redovisas.

Bilaga 3 Tabeller gällande konsekvenser av utsatthet och oro

Tabell 1. Fördelning (%) av i vilken grad de utsatta förtroendevalda uppger att deras privatliv påverkats av utsattheten under 2012–2020. Totalt, samt särredovisning för de förtroendevaldas kön.

	Andel av utsatta förtroendevalda					Kvinnor					Män				
	2012*	2014	2016	2018	2020	2012*	2014	2016	2018	2020	2012*	2014	2016	2018	2020
Påverkat privatlivet															
Ja, mycket	3,9	4,5	3,8	2,8	5,7	3,5	4,4	4,7	3,3	7,3	4,1	4,5	3,2	2,5	4,5
Ja, delvis	23,7	26,4	29,7	25,4	25,5	26,2	26,3	31,4	27,4	25,5	21,9	26,4	28,4	23,9	25,6
Nej	72,5	69,2	66,5	71,7	68,7	70,3	69,3	64,0	69,3	67,2	74,0	69,1	68,4	73,6	69,9

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan siffror för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

Tabell 2. Andel (%) av samtliga förtroendevalda, respektive av utsatta förtroendevalda, som uppger någon form av konsekvens p.g.a. utsatthet och/eller oro under 2012–2020. Totalt, samt särredovisning för de förtroendevaldas kön.

	Andel av samtliga förtroendevalda					Kvinnor					Män				
	2012*	2014	2016	2018	2020	2012*	2014	2016	2018	2020	2012*	2014	2016	2018	2020
Konsekvenser av utsatthet och oro för utsatthet bland samtliga förtroendevalda															
Uppger någon form av konsekvens	19,6	22,7	26,1	25,5	26,3	21,6	24,9	30,1	30,1	30,8	18,1	21,0	23,0	21,8	22,8
Överväganden/tvekan															
Övervägt att lämna specifikt uppdrag	5,7	6,9	8,6	8,0	9,2	7,1	7,5	10,4	9,7	11,3	4,7	6,5	7,3	6,8	7,7
Övervägt att lämna samtliga uppdrag	5,2	6,6	8,2	7,4	8,6	5,9	6,6	9,9	8,8	10,5	4,7	6,6	6,9	6,3	7,1
Tvekat inför en åtgärd eller ett beslut	8,4	8,5	10,5	9,3	9,8	9,6	9,6	12,0	10,6	12,1	7,5	7,6	9,3	8,3	8,0
Faktisk påverkan															
Lämnat specifikt uppdrag	1,6	2,1	1,9	2,2	2,1	1,9	2,0	2,1	2,2	2,2	1,4	2,1	1,7	2,1	2,0
Lämnat samtliga uppdrag	1,0	1,2	1,4	1,6	1,3	0,9	1,1	1,1	1,3	1,3	1,1	1,3	1,6	1,8	1,4
Fattat annat beslut/vidtagit annan åtgärd	2,1	1,7	2,5	1,9	2,6	2,2	1,7	2,5	1,9	3,0	2,1	1,7	2,5	1,8	2,4
Undvikit engagera sig/uttala sig i specifik fråga	11,9	14,7	17,5	18,2	17,5	13,2	15,8	20,3	22,0	21,3	10,9	13,8	15,5	15,2	14,6
	Andel av utsatta förtroendevalda					Kvinnor					Män				
	2012*	2014	2016	2018	2020	2012*	2014	2016	2018	2020	2012*	2014	2016	2018	2020
Konsekvenser av utsatthet och oro för utsatthet bland utsatta förtroendevalda															
Uppger någon form av konsekvens	40,0	39,7	46,2	43,9	46,2	44,7	42,8	52,8	49,6	52,6	36,5	37,4	41,2	39,2	40,8
Överväganden/tvekan															
Övervägt att lämna specifikt uppdrag	17,8	16,5	22,1	18,7	23,0	21,2	17,5	26,1	21,2	26,6	15,2	15,7	18,9	16,5	20,0
Övervägt att lämna samtliga uppdrag	16,9	16,3	21,3	17,0	21,1	19,0	15,5	25,3	19,8	24,2	15,4	16,8	18,2	14,7	18,4
Tvekat inför en åtgärd eller ett beslut	16,2	14,0	17,3	16,1	15,2	17,9	15,7	19,1	18,0	19,6	14,8	12,7	16,0	14,5	11,5
Faktisk påverkan															
Lämnat specifikt uppdrag	5,1	5,3	5,0	4,8	5,3	6,0	4,6	5,2	4,2	5,0	4,4	5,8	4,9	5,2	5,5
Lämnat samtliga uppdrag	3,6	3,0	3,6	3,4	3,4	2,8	2,7	3,0	2,7	2,4	4,2	3,3	4,0	4,0	4,1
Fattat annat beslut/vidtagit annan åtgärd	4,4	3,2	3,9	3,4	4,2	4,6	2,7	4,4	3,1	5,2	4,3	3,5	3,5	3,7	3,4
Undvikit engagera sig/uttala sig i specifik fråga	24,9	25,6	31,3	31,4	31,7	28,6	27,2	35,9	36,3	37,2	22,0	24,4	27,7	27,3	27,1

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan siffror för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

Bilaga 4 Tabeller gällande polisanmälan och annan rapportering

Tabell 1. Andel (%) händelser under 2012–2020 som uppges ha blivit polisanmälda. Totalt, samt särredovisning för de förtroendevaldas kön och typ av händelse.

	Andel händelser totalt					Andel händelser riktade mot kvinnor					Andel händelser riktade mot män				
	2012	2014	2016	2018	2020	2012	2014	2016	2018	2020	2012	2014	2016	2018	2020
Total andel händelser som polisanmäls	17,1	19,3	19,0	19,2	15,9	16,5	19,1	19,4	17,5	16,2	17,5	19,5	18,7	20,4	15,6
Polisanmält själv	10,3	12,2	10,4	9,9	9,7	9,7	11,0	10,4	8,4	9,4	10,8	13,1	10,4	11,1	9,9
Någon annan har polisanmält	6,7	7,1	8,5	9,3	6,2	6,8	8,1	9,0	9,2	6,8	6,7	6,4	8,2	9,3	5,7
Vet inte om polisanmälan gjorts	5,7	4,8	5,7	5,6	4,3	6,8	4,4	5,9	6,0	4,5	4,9	5,2	5,6	5,3	4,3
Hot och trakasserier	13,9	15,3	15,5	15,0	11,7	13,2	15,7	16,1	13,9	11,6	14,4	14,9	15,1	15,9	11,8
Polisanmält själv	7,8	8,6	7,6	7,0	6,4	7,4	8,2	7,8	6,6	5,9	8,1	8,9	7,5	7,4	6,8
Någon annan har polisanmält	6,1	6,7	7,9	8,0	5,3	5,8	7,5	8,3	7,3	5,7	6,4	6,0	7,6	8,5	5,0
Vet inte om polisanmälan gjorts	5,5	4,6	5,9	5,4	4,3	6,6	4,5	6,2	5,9	4,4	4,7	4,7	5,7	5,0	4,2
Våld, skadegörelse och stöld	39,0	38,5	41,0	39,7	47,4	44,9	39,3	44,5	39,0	54,2	35,9	38,2	39,0	40,1	42,6
Polisanmält själv	28,1	29,3	28,4	24,1	34,9	29,5	27,6	30,0	19,2	38,5	27,5	30,2	27,5	27,0	32,4
Någon annan har polisanmält	10,8	9,2	12,6	15,6	12,5	15,4	11,7	14,5	19,8	15,6	8,5	8,0	11,5	13,2	10,3
Vet inte om polisanmälan gjorts	6,9	5,8	5,2	6,4	4,7	9,0	3,7	3,6	6,0	5,2	5,9	6,8	6,0	6,6	4,4

Tabell 2. Fördelning (%) av erfarenheter av polisen vid händelser under 2012–2020, bland de utsatta som varit i kontakt med polisen. Totalt, samt särredovisning för de förtroendevaldas kön.

	Andel händelser totalt					Andel händelser riktade mot kvinnor					Andel händelser riktade mot män				
	2012	2014	2016	2018	2020	2012	2014	2016	2018	2020	2012	2014	2016	2018	2020
Erfarenhet av polisen vid senaste händelsen															
Mycket positiva	31,9	30,1	22,5	29,1	31,2	45,5	33,0	24,0	35,3	30,6	22,7	28,5	21,7	25,3	31,6
Ganska positiva	24,1	20,4	19,1	25,8	21,5	23,9	24,3	17,3	21,6	22,2	24,2	18,2	20,1	28,4	21,1
Varken positiva eller negativa	22,7	28,9	34,1	25,5	26,5	21,6	25,2	37,5	28,1	27,8	23,4	30,8	32,3	24,0	25,7
Ganska negativa	11,1	10,9	11,3	13,3	12,3	5,7	9,6	9,6	9,4	11,1	14,8	11,7	12,2	15,7	13,2
Mycket negativa	10,2	9,7	13,0	6,3	8,5	3,4	7,8	11,5	5,8	8,3	14,8	10,7	13,8	6,6	8,6

Tabell 3. Fördelning (%) av skäl till att händelser under 2012–2020 inte polisanmäldes. Totalt, samt särredovisning för de förtroendevaldas kön.

	Andel händelser totalt					Andel händelser riktade mot kvinnor					Andel händelser riktade mot män				
	2012	2014	2016	2018	2020	2012	2014	2016	2018	2020	2012	2014	2016	2018	2020
Skäl till att den senaste händelsen inte polisanmäldes															
Anmälan tros inte leda till något	26,2	26,7	26,7	28,3	27,4	23,9	21,9	25,1	26,8	25,9	27,7	29,8	27,8	29,4	28,4
Upplevdes som småsak/bagatell	23,2	24,1	20,3	22,7	22,9	21,2	23,2	19,4	19,9	20,2	24,5	24,7	20,9	24,8	24,8
Ansågs som del i uppdraget	22,4	20,0	22,8	21,2	23,1	27,0	24,9	22,7	23,4	27,1	19,3	16,7	22,9	19,6	20,2
Hanterade själv händelsen	12,5	13,1	10,9	11,8	10,3	12,8	14,5	11,4	12,9	11,6	12,3	12,2	10,6	11,0	9,4
Undvika uppmärksamhet i media	7,2	6,5	6,9	5,4	5,2	6,5	5,4	7,0	5,5	4,5	7,7	7,1	6,9	5,3	5,8
Saknar förtroende för polisen/rättsväsendet	1,6	1,9	3,3	1,6	2,2	0,7	1,3	2,2	1,1	1,0	2,2	2,3	4,0	1,9	3,1
Ville inte gå igenom rättsprocess	1,3	1,8	2,6	2,4	1,7	1,7	1,4	2,6	2,5	1,0	1,1	2,1	2,7	2,4	2,2
Vågade inte	0,6	0,7	0,7	1,0	0,6	1,0	1,0	1,3	0,7	0,7	0,3	0,6	0,3	1,2	0,6
Annat skäl	5,0	5,2	5,6	5,5	6,5	5,3	6,3	8,4	7,2	7,9	4,9	4,4	3,9	4,3	5,5

Tabell 4. Andel (%) händelser under 2012–2020 som uppges ha rapporterats till någon annan än polisen. Totalt, samt särredovisning för de förtroendevaldas kön och typ av händelse.

	Andel händelser totalt					Andel händelser riktade mot kvinnor					Andel händelser riktade mot män				
	2012	2014	2016	2018	2020	2012	2014	2016	2018	2020	2012	2014	2016	2018	2020
Total andel händelser som rapporterats till någon annan än polisen	42,9	45,8	46,0	49,8	44,5	46,5	48,1	49,0	52,6	46,7	40,3	44,2	43,8	47,7	42,8
Hot och trakasserier	41,4	43,4	44,5	47,4	42,9	45,3	46,4	47,9	50,1	45,2	38,5	41,1	42,1	45,2	41,0
Våld, skadegörelse och stöld	53,2	57,3	54,9	62,1	57,3	57,0	58,5	57,1	67,8	59,4	51,3	56,6	53,7	58,7	55,9
Person man rapporterat till															
Säkerhetsansvarig inom den politiska församlingen	36,8	32,6	41,5	34,4	42,7	33,6	32,4	37,6	28,6	40,7	39,4	32,7	44,5	39,4	44,4
Säkerhetsansvarig inom det egna partiet	29,6	46,6	36,0	51,8	42,3	26,1	42,5	32,6	50,8	39,5	32,5	49,7	38,7	52,5	44,7
Extern säkerhetsansvarig	8,1	8,7	9,3	9,3	8,8	7,6	10,0	11,6	9,7	9,8	8,5	7,6	7,4	9,0	8,0
Ordföranden i fullmäktige eller liknande	36,0	26,7	29,6	23,5	27,3	40,6	28,3	33,2	27,5	32,8	32,3	25,4	26,7	20,1	22,6
Personalchef eller liknande	18,8	15,4	16,4	12,7	17,4	22,7	18,8	16,2	15,5	16,2	15,6	12,8	16,6	10,3	18,5

Bilaga 5 Tabeller gällande stöd och säkerhetsåtgärder

Tabell 1. Andel (%) förtroendevalda som uppger att de saknar kännedom om eventuell handlingsplan samt säkerhetsansvarig att vända sig till under 2012–2020. Totalt, samt särredovisning för de förtroendevaldas kön.

	Andel av samtliga förtroendevalda					Kvinnor					Män				
	2012*	2014	2016	2018	2020	2012*	2014	2016	2018	2020	2012*	2014	2016	2018	2020
Saknar kännedom om handlingsplan	46,0	38,2	33,4	25,0	20,0	49,8	42,9	35,3	27,3	21,9	43,3	34,6	32,0	23,1	18,5
Saknar kännedom om säkerhetsansvarig	38,2	31,9	26,5	20,6	16,3	42,4	36,2	29,2	23,3	18,0	35,2	28,7	24,4	18,6	15,0

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan siffror för resterande år presenteras viktade. För mer information om viktningförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

Tabell 2. Fördelning (%) av behov av stöd och hjälp respektive i vilken utsträckning den utsatta fått stöd och hjälp, samt vem den utsatta fått stöd och hjälp av vid händelser under 2012–2020. Totalt, samt särredovisning för de förtroendevaldas kön.

	Andel händelser totalt					Andel händelser riktade mot kvinnor					Andel händelser riktade mot män				
	2012	2014	2016	2018	2020	2012	2014	2016	2018	2020	2012	2014	2016	2018	2020
Behov av stöd och hjälp															
Inte alls	64,9	67,5	63,4	65,7	65,6	57,5	62,0	55,7	57,5	58,5	70,2	71,3	68,7	72,1	71,2
I mycket liten utsträckning	16,2	16,6	17,5	17,8	15,9	18,3	19,0	19,6	21,1	18,5	14,7	15,0	16,0	15,1	13,8
I ganska liten utsträckning	10,5	9,3	10,9	10,1	9,8	12,5	10,6	13,7	13,3	12,3	9,1	8,4	8,9	7,5	7,9
I ganska stor utsträckning	6,6	5,3	6,5	5,4	6,5	9,0	6,7	8,3	6,8	8,6	5,0	4,3	5,2	4,2	4,9
I mycket stor utsträckning	1,7	1,3	1,8	1,1	2,1	2,7	1,7	2,7	1,3	2,0	1,0	1,0	1,1	1,0	2,2
Fått stöd och hjälp															
Inte alls	70,2	69,6	69,5	62,5	64,2	64,5	63,6	64,6	56,3	57,4	74,2	73,8	73,0	67,3	69,5
I mycket liten utsträckning	13,9	13,4	13,4	15,0	13,0	16,2	16,3	15,3	16,3	15,0	12,2	11,4	12,0	14,0	11,5
I ganska liten utsträckning	7,3	7,2	8,5	9,6	8,2	8,9	7,7	9,0	11,7	9,0	6,2	6,8	8,1	7,9	7,5
I ganska stor utsträckning	6,8	7,7	7,0	9,9	11,1	8,2	9,3	9,0	11,8	14,2	5,9	6,6	5,6	8,4	8,7
I mycket stor utsträckning	1,8	2,1	1,6	3,0	3,5	2,2	3,1	2,0	3,9	4,4	1,5	1,4	1,3	2,4	2,8
Vem den utsatta fått stöd och hjälp av															
Annan politiskt förtroendevald	63,2	56,7	64,1	68,3	60,2	64,3	58,5	68,8	72,3	67,2	62,1	55,0	60,2	64,5	53,1
Arbetskollega	14,7	12,0	17,8	13,5	12,4	13,8	12,4	16,9	12,4	14,5	15,5	11,6	18,5	14,5	10,4
Brottsofferjour/annan ideell organisation	2,8	1,3	1,0	0,4	0,8	3,3	0,5	1,1	0,5	0,9	2,3	2,1	0,9	0,4	0,6
Företagshälsovård	0,7	1,2	0,7	0,8	1,3	1,4	1,9	0,4	1,1	1,3	.	0,5	0,9	0,4	1,3
Partiorganisationen	27,7	32,3	27,5	34,2	35,4	25,2	27,9	26,5	31,5	34,4	30,1	36,6	28,4	36,8	36,5

OBS: tabellen fortsätter på nästa sida.

	Andel händelser totalt					Andel händelser riktade mot kvinnor					Andel händelser riktade mot män				
Partner, anhörig eller vän	33,1	29,5	34,1	34,0	31,1	39,5	34,8	40,4	39,2	38,8	26,9	24,3	28,7	29,1	23,5
Polisen	9,3	7,4	8,4	5,6	8,2	8,6	6,4	6,6	5,4	6,9	10,0	8,4	9,9	5,8	9,4
Psykolog eller terapeut	2,3	2,4	3,2	1,8	3,0	3,3	3,3	4,4	1,1	4,4	1,4	1,4	2,2	2,4	1,6
Socialtjänst	2,6	0,6	1,7	0,7	1,1	1,9	0,5	1,8	0,9	1,6	3,2	0,7	1,5	0,4	0,6
Säkerhetsansvarig eller motsvarande	26,6	21,6	32,6	22,8	30,6	22,4	17,4	29,8	19,4	27,8	30,6	25,7	34,9	26,1	33,3
Annan	11,9	6,9	9,6	6,1	7,2	13,3	8,1	10,3	6,5	5,4	10,5	5,8	9,0	5,8	9,1

(.) Observationer saknas, d.v.s. antalet är 0.

Tabell 3. Andel (%) av utsatta förtroendevalda som uppger att det vidtagits säkerhetsåtgärder till följd av utsattheten under 2012–2020. Totalt, samt särredovisning för de förtroendevaldas kön.

	Andel av utsatta förtroendevalda					Kvinnor					Män				
	2012*	2014	2016	2018	2020	2012*	2014	2016	2018	2020	2012*	2014	2016	2018	2020
Total andel utsatta som uppger att säkerhetsåtgärder vidtagits	18,8	22,1	22,8	26,8	23,2	16,7	20,8	26,0	29,1	28,0	20,3	23,2	20,5	25,1	19,6

* Notera att andelarna bland förtroendevalda för 2012 presenteras oviktade, medan siffror för resterande år presenteras viktade.

För mer information om viktningsförfarandet, se den tekniska rapporten (Brå 2021a).

Politikernas trygghetsundersökning (PTU) 2021 beskriver förtroendevaldas utsatthet för trakasserier, hot och våld i deras egenskap av förtroendevalda under 2020. Rapporten ger en bild av utsattheten, vilka som utsatts och av vem samt vad motivet kan ha varit.

Rapporten vänder sig i första hand till beslutsfattare inom rättsväsendet, personer som arbetar med frågor som rör hot och våld mot förtroendevalda och personer som i sitt yrke möter förtroendevalda som blivit utsatta.

Detta är den femte jämförbara kartläggningen som Brottsförebyggande rådet (Brå) gjort på uppdrag av regeringen, där förtroendevalda i kommun- och regionfullmäktige och riksdag tillfrågats om sin utsatthet för trakasserier, hot och våld som förtroendevalda under 2020. Jämförelser görs genomgående med de tidigare undersökta åren 2012, 2014, 2016 och 2018.

Från och med PTU 2019 ingår undersökningen i den officiella statistiken. Resultaten från tidigare mättillfällen är dock producerade utifrån samma kvalitetskrav.

Box 1386/Tegnérgatan 23, SE-111 93 STOCKHOLM
Tel +46 (0) 8 527 58 400, info@bra.se, www.bra.se

urn:nbn:se:bra-1008